

cijena 1.5 EUR

petak, 31. maj 2013.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI

BROJ 1180 godina XXIV

bitka za drit

KO JE SMJESTIO SEKS AFERU IVANIŠEVIĆU

pozadina predaje
liridona keljmendija
SPUŽ KAO SKLONIŠTE

od raja i ranka
do mugija i darka
SPORT U
KANDŽAMA KRIMINALA

FOKUS	Ko je smjestio seks aferu Miroslavu Ivaniševiću: BITKA ZA DRI (Milena Perović-Korać)	8
DANAS, SJUTRA	BUDIMO REALNI, VOĐA JE UMORAN (Milka Tadić-Mijović)	11
MONITORING	Od Raja i Ranka do Mugija i Darka: SPORT U KANDŽAMA KRIMINALA (Zoran Radulović)	12
	Ko su stvarni poslodavci direktora ANB: AMERIČKE TAJNE (Vladimir Jovanović)	15
	Razmatranje <i>Snimka</i> : POUKE O MORALU (Miloš Bakić)	18
DRUŠTVO	Crna Gora i evrointegracije: VRIJEME ODLUKA (Mustafa Canka)	20
	Osnivači novih gradova: MOGREN GRAD U BUDVI (Branka Plamenac)	22
	Žene DPS-A: KARMINI MAFIJE (Marko Milačić)	24
OKO NAS	Pozadina predaje Liridona Keljmenđija: SPUŽ KAO SKLONIŠTE (Tufik Softić)	32
	Državni vrh Crne Gore i ratni zločini: MUK I LICEMJERJE (Veseljko Koprivica)	34
INTERVJU	Florans Artman, novinarka: IZMEĐU PRAVDE I SILE (Nastasja Radović)	37
	Borba protiv kancera: KLJUČ JE U PREVENCIJI (Predrag Nikolić)	40
PERISKOP	Sveto i profano: JE LI NJEGOŠ SVETITELJ? (Vladimir Jovanović)	42
DUHANKESA	LAĐA I SVJETIONIK (Ferid Muhić)	45
KULTURA	Milka Vujović, umjetnica: POMJERANJE GRANICA MAŠTE (Miroslav Minić)	46

FOKUS

DPS ovih dana, kroz poluprazne klupe parlamenta, pokušava da progura svoje kandidate u DRI. Preuzimanje te institucije, sve su prilike, počelo je seks aferom Ivanišević, koja je izbila ubrzo nakon što je u Vladu sa potpisom Miroslava Ivaniševića stigao preliminarni izvještaj DRI koji je potvrdio da je Đukanovićeva Vlada mimo zakona prosula stotine miliona eura

AMERIČKE TAJNE

Boro Vučinić jedini nije kover-tirao ostavku uoči ponovnog Đukanovićevog izbora za premijera. „Dobar” je sa Am-basadom SAD, tvrdi se, pa su Đukanović i Marković odustali od njegove smjene. Izgleda da je suspendovan čl. 25 st. 2 Zako-na o ANB-u da „direktora Agen-cije imenuje i razrješava Vlada na prijedlog predsjednika Vlade”

STRANA 15

MOGREN GRAD U BUDVI

Ako se projekat grada promo-visan na beogradskom Bijenalu realizuje, Budvani će dobiti novi Stari grad, u neposrednoj blizini originala

STRANA 22

INTERVJU: FLORANS ARTMAN, NOVINARKA

IZMEĐU PRAVDE I SILE

Haški tribunal u zadnjoj fazi svoga rada stavljen je pod oštru kontrolu politike. Posljedice su teške jer je na taj način sud ponudio aboliciju saučesništva u vrhu komandne strukture, i dao domaćim sudovima alibi da se i dalje uzdržavaju od krivičnog gonjenja naredbodavaca zločina, kao i do sada, zadovoljavaju neposrednim izvršiocima

STRANA 37

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Ul.Bulevar revolucije br.7.
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika "Monitor" izašao je u Titogradu, 19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i Stanislav-Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

Izvršna direktorica:
Milka Tadić-Mijović

Glavni i odgovorni urednik:
Esad Kočan

Zamjenik glavnog i odgovornog urednika:
Veseljko Koprivica

Redakcija:

Zoran Radulović (ekonomija), Milena Perović-Korać (društvo), Marijana Bojanić, Mustafa Canka, Marija Čolpa, Tamara Kaliterna, Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović, Predrag Nikolić, Branka Plamenac, Nastasja Radović, Tufik Softić, Radmila Stojanović, Miodrag Vukmanović

Pomoćnik direktora:
mr Miodrag Rašović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić i Hazbija I. Skenderović

Telefon/Fax:
020/231-944, 231-955

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za informisanje Crne Gore pod brojem 64.

Pretplata za Crnu Goru:
šest mjeseci 39 €, godina 78 €.
Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na telefone 231-944, 231-955.

Pretplata na račun broj:
510-2839-59 kod CKB Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretplata za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161

Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
"S PRESS!"-Podgorica

Erste gotovinski krediti

Mali krediti za velike stvari.

A koja je Vaša banka?

ERSTE
BANK
Jer ste Vi na prvom mjestu.

- Maksimalan iznos kredita 25.000 €!
- Rok otplate do 120 mjeseci!

Vraćen status opštine

Skupština Crne Gore je u, utorak 28. maja, usvojila Zakon o izmjenama i dopunama zakona o teritorijalnoj organizaciji, kojim je Petnjici vraćen status opštine. Istovremeno, parlament je odbio amandman SNP-a koji je tražio da se precizira razgraničenje sa Beranama, kao i da se, osim u Petnjici, organizuju novi lokalni izbori u Beranama.

Nakon 57 godina Petnjici je vraćen status opštine. Ona će biti 22. opština u Crnoj Gori. Na području Petnjice živi 6.713 stanovnika. Područje se prostire na 173 kvadratna kilometra, a čine ga 28 naselja. Pojedina naselja od mjesnog centra Petnjice udaljena su po 20 kilometara, a od Berana 40. Površinom područje Petnjice je prostranije od opština Budva i Tivat. Posle oduzimanja statusa opštine, Petnjica je organizovana kao mjesna zajednica, najveća u Crnoj Gori. Davne 1963. podijeljena je na sedam mjesnih zajednica. Još 1991. godine pokrenuta je inicijativa za povratak statusa opštine, ali je sve stalo po izbijanju rata u bivšoj SFRJ. Inicijativa je obnovljena 1998. i podržalo je 7.523 građana. Pošto je propala, obnovljena je 2002. i, konačno, 2010. godine.

VRHOVNI DRŽAVNI TUŽILAC

Ranki Čarapić novi mandat?

Dokorašnja Vrhovna državna tužiteljka **Ranka Čarapić** jedini je kandidat koji, po dostavljenoj dokumentaciji na oglas Tužilačkog savjeta za izbor VDT-a, ispunjava uslov za tu funkciju, saznaju *Dnevne novine* u Tužilaštvu.

Tu informaciju potvrdio je i jedan od kandidata, bivši zamjenik VDT-a, sada advokat **Zoran Piperović**, čija je dokumentacija odbijena kao nepotpuna.

„Znam da su odlučili da mi kažu da je moja dokumentacija nepotpuna. U 2013. godini, član Tužilačkog savjeta je državni tužilac iz 1990. godine, kao dokaz kontinuiteta da se ovdje biraju tužioci od 1945. godine“, kazao je Piperović, dodajući da vjeruje da Ranka Čarapić sama odlučuje kada će se njena karijera okončati.

Radno mjesto Vrhovnog državnog tužioca upražnjeno je od 30. aprila kada je Skupština konstatovala prestanak funkcije Ranki Čarapić. Čarapić, koja ispunjava uslove za penziju, odlučila je da obnovi svoj mandat.

ISPUNILA USLOVE ZA PENZIJU: Ranka Čarapić

MONTENEGRO AIRLINES

PUTUJTE NAJTAČNIJOM AVIO-KOMPANIJOM U EVROPI*

* Prema ERA statistici
(Evropski Regionalni Avio-prevozioci)
za tačnost obavljenih letova tokom 2012. godine.
www.regionalinternationalaero.com (January 2013)

www.montenegroairlines.com

member
era
EUROPEAN REGIONAL AIRLINE ASSOCIATION

GRCI GRADE STANOVE U MILOČERU

Skandalozna odluka Vlade

PRIPREMA TERENA ZA VIŠESPRATNICE: Bageri u miločerskom parku

Bageri su konačno ušli u park Miločer u kome će Grci, zakupci elitnog hotelskog kompleksa, da grade stanove za tržište. Mještani sa tugom i nevjericom posmatraju kako teške građevinske mašine čupaju stabla stoljetnih maslina, oru zemlju i probijaju puteve da bi pripremili teren za gradnju.

Ono što su državni zvaničnici godinama oštro demantovali, sada se realizuje i prava istina oko prirode zakupa hotela Sveti Stefan, Miločer i Kraljičina plaža izlazi na svjetlo dana.

Na parceli od nekoliko hiljada kvadrata, koja pripada imanju

kraljevske dinastije **Karađorđević**, grčki zakupac **Viktor Restis** i misteriozna kompanija *Aidway Investments*, iz koje, po mišljenju mnogih, stoje domaći tajkuni, gradiće nekoliko stambenih zgrada od kojih pojedine dostižu visinu i do deset spratova.

Skandalozna odluka o davanju odobrenja za degradaciju Miločera donijeta je na posljednjoj sjednici

Vlade kojom je predsjedavao bivši premijer **Igor Lukšić**, u paketu sa setom povlastica o godišnjoj nadoknadi i trajanju zakupa.

Grcima je odobrena prodaja 66 stanova koji će biti izgrađeni u Miločeru, dok je zemljište dato u zakup na rok od 90 godina.

Aneксе ovog sramnog dogovora o prodaji i degradaciji Miločera potpisao je bivši ministar održivog razvoja i turizma **Predrag Sekulić**.

B. PLAMENAC

Stvarno UNIQAtna polisa.

UNIQA. Sigurnost za 5.

GODINA u Crnoj Gori

UNIQA

Šovinistički grafiti i kamenovanje

NVO *Institut socijalne inkluzije* izrazio je zabrinutost zbog ispisivanja šovinističkog grafiti kojim se romskoj porodici **Bahtijar** poručuje „selite se cigani“. Pored grafiti je nacrtan krst sa četiri ocila.

Takođe, u ranim jutarnjim satima 28. maja, u naselju Zagorič, nepoznata lica su kamenovala stan porodice **Eminović** koja živi u stanu pored porodice Bahtijar.

„Ovakvi događaji predstavljaju jasan vid diskriminacije po nacionalnoj osnovi i oni se moraju suzbijati u skladu sa zakonom. Apelujemo na policiju da se porodici Bahtijar i Eminović omogući sva neophodna zaštita“, rečeno je u saopštenju *Instituta socijalne inkluzije*. Ova nevladina organizacija je uvjerena da se radi o neodgovornim pojedincima i podsjeća da u crnogorskom etničkom društvu najveća etnička distanca postoji prema Romima i Egipćanima.

„Smatramo da ovakvi događaji nijesu dobri za razvoj tolerancije i građanskog društva kojem svi deklarativno težimo i da šalju lošu poruku međunarodnoj zajednici i čitavom crnogorskom društvu. Činjenica je da je crnogorsko društvo multikulturalno i multikonfesionalno i zbog toga se ovakvi događaji moraju spriječiti, a izvršioci procesuirati. Veoma je važno da se čitav slučaj rasvijetli do kraja kako bi se izbjegla situacija da jedna čitava nacionalna zajednica snosi odgovornost za pojedinačni akt“, saopštila je NVO *Instituta socijalne inkluzije*.

Porodica Eminović podsjetila je da nije prvi put da Romi doživljavaju napade od strane svojih sugrađana. U istom ulazu živio je **Rizo Alković** koji je takođe doživio ovakav napad i morao je da ode u inostranstvo.

E. B.

Info: 020 415 500

RESPEKT KREDIT ZA PENZIONERE

— UŽIVAJTE U PENZIONERSKIM DANIMA —
UZ PODRŠKU SOCIETE GENERALE MONTENEGRO

BEZ ŽIRANATA / DO 10.000 EURA /
/ DO 75 GODINA STAROSTI / ODOBRENJE ZA 1 DAN /

VIŠE RUKU, VEĆA JE I SNAGA

**SOCIETE GENERALE
MONTENEGRO**

Najbolja banka
u Crnoj Gori

SRBIJA će Crnoj Gori ustupiti oko pedeset hiljada stranica prevoda pravne tekovine Evropske unije.

Potpredsjednica Vlade Srbije za evropske integracije **Suzana Grubješić** predaće u ime Vlade Srbije crnogorskom kolegi Igoru Lukšiću 50 hiljada strana prevoda pravnih tekovina na srpski jezik, u cilju daljeg jačanja saradnje dvije države na putu evropskih integracija.

Grubješić, koja je domaćin zvanične posjete crnogorskog ministra spoljnih poslova i evropskih integracija Srbiji, razgovaraće sa Lukšićem.

„Nakon toga će na zajedničkoj konferenciji za novinare potpredsjednika dvije vlade, crnogorskoj strani zvanično biti ustupljeni prevodi evropskih propisa“, saopšteno je iz kabineta Grubješić, prenosi *Tanjug*.

LOVCI iz Mojkovca zbrinuli su bolesno i neuhranjeno mladunče divokoze koje su pronašli u selu Bistrica. Kako je *Vijestima* rekao predsjednik Lovačkog društva **Miloje Zejak**, mladunče je bilo u vrlo lošem stanju sa starijim povredama i iznemoglo od gladi. Lovci su ga dovezli do veterinarske ambulante, gdje mu je ukazana pomoć.

„Ima brojne starije potkožne povrede, neuhranjeno je i, pored svih napora, ne vjerujem da će preživjeti. U veterinarskoj ambulanti mu je ukazana pomoć. Vjerovatno je riječ o prijevremeno rođenom mladunčentu“, kazao je Zejak.

Mladunče divokoze pronašao je **Brano Ljujić**, mještalin Bistrice, i odmah pozvao lovce. Mojkovački lovci pohvalili su se da je zbrinjavanje povrijeđene i bolesne divljači njihova redovna aktivnost.

PLUS

DRŽAVA Crna Gora pokazuje, po svemu sudeći, svoje partijsko lice i u slučaju **Miodraga Vreteničića**.

On tvrdi da, iako je izabran na konkursu, ne može sjesti u fotelju Javnog preduzeća za uzgoj, zaštitu i lov divljači *Rumija* u Baru zato što nema člansku kartu DPS-a. Prema riječima Vreteničića Upravni odbor preduzeća jednoglasno ga je na konkursu izabrao za direktora, ali je predsjednik opštine Bar naložio da se ta odluka mora hitno promijeniti.

„Saglasno izjavama predsjednika države i vlade, **Filipa Vujanovića** i **Mila Đukanovića** da u Crnoj Gori nema partijskog zapošljavanja, njima sam se, kao i predsjedniku Skupštine **Ranku Krivokapiću**, obratio pismima sa molbom da riješe ovaj problem, ali odgovor nijesam dobio“, objasnio je Vreteničić.

MINUS

ZAVISNICI OD KOCKANJA sve su brojniji u Crnoj Gori. Taj problem je neophodno aktuelizovati

i u njegovoj je šavanje uključiti državu, kockarsku industriju, socijalne i medicinske ustanove i civilni sektor, ocijenjeno je na okruglom stolu *Socio-ekonomski efekti*

odgovornog kockanja i posljedice patološkog kockanja u crnogorskom društvu.

Prema riječima vršioca dužnosti direktora *Uprave za igre na sreću* **Marka Čulafića**, u Crnoj Gori je primjetan nagli porast zavisnika o kladenju i kockanju. *Uprava* bilježi rast budžetskih prihoda od priređivanja igara na sreću. „Iako je 2012. godina bila u znaku recesije, ukupna zarada bila je 5.516.262 eura, što je za 11,01 odsto više u odnosu na 2011. godinu. Podatak dobija na težini imajući u vidu da je u regionu i Evopri u ovoj oblasti zabilježen pad prihoda“.

ADP *Zid* je predočila podatke prema kojima među populacijom od 15 do 24 godine 82,2 odsto muške populacije nedjeljno koristi neki oblik kockanja.

DRI PREŠLA PREMIJEROV UKUS: Milo Đukanović

DPS ovih dana, kroz poluprazne klupe parlamenta, pokušava da progura svoje kandidate u DRI. Preuzimanje te institucije, sve su prilike, počelo je seks aferom Ivanišević, koja je izbila ubrzo nakon što je u Vladu sa potpisom Miroslava Ivaniševića stigao preliminarni izvještaj DRI koji je potvrdio da je Đukanovićeva Vlada mimo zakona prosula stotine miliona eura

Dali je **Miroslav Ivanišević**, bivši predsjednik Senata Državne revizorske institucije (DRI), završio na naslovnim stranama u donjem vešu u martu ove godine zbog *Izveštaja o reviziji državnih garancija iz 2010. i 2011. godine* koji je DRI objavila početkom ovog mjeseca, a Odbor za ekonomiju Skupštine razmatrao ove sedmice?

Ovaj dokument je potvrdio sumnje da su stotine miliona eura iz državne kase završile u rukama vlasnika KAP-a i Željezare, te *Pobjede* i *Željeznice* - mimo zakona. Bez analiza i odgovarajućih kontragarancija, i najvažnije - uz znanje vrha vlasti da je izvjesno da će taj novac vraćati crnogorski građani.

Zanimljiv je tajming izbijanja seks- afere Ivanišević. Snimak intimne avanture bivšeg predsjednika DRI u njegovoj kancelariji pušten je na *Ju*

tjub ubrzo nakon što je Ministarstvu ekonomije i Ministarstvu finansija dostavljen preliminarni izvještaj DRI o državnim garancijama. Taj nalaz DRI poslat je ministarstvima 18. februara 2013. Snimak je na *Ju tjub* postavljen krajem marta.

Konačni *Izveštaj* potpisao je član Senata DRI **Branislav Radulović**. No, prema saznanjima *Monitora*, izradom tog izvještaja, prije nego što je dao ostavku nakon izbijanja afere, rukovodio je Ivanišević. Ne samo to.

Prema tvrdnjama više sagovornika *Monitora*, potpis Ivaniševića nalazio se na preliminarnom nalazu. Taj izvještaj se, po riječima onih koji su u njega imali uvid, nije mnogo razlikovao od konačnog. Već tada je bilo jasno da će nalaz DRI biti potvrda ranijih optužbi od strane opozicije i civilnog sektora da je Vlada izdavanjem garancija za samo nekoliko godina prosula stotine miliona eura zadužujući i nerođene.

Miroslav Ivanišević nije želio za *Monitor* da komentariše uzročno-

Glasovima DPS-a, Administrativni odbor predložio je Skupštini da za četvrtog člana DRI izabere Radula Žurića. Žurić je proguran uz neslaganje članova Senata, a mimo konsultacija i prethodnog dogovora da na to mjesto bude izabrana sutkinja Biljana Vuksanović. Prema saznanjima *Monitora*, Žurić ne zadovoljava ni propisane zakonske kriterijume za to mjesto

posljedične veze izvještaja koji je potpisao i seks afere koja je potom uslijedila. Uputio nas je na tekst ostavke koji je ranije objavljen. U ostavci on navodi da je žrtva kriminalnih radnji i ucjene. Da li je mislio samo na akterku filma ili nekog moćnijeg?

Izvještaj je potvrdio sumnje da su državne garancije, prije svega za KAP, ali i *Željezaru* i *Pobjedu* izdate protivzakonito, bez poštovanja procedure i bez elementarne ekonomske logike i opravdanosti”, kaže za *Monitor* **Aleksandar Damjanović**, predsjednik Odbora za ekonomiju. „Samo činjenica da je pokrivenost kontragarancijama za više od 130 miliona eura garancija za KAP bila 20-ak miliona eura tada nominalne vrijednosti akcija KAP-a, a nevjerovatnih 1,5 odsto tržišne vrijednosti, što je nešto preko dva miliona, dovoljna je da se uključe i nadležne institucije, prije svega VDT”.

„Potvrđene su sumnje da je preko 200 miliona eura uludo bačen novac, da bi se odložilo neminovno - niti je *Željezara* spašena, niti će to biti KAP, a ni *Pobjedi* se ne piše dobro. PCG je predložio kontrolno saslušanje resornih ministara, a SNP zaključke u kojima se poziva VDT da utvrdi da li je bilo krivičnih radnji”, kaže za *Monitor* **Mladen Bojanić**. Bojanić je na sjednici Odbora u ponedjeljak saopštio da DPS i dalje pokušava da preuzme kontrolu nad DRI, i da se ta bitka upravo vodi.

Aleksandar Damjanović:

„Preliminarni *Izvještaj o državnim garancijama* potpisao je Ivanišević. I tada je *Izvještaj* bio veoma negativan za Vladu. Ne mogu da ne dovedem u vezu najnovija dešavanja oko popune Senata DRI sa tim *Izvještajem* i željom pojedinih krugova da se DRI ‘potkrešu’ krila”

Ivanišević nije želio za *Monitor* da komentariše uzročno posljedične veze između preliminarog *Izvještaja o državnim garancijama* i seks afere koja je potom uslijedila. Uputio nas je na tekst ostavke koji je uputio javnosti. U ostavci Ivanišević je naveo da je žrtva kriminalnih radnji i ucjene. Da li je mislio samo na akterku filma ili nekog moćnijeg

Istog je mišljenja Damjanović. On za *Monitor* potvrđuje da je preliminarni izvještaj koji je sačinjen u februaru ove godine potpisao upravo Ivanišević.

„Sačinili su ga Miroslav Ivanišević i **Dragiša Pešić**, a potpisao Ivanišević. Iako je napisan sa zakašnjenjem, jer je rađen na inicijativu našeg Odbora još iz 2010, bio je veoma negativan za Vladu. Ne mogu da ne dovedem u vezu najnovija dešavanja oko posljednje popune Senata DRI sa tim *Izvještajem* i željom pojedinih krugova da se DRI ‘portkrešu’ krila i pokuša ostvariti političko-partijsku kontrola”, kaže Damjanović.

DRI je u javnosti prepoznata kao koliko toliko nezavisna i profesionalna institucija. Posljednji izvještaj nije jedini nalaz koji je ukazao na propuste i malverzacije Vlade, od **Đukanovića** do **Lukšića**. Iako se iz opozicije nerijetko moglo čuti da su preporuke DRI formulisane previše „mekano” u odnosu na zatečeno stanje, gotovo svi dijele stav da ta institucija ne radi po Đukanovićevom ukusu. Ivanišević, bivši ministar finansija koji je sa Đukanovićem dijelio i međunarodnu optužnicu za šverc cigareta, kao predsjednik DRI držao se dovoljno po strani da ta institucija krene putem kojim ovdašnje institucije uglavnom ne idu. *Izvještaj o državnim garancijama* svjedoči o novcu koji je u najvećem

dijelu rasipan dok je Đukanović bio na čelu Vlade.

Ne bi bilo prvi put da se vrh vlasti obračunao sa onima koji im se nađu na putu tajnim snimcima. *Monitor* je i ranije pisao da su privatni snimci već korišćeni za ucjene, čak i kao prijetnje nekim ambasadorima.

Bitka za DRI, koja je, sve su prilike, počela *seks-afetom* Ivanišević mogla bi se ovih dana okončati potpunom kontrolom te institucije od strane vrha vladajuće partije.

Prethodne sedmice Administrativni odbor Skupštine glasovima DPS-a, u

KO GA JE UCJENIO: Miroslav Ivanišević

trenutku kada su poslanici DF-a van parlamenta, predložio je Skupštini da za četvrtog člana DRI bira **Radula Žurića**, revizora DRI. U konkurenciji za to mjesto bili su sutkinja Višeg suda **Biljana Vuksanović**, **Neli Čuković**, šefica Revizorskog tijela za kontrolu sredstava EU, i bivši službenik MUP-a **Dragoslav Minić**. Prema saznanjima *Monitora*, Žurić je izabran bez saglasnosti Senata DRI čiju podršku nema, i mimo prethodnih konsultacija. U nezvaničnim konsultacijama u DRI i Skupštini, bilo je dogovoreno da na to mjesto bude izabrana sutkinja Vlahović.

Kako tvrde sagovornici *Monitora*,

Žurić ne zadovoljava propisane zakonske kriterijume za to mjesto. Prema Zakonu, za to mjesto potreban je položen pravosudni ispit ili deset godina rada u pravnoj struci, i deset godina iskustva na odgovornim mjestima, što Žurić kao nekadašnji poreski inspektor navodno nema. Mediji su objavili da odavno nije potpisao nijednu reviziju.

To mjesto u Senatu DRI upražnjeno je već tri godine, nakon što je **Dušan Mrdović** izabran za ambasadora u Skoplju. Administrativni odbor ponovo je pokrenuo pitanje kompletiranja sastava Senata krajem januara ove godine, u završnici pisanja *Izveštaja o državnim garancijama*. Zanimljivo je da su na sjednici tog Odbora iz 18. februara, istog dana kada je preliminarni izvještaj DRI sa potpisom Ivaniševića stigao u Vladu, predstavnici DPS-a insistirali da se odmah izabere četvrti član DRI, bez prethodnih konsultacija sa kandidata, što je inače praksa.

U zapisniku sjednice navodi se da je „Aleksandar Damjanović primijetio da je interesantan sada suprotan stav DPS-a u odnosu na prošlu sjednicu, kada su bili za konsultativno saslušanje kandidata za člana DRI”.

Damjanović za *Monitor* tvrdi da

DPS IZBOROM DVA NOVA ČLANA SENATA DRI POKUŠAVA DA PREUZME TU INSTITUCIJU: Mladen Bojanić

ZAŠTO PREDLOG ZAKONA O DRI ČEKA U FIOCI RANKA KRIVOKAPIĆA: Skupština

je riječ o klasičnoj partijskoj igri. „Nakon ‚konsultativnog‘ saslušanja četvero kandidata, kao svojevrzne farse, održanog još 8. maja, rečeno je da će se Odbor sastati za par dana i donijeti odluku. Odbor se sastao tek 24. maja, valjda zbog dodatnih ‚partijskih‘ DPS konsultacija. Sjednici je prisustvovalo sedam od 13 članova, iako sam tražio da se sjednica pomjeri dok svi ne budemo prisutni”, kaže on. Na sjednici, osim predstavnika DF-a, nijesu bili prisutni Damjanović, **Azra Jasavić** iz PCG i **Kemal Zoronjić** iz Bošnjačke stranke. Za Žurića nijesu glasali **Rifat Rastoder** iz SDP i **Srdan Perić** iz PCG.

Damjanović smatra da je sada potpuno jasno i zašto je *Predlog zakona o izmjenama zakona o DRI*, koji je potpisao u ime Odbora za ekonomiju, a koji je podržan od DRI i Evropske komisije u fioci kod predsjednika Skupštine već dvije godine. „Tim predlogom se uz predlaganje potpune finansijske i kadrovske autonomije za DRI, predlaže i da se izbor članova Senata obavlja u Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, koji je matični Odbor za DRI”.

Ovih dana započela je i procedura za izbor i petog člana Senata, čije je mjesto upražnjeno nakon Ivaniševićeve ostavke. Na konkurs se pojavio priličan broj provjerenih DPS kadrova. Tu je legendarni DPS-ov kadar za sve **Milan Radović**, **Branka Lakočević**, zadužena u izvršnoj vlasti za pregovore sa EU, te

bivši direktor Uprave za sprečavanje pranja novca **Predrag Mitrović**. Tu je čak i **Milan Kastratović**, član Odbora direktora Rudnika uglja u kom predstavlja kapital **Aca Đukanovića**.

„DPS izborom četvrtog i petog člana Senata, pokušava da uzme pod punu kontrolu DRI. Namjera im je da iz redova novih članova pokušaju da imenuju predsjednika Senata, što je van svake logike i normalne prakse. Poslanici ostalih stranaka moraju to osujetiti“, kaže za *Monitor* Mladen Bojanić.

„Tražio sam da se, u skladu sa Zakonom o DRI, odmah predloži Skupštini da se iz reda postojećih članova Senata (Dabović, Radulović, Pešić) izabere predsjednik. Na to sam dobio odgovor predsjednika Administrativnog odbora da će se sačekati sa popunom Senata, a popunjava se već tri godine, što pojačava sumnje da slijedi udar na DRI”, ocjenjuje Damjanović.

Poslanik SDP-a **Damir Šehović** za *Monitor* kaže da je DRI, i pored ograničenja koje je i danas prate, uspjela da izgradi zavidan autoritet. „Zato Skupština odlukama vezanim za personalni sastav Senata DRI-a, treba da ubrza a ne da uspori dalje zaokruživanje potrebnog kredibiliteta te institucije. SDP će dati svoj doprinos tome”, kaže Šehović.

Udar na DRI, u svakom slučaju, slijedi. Samo je pitanje koliko će biti uspješna odbrana.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

Budimo realni, vođa je umoran

Umjesto da sprema odstupnicu za Podmoskvlje, gdje je azil našla njegova politička majka Mirjana Marković, naš vođa je krenuo u bitku. Sada, kada je bjelodano da u temelju njegove vlasti stoje pokradeni resursi i glasovi, podgrijava stare sukobe sa medijima koje ne kontroliše i otvara nove - sa Evropom. Osjeća da mu baš odatle prijeti opasnost.

Na devetu godišnjicu ubistva Duška Jovanovića - napredovalo se. Režim ne prijeti više fizičkim napadima i likvidacijama. Vođa bi samo malo da hapsi. Dok brani svoj *brend*, *Pobjedu*, koja blati protivnike vlasti i za to prima nelegalno milione državne pomoći i posluje mimo zakona, šalje poruku da će neposlušne iz *Vijesti* i *Monitora* privesti pravdi njegove reformisane službe.

Te iste službe se nekoliko godina muče da pokrenu proces protiv *organizovane kriminalne grupe* Miodraga Perovića. Da su toliko vremena potrošili da utvrde kako se peru narko pare po zemlji, pa i preko vođinih brendova, ne bi Crna Gora bila opjevana kao mafija država i to u glavnom američkom spoljnopoličkom magazinu.

Đukanović prebacuje Evropi da ugrožava slobodu mišljenja u Crnoj Gori. Nezavisni mediji su fabrikovali aferu *Snimak* i izmanipulisali Brisel, koji sad traži istragu zbog, kako kaže vođa - verbalnog delikta. Jer oni su u DPS-u samo slobodno razmjenjivali ideje. Tom aferom, tim trikom, željelo se nautiti predsjedničkom kandidatu DPS-a. Tvrdi.

Stvari, u stvari, ovako stoje: Đukanović bi da hapsi zbog verbalnog delikta, a Evropa traži procesuiranje organizovane pljačke izbora. Čak je i uspavano crnogorsko tužilaštvo moralo pozvati na saslušanje neke čelnike DPS-a, iako je Ranka Čarapić taj slučaj pokušala da zatvori.

Još od početka, a pogotovu od vremena Narodne sloge, prema svjedočenjima insajdera, izbore su dobijale mahinacije i pljačka, a ne slobodno izražena volja. Zato je Đukanović opstajao nekažnjen za sva nedjela koja su počinjena u četvrt vijeka dugoj autokratiji. Skok rejtinga opozicionih lidera, posebno Lekića, svjedoči o trendu da se moć DPS-a topi i nakon izbora. Đukanović vjeruje da promjene može zaustaviti zaoštavanjem prema unutrašnjim neprijateljima. Njegov najveći strah su slobodni mediji i ljudi koji svjedoče o njegovim poslovima. I Evropa, koja će kako se budu zahuktavale integracije, sve više biti problem za vođu. Kao Sanaderu.

Kad je najslabiji, Đukanović igra kao da je jači i sposobniji od svih. Dijeli lekcije o demokratiji i tržištu svjetskim političarima

i stručnjacima. Pokušava da ojača savez sa Nikolićem, Dačićem i Vučićem. Smišlja nekakvo regionalno povezivanje, da Balkan ne bi bio inferioran prema Evropi. Obećava da će za mjesec, dva početi gradnju autoputa i revitalizovati KAP, mimo preporuka Svjetske banke i MMF-a, koji smatraju da bi to moglo voditi zemlju u bankrot.

Može da se hrabri koliko hoće i da drži predavanja. On samo kupuje vrijeme do časa koji ga neminovno čeka - istrage ne samo o pokradenim izborima, već o poslovima i stotinama miliona eura državnih garancija i kredita za KAP, *Željezaru*, *Pobjedu*, *Vektru* i ostale projekte.

Nije svejedno kada će doći taj kraj. Što prije ode, prije će početi da se rješavaju problemi. Đukanovićeve garancije moraćemo da vraćamo i kada ova vlast ne bude tu. Ali, možda bismo mogli da izbjegnemo plaćanje dodatnih stotina miliona eura zbog arbitražnih sporova po Evropi. Deripaska prijeti da će tužiti Crnu Goru ako se raskine ugovor sa njim. Nekadašnji vlasnici *Željezare* već su pokrenuli spor u inostranstvu protiv naše države.

Pad režima omogućio bi da se dođe do ključnih dokumenata koji bi otkrili kako su ti ugovori sklapani sa nečasnom namjerom da se ošteti država. Kao što je *Snimak* otkrio nečiste namjere oko izbora.

Budimo realni, sve dok je Đukanović na vlasti, teško će se bilo šta dokazati. On je u centru svih štetnih poslova koji su doveli do provalije ovu državu. Krivokapić bi to morao imati na umu kada se bude glasalo o *leks specijalisu*, našoj velikoj šansi. Na to ga, uostalom, ovih dana podsjećaju uticajni ljudi sa više međunarodnih adresa. Na njemu je da odluči hoće li izlaskom iz Vlade pomoći Crnoj Gori da krene putem mukotrpnog preobražaja, ili će ostati s Đukanovićem do zajedničkog kraja.

Piše: Milka TADIĆ-MIJOVIĆ

Sve dok je Đukanović na vlasti, teško će se bilo šta dokazati – od *Snimaka* do KAP-a. On je u centru svih štetnih poslova. Krivokapić bi to morao imati na umu kada se bude glasalo o *leks specijalisu*, našoj velikoj šansi. Na to ga, uostalom, ovih dana podsjećaju uticajni ljudi sa više međunarodnih adresa

Sport u kandžama kriminala

Od kada su na velika vrata crnogorskog sporta banuli Veselin Barović i Radojica Božović, pa sve do danas kada istim vedre i oblače Miomir Mugoša, Vlatko Rakočević i Ranko Radulović, krivična prijava i pravosnažna kazna nijesu bile prepreka već preporuka za funkciju

Službenici policije najavili su podnošenje prekršajne prijave protiv **Ranka Radulovića** (52), predsjednika FK *Čelik* iz Nikšića „zbog toga što je na meču finala Kupa Crne Gore, igranog pod Goricom između *Budućnosti* i *Čelika*, u VIP loži prišao **Dejanu Savićeviću** (predsjedniku Fudbalskog saveza CG) i u prisustvu policijskih službenika uputio više uvredljivih riječi”.

Disciplinska komisija FSCG bila je brža, pa je Raduloviću već izrekla *disciplinsku mjeru* koja obuhvata „zabranu obavljanja funkcija na zvaničnim utakmicama (ulazak u svlačionice i pristup restriktivnom prostoru za vrijeme utakmice) i zabranu ulaska na stadione”. Radulović je sličnom mjerom (i iz sličnih razloga) u trajanju od 12 mjeseci kažnjen i lani u decembru, ali ga to nije spriječilo da prošle nedjelje u Podgorici iz VIP lože

psuje, prijeti, poziva navijače iz Nikšića da osvoje teren i zabrani igračima svog tima da prisustvuju predaji pehara i čestitaju pobjedniku.

Sve se to dešavalo nepunih nedjelju dana nakon što je na istom mjestu, ista grupa huligana iz Podgorice prekinula utakmicu *Budućnost – Lovćen*.

Sve u svemu, cijene poznavao, u pitanju je bitan - napredak. Nekada su ovdašnji fudbalski funkcioneri zatvarali stadione po vlastitom nahođenju rastjerujući i protivnike i policiju koja je, kao, pokušavala da ih spriječi. Nekada su sudije iz svlačionice umjesto da istrče na teren bježali u policiju da prijave prijetnje (odsjeći uši, otkinuti glavu...). Nekada policija i redarske službe nijesu smjeli ni da trepnu, a kamoli da pokušaju

spriječiti uticajne *fudbalske radnike* da išamaraju oponente. Nekada je i Dejan Savićević tvrdio da je nemoćan da riješi probleme na stadionima koji su direktna posljedica „sukoba dva fudbalska lobija u DPS-u okupljena oko FK Zeta (**Slavoljub Stijepović, Vukašin Maraš, Radojica Božović**) i FK *Budućnosti* (**Miomir Mugoša**)”. Danas makar predsjednik Saveza, uglavnom, čuti i radi svoj posao.

U svakoj od pomenutih priča glavni akter bio je Radojica Rajo Božović. On je na *velika vrata* ovdašnjeg fudbala ušao praktično sa ratišta, gdje je komandovao paravojskama **Željka Ražnatovića Arkana** i **Milorada Ulemeka Legije** (*Tigrovi* i *Crvene beretke*). Negdje u isto vrijeme kada se Ražnatović latio

Obilića, sa kojim je kasnije oteo nekoliko titula *Partizanu* i *Zvezdi*, Božović se prihvatio *Zete*. Sa puno uspjeha.

Zanimljivo, ipak, prvi veliki sportski uspjesi novoimenovanog predsjednika FK *Zeta* vežu za – *Budućnost*. Božović je, prema sopstvenom priznanju, 1997. godine namjestio utakmicu u Lučanima (Srbija) *Mladost-Budućnost* 0:1 kojom je podgorički prvoligaš izborio opstanak u Prvoj ligi tadašnje SRJ. Pošto se digla galama pojasnio je: „Nijesam rekao da sam namjestio utakmicu, već da sam, u nekoliko navrata, pomogao *Budućnost*”.

Na sličan način, Božović je pred svoje povlačenje iz crnogorskog fudbala, sebi pripisao i zasluge za prvu titulu Podgoričana. Pošto, reče, nije „dobro ispratio” svoje igrače. Uglavnom, dobro ste pročitali – nije prognan iz fudbala nego je, ljut, objavio da se povlači dok je Miomir Mugoša na čelu Podgorice.

Sada je u Beogradu. Prodaje igrače, nosi titulu „prijatelj kluba *Crvena zvezda*” i povremeno ponekoga uhvati za gušu. Posljednji put, krajem prošle godine, na njegovoj meti našao se predsjednik *Partizana* **Dragan Đurić**. Poslije su se **Dragan Džajić** i ostali zvaničnici *Zvezde* izvinjavali rukovodstvu crno-bijelih.

U prvom tranzicionom talasu, kad su finansijski onemoćali sportski klubovi iz Crne Gore padali u naručje ljudima koji su društvenu afirmaciju stekli na ratištima diljem bivše SFRJ ili u krupnim poslovima na granici (ili sa one strane) zakona, nove izdašne finansijere dobila je i nikšićka *Sutjeska*.

O jednom od njih – **Branislavu Branu Mićunoviću** - i danas kolaju priče dostojne rubrika „vjerovali ili ne”. Jedni ga svrstavaju među šefove ovdašnje duvanske, narko ali i urbanističke mafije, drugi ga kite

U prvom tranzicionom talasu, kad su finansijski onemoćali sportski klubovi iz Crne Gore padali u naručje ljudima koji su svoju društvenu afirmaciju stekli na ratištima diljem bivše SFRJ ili u krupnim poslovima na granici (ili sa one strane) zakona, nove izdašne finansijere dobila je i nikšićka *Sutjeska*

krunom „kralja srpskog fudbalskog podzemlja”, treći tvrde da je riječ o čovjeku dostojnom divljenja (na *Fejsbuku* je aktivna mnogobrojna grupa poštovalaca njegovog lika i djela). On sve to uglavnom relativizuje, objašnjavajući da je i njegov angažman u nikšićkom fudbalu bio samo skup hobi: „To nije bio nikakav biznis, nego sam davao svoje pare, praktično bacao ih u bunar, ništa to nije pomoglo da uspije *Sutjeska*, osim što sam ja bio

sve siromašniji”.

Gotovo istovjetnim riječima svoj angažman u *Sutjesci* opisuje i **Miodrag Daka Davidović**. Bivši *Željezarac* i policajac (predratni načelnik CB Nikšić), crkveni ktitor optuživan za šverc duvanom, čovjek koji se 10-15 godina makar tri puta pojavio na naslovnim stranicama kao finansijski spasilac nikšićke privrede, a najmanje još dva puta zbog istraga policije vezanih za šverc i utaju poreza,

SMETA IM SAVIČEVIĆ: Ranko Radulović i Radojica Božović

MONITORING

tri godine je bio glavni finansijer *Sutjeske*. Povukao se u ljeto 2004. i otvorio dušu: „To je rupa bez dna. Za posljednje tri godine dva moja prijatelja i ja uložili smo u *Sutjesku* oko šest miliona eura”. Srž problema je, kazuje Davidović u oktobru 2004. godine, to što je „država napravila kaos, pa se ništa pod kuglom zemaljskom ne zna”.

Davidović je predložio: „Ukoliko bi Zakon o sportu bio napravljen na pravi način, svi bi profitirali. I ne bi bilo šverca, ne bi bilo razloga da se plaćaju sudije i kupuju utakmice”.

Skoro deset godina nakon ove izjave, država nije uradila baš ništa kako bi se riješilo pravo vlasništva u klubovima – amaterskim i profesionalnim. Zato u novinama čitamo o *finansijerima, predsjednicima, gazdama...* fudbalskih, košarkaških, rukometnih, vaterpolo klubova, ne shvatajući da su, praktično, svi oni u vlasništvu države. A da lokalne vlasti, vođene isključivo ličnim ili partijskim interesima odlučuju o njihovoj sudbini. Postojeću žabokrečinu uspio je, na dan-dva, da zatalasa prijedlog da se osobama sa krivičnim dosijeom zabrani rukovođenje sportskim klubovima. Koordinisanom akcijom zainteresovanih taj je prijedlog marginalizovan.

Zato se na našim sportskim stranama nerijetko promovisu glavni akteri događaja zabilježeni i u crnoj hronici. Uzmimo za primjer finala fudbalskog kupa.

Ove godine igrali su *Čelik* i *Budućnost*. Predsjednik FK *Čelik* robijao je 15 godina zbog ubistva **Zorana Vilotijevića**. Neposredno prije preuzimanja *Čelika*, Radulović je i u Osnovnom sudu u Nikšiću odgovarao na optužbe da je počinio krivična djela *nasilničko ponašanje i nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija*. Javnosti je poznat i po *aferi Lipci*, kada je na periferiji Kotora mjesecima nesmetano nasipao more, naočigled lokalnih i državnih vlasti. Na sudu je kažnjen sa četiri mjeseca zatvora.

Miomir Mugoša, predsjednik FK *Budućnost* od 2001. godine nije bio na utakmici. Međutim, prema broju i raznolikosti krivičnih prijava podnijetih

protiv njega - od uličnog nasilja, preko divlje gradnje, do zloupotreba položaja ministra zdravlja i gradonačelnika Podgorice - ne zaostaje za *kolegama* iz svijeta sporta.

U prošlogodišnjem finalu *Čelik* Ranka Radulovića bio je uspješniji od *Rudara* braće **Darka i Duška Šarića**.

PREMA BROJU I RAZNOLIKOSTI KRIVIČNIH PRIJAVA PROTIV NJEGA, NE ZAOSTAJE ZA OSTALIM KOLEGAMA IZ SVIJETA SPORTA: Miomir Mugoša, predsjednik FK *Budućnost*

Možda i zato što Šarići nijesu mogli prisustvovati finalu – jedan je bio u bjekstvu, a drugi u pritvoru. Stižemo do 2011. Finale -*Rudar* i budvanski *Mogren*. Utakmicu su iz pritvora pratili predsjednici oba kluba – i Šarić i **Rajko Kuljača**.

Specijalno tužilaštvo za organizovani kriminal uskoro će donijeti konačnu odluku u slučaju FK *Mogren*, nakon što je u prethodnih tri godine detaljno vođena istraga oko ugovora kojim su dva hektara opštinske zemlje poklonjena jednoj of-šor kompaniji uz blagoslov predsjednika kluba **Bora Lazovića**. Tužilaštvo se interesovalo i za dugove opštine Pljevlja, u pitanju je nekih 300 hiljada eura, koje je bivši gradonačelnik **Filip Vuković** potrošio na *Rudar*, u vrijeme kada su zvanični finansijeri kluba bila braća Šarić.

Policija ispituje i poslovanje mojškovačkog rukometnog kluba, čiji je vlasnik i predsjednik službenik ANB **Vlatko Rakočević**, javnosti poznat po vrijednim nekretninama u Mojkovcu i Podgorici, ali i snimku telefonskog razgovora u kome naređuje anonimnom policajcu da propusti **Nasera Keljendija**, sve skupa sa 500 hiljada eura koje je ovaj nosio u

automobilu.

I *Europol* istražuje Šarićev *Rudar* i Božovićevu *Zetu* zbog sumnjivih rezultata iz novembra 2008. Prema pisanju medija, predmet istrage su utakmice fudbalske lige Crne Gore, kada su *Rudar* i *Zeta* kao apsolutni favoriti istog dana izgubili kod kuće

od *Koma* i *Jezera*. Oba meča završena su pobjedama gostiju rezultatom 2:0, a kvota na ta dva meča bila je 100. Prema podacima međunarodnih policijskih istražitelja, kladionice u Mađarskoj i Albaniji primale su značajne uplate na pobjede gostiju.

U kontekstu kriminalnih dešavanja u crnogorskom sportu nakon osamostaljenja, valja pomenuti i sudsko svjedočenje sekretara KK *Budućnost* **Tihomira Vučinića** kako je u noćnom klubu *Afrodita* iznajmljivao prostitutke za sudije koje su sudile međunarodne utakmice košarkaša i rukometaša *Budućnosti*; ubistvo **Dragana Dudića Frica**, bliskog saradnika braće Šarić i finansijera vaterpolo kluba *Kataro*; sukob predsjednika VK *Primorac* **Denisa Mandića** sa igračima i čelnicima; ubistvo **Radmila Mitrovića**, potpredsjednika *Rudara* za koje je osumnjičena 19-ogodišnja rukometašica pljevaljskog kluba *Biser...* Posljednja zbivanja pod Goricom su samo nastavak tradicije. Koliko para toliko i muzike, što bi rekao Ranko Radulović. Ili, s kim si – takav si.

Zoran RADULOVIĆ

KO SU STVARNI POSLODAVCI DIREKTORA ANB

Američke tajne

Boro Vučinić jedini nije kovertirao ostavku uoči ponovnog Đukanovićevog izbora za premijera. „Dobar” je sa Ambasadom SAD, tvrdi se, pa su Đukanović i Marković odustali od njegove smjene. Izgleda da je suspendovan čl. 25 st. 2 Zakona o ANB-u da „direktora Agencije imenuje i razrješava Vlada na prijedlog predsjednika Vlade”

MANDAT MU TRAJE PET GODINA, A NA DUŽNOST ŠEFA ANB-a GA NIJE PREDLOŽIO ĐUKANOVIĆ VEĆ LUKŠIĆ: Boro Vučinić

Opet se kuva oko *Agencije za nacionalnu bezbjednost* (ANB). Anonimni izvor iz Vlade za *Vijesti*, naime, tvrdi da rad direktora **Bora Vučinića** nije po ukusu premijera i njegovog *de facto* zamjenika, **Mila Đukanovića** i **Duška Markovića**.

Tražili su povlačenje onih načelnika u ANB-u koji „nijesu dovoljno sposobni”, a da „za neke navodno ima indicija da su povezani sa kriminalnim krugovima”. Razmišljali su i o smjeni Vučinića. No, prema toj verziji, sadašnji šef tajne službe je dobar sa američkom ambasadom, pa su odustali – jer bi se „rizikovali odnosi sa Vašingtonom”.

Vijesti pišu da su „ti odnosi bili poremećeni, a razmjena tajnih podataka jedno vrijeme je prekinuta, nakon što su službenici ANB-a od 2009. – dok je Marković bio na njenom čelu – pratili strane diplomate, uključujući i američke; kada su o tome Vladi pruženi dokazi, bivši direktor službe **Vladan Joković** i njegova saradnica **Lidija Mijović** su krajem 2011. otišli sa svojih pozicija”.

„Dobra saradnja sa američkom ambasadom i „odnosi sa Vašingtonom”, po liniji rada ANB-a, zapravo je eufemizam za „partnerstvo” sa *Central Intelligence Agency*, skraćeno CIA. Zimus je **Nebojša Medojević**, predsjednik Pokreta za promjene i veteran skupštinskog Odbora za bezbjednost i odbranu, kao ovdašnjeg rezidenta CIA-e – „legendarnog” statusom prvog sekretara (*First Secretary*) Ambasade SAD u Podgorici – identifikovao **Andreja B. Popova**.

Američka ambasada delegira svoje službenike kao „stalne savjetnike” kod v.d. direktora policije, zatim u VDT, tu je i vojni ataše. Ne bi bilo neuobičajeno – čak je vrlo vjerovatno – da neki „cijaš” savjetuje i direktora ANB-a Ali, generalno, učinak američkih savjetnika je pod hipotekom nedostavljanja ugovora za isplatu korupcionaskog novca iz afere Telekom „sestri visokog vladinog funkcionera koja se bavi advokaturom” koji je u posjedu Ministarstva pravde SAD

članica, posebno Amerikanci” signalizirali da „Joković nije dobrodošao na tu funkciju zbog afere praćenja diplomata”.

Jesu li pomenuti Popov, CIA i-ili Ambasada SAD, zaista u tolikoj mjeri uključeni u ovdašnje zakulisne igre?

Američka ambasada delegira svoje službenike kao „stalne savjetnike” u neke od najznačajnijih segmenata crnogorskih vlasti- **Džefri L. Palmer** je kod v.d. direktora UP-a, dok je **Sesilija E. Braten** zadužena za Vrhovno državno tužilaštvo (VDT),

vojni ataše i prateći personal da ne računamo. Ne bi, dakle, bilo neuobičajeno – čak je vrlo vjerovatno – da Popov ili neki drugi „cijaš” savjetuje i direktora ANB-a. Ali, generalno uzevši, učinak američkih savjetnika je pod hipotekom ekstremno sumnjivog nedostavljanja spisa u posjedu Ministarstva pravde SAD.

U postupku pred njujorškim okružnim sudom protiv trojice bivših direktora *Magyar Telekom* (MT), a u vezi i sa privatizacijom *Crnogorskog Telekoma* (CT), među spisima je i ugovor za

Na Medojevićeve ekstenzivne tvrdnje da je Popov „kreirao Đukanovićevu vladu”, zatim da je u vezi „sa lokalnom mafijom, druži se sa najkorumpiranijim agentima ANB-a iz Granda” i „smjenjuje direktora ANB-a”, američka ambasada je reagovala objašnjenjem kako „komuniciraju sa Vladom putem zvaničnih kanala i nijedna od aktivnosti opisanih u medijskim izvještajima nije tačna”; ipak, da naglasimo, nije izričito negirala da Popov radi za CIA-u.

Medojević je, nakon toga, najavio da će od ANB-a, preko Odbora za bezbjednost i odbranu, iskoristiti ovlašćenja po Ustavu i Zakonu o parlamentarnom nadzoru službi bezbjednosti i zatražiti: „odgovore o postupanjima, aktivnostima i djelovanju izvjesnog Andreja Popova u Crnoj Gori”; epilog takve namjere javnosti nije poznat.

Međutim, vjerodostojost Medojevićevih optužbi je na neki način ili u jednom dijelu kasnije možda potvrđena: Vladan Joković je naprečac odustao od već podnijete kandidature za direktora Uprave policije (UP) jer su – glase medijska tumačenja – „diplomatski predstavnici nekoliko NATO

Zimus je Nebojša Medojević, predsjednik Pokreta za promjene i veteran skupštinskog Odbora za bezbjednost i odbranu, kao ovdašnjeg rezidenta CIA-e – „legendarnog” statusom prvog sekretara (First Secretary) Ambasade SAD u Podgorici – identifikovao Andreja B. Popova

KADROVI I KRIMINAL

Na pitanje da li su neimenovani službenici ANB-a nesposobni i-ili povezani sa kriminalcima, Boro Vučinić je za *Vijesti* kazao da „strateški važne partnerske službe” ne bi „imale posla sa nekompetentnim ili, što je mnogo gore, ljudima koji su povezani sa kriminalnim miljeom; to bi bilo obostrano diskreditujuće”.

Iako je vođenje imovinskih kartona službenika zaduženih za borbu protiv kriminala počelo tek prije dvije godine, ANB je nedavno ocijenila kao „zlonamjerne insinacije” da se neko od njenih pripadnika nalazio na platnom spisku mafijaša „u bilo kom periodu”.

ANB je 2009. za **Darka Šarića**, sada vjerovatno najtraženijeg kriminalca sa ovih prostora, izdala pismenu potvrdu da „ne ugrožava nacionalnu bezbjednost”. Te godine su njegovi poslovi sa narkoticima bili na vrhuncu.

Na drugoj strani, značaj dokaza, video-snimka da su **Zoran Lazović i Ljubiša Mijatović** kontaktirali sa **Safetom Kalićem**, te drugima iz branše, negiran je pod egidom da su bili na „zadatku”.

Za **Duška Golubovića**, dok je vjerovatno bio jedan od šefova operative ANB-a, službeno je potvrđeno da je bio u kontaktu sa **Naserom Keljendijem**. Ali, saopšteno je, to je bio „sastavni dio njegovog posla”.

Mijatović je kasnije bio šef obezbjeđenja Mila Đukanovića, dok su Lazović i Golubović odbili javno izrečenu sugestiju tadašnjeg premijera Igora Lukšića da se penzionišu; još uvijek su u ANB-u.

Koliko je poznato, od utemeljenja Udbe do danas – liše procesa *deportacija* – niti jedan aktivni pripadnik službe nije optužen za bilo koje krivično djelo.

Članovima Odbora za bezbjednost i odbranu je Boro Vučinić sada saopštio da je „broj kriminalnih grupa u Crnoj Gori smanjen”.

Koliko tačno, šta su parametri za izvođenje takvog zaključka – nije poznato; poslanici su zavjetovani čuvanjem „službene tajne”.

Osnovanost razloga za sumnju glasi: nije logično da su se kriminalne grupe svojevrijedno razišle, dok za tvrdnje da su razbijene djelovanjem države, uključujući ANB, nema potvrde u *Izveštaju o radu VDT-a za 2012*, jer je broj optužnica u predmetima protiv organizovanog kriminala manji nego prethodne godine.

ANB JE 2009. TVRDILA DA ON NE UGROŽAVA NACIONALNU BEZBJEDNOST: Darko Šarić

isplatu „namijenjen sestri visokog vladinog funkcionera koja se bavi advokaturom”.

Taj proces je u međuvremenu usporen; aktivirani su mehanizmi odbrane za ispitivanje sudske nadležnosti ili za vansudsko poravnanje ili za odlaganje završnih riječi, dok su iz Ambasade SAD nedavno poručili da „Crna Gora može istražiti slučaj CT-a direktno kontaktirajući njemačke i mađarske vlasti i od njih zatražiti iste dokumente”. Prevedeno – ne računajte

na nas.

U svakom slučaju, VDT bez „njujorških” spisa neće biti pod djelotvornim pritiskom da istragu korupcije u privatizaciji CT-a pokrene sa programirane mrtve tačke – dok protokom vremena ne bude stavljen *ad acta*. Kako ti spisi oko godinu od podnošenja zahtjeva nijesu dostavljeni, bivša državna tužiteljka **Ranka Čarapić** je – jedva skrivajući zadovoljstvo – kazala da „na osnovu dosad prikupljenih informacija VDT

nema osnova za krivično gonjenje pojedinaca u Crnoj Gori”.

Informacije o sudbini afere CT-a na njujorškom sudu su takve prirode da bi po logici stvari morale da zainteresuju direktora ANB-a; naime u zakonskom mu je opisu posla kontraobavještajna zaštita premijera – za čiju se sestru i za neke iz ekipe sada okupljene oko *Prve banke* tvrdi da su isplaćeni korupcionaškim novcem.

Milo Đukanović i Duško Marković, pišu *Vijesti*, zadovoljni su radom Bora Vučinića „samo u jednom segmentu: razmjeni tajnih informacija sa inostranstvom”. A i kada Vučinić 24. maja kaže da su iz ANB-a „u stalnoj komunikaciji sa kredibilnim partnerskim službama”, nije van pameti pretpostaviti da im je američka služba dostavila podatke o identitetu „sestre”.

Držati tu informaciju zaključanu na relaciji CIA-ANB, a po zahtjevu za međunarodnu pravnu pomoć sporni ugovor uz neki maštoviti izgovor nikada zvanično ne dostaviti VDT-u? Ukoliko zaista tako bude, eto šifre za odgonetanje rebusa da li neki Amerikanac, sa ili bez insigija Ambasade u Podgorici i-ili CIA-e, „kreira Đukanovićevu vladu”, „smjenjuje direktora ANB-a”; ili, zbog čega je moguće suspendovan čl. 25 st. 2 Zakona o ANB-u da „direktora Agencije imenuje i razrješava Vlada na prijedlog predsjednika Vlade”.

Mandat šefa tajne službe traje pet godina. Bora Vučinića za sadašnju dužnost nije predložio Milo Đukanović, već **Igor Lukšić**.

Koliko je poznato, Vučinić je jedini DPS javni funkcioner – od svih pomoćnika ministara, direktora uprava, direkcija, javnih preduzeća, ustanova, itd. – koji nije kovertirao ostavku uoči ponovnog Đukanovićevog izbora za premijera.

Vladimir JOVANOVIĆ

Pouke o moralu

Odiseja sa Filipom Vujanovićem samo je pokazatelj kako DPS mašina otkazuje. Lider Demokratskog fronta Miodrag Lekić, pokazalo je istraživanje javnog mnjenja, najpopularniji je političar u Crnoj Gori

Skupština Crne Gore, u petak, 31. maja, kaže dnevni red, razmotriće, pod tačkom jedan: Predlog zaključaka o izgradnji povjerenja u u izborni proces. Tačka dva: Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage i formiranju anketnog odbora radi prikupljanja informacija i činjenica o događajima koji se odnose na rad državnih organa povodom objavljivanja audio-snimaka i transkripta sa sjednica organa i tijela Demokratske partije socijalista. Ako je ime – sve, onda je „prikupljanje informacija o događajima koji se odnose na rad državnih organa povodom objavljivanja”, slab razlog za nadu da će ova parlamentarna istraga biti različita od dosadašnjih. Koje su bile veliko ništa.

Treća tačka dnevnog reda je predlog zakona o proglašenju izbora za predsjednika Crne Gore održanih 7. aprila 2013. – nevažećim.

Tužilaštvo je, javili su u

Džavid Šabović: „Očekujem partijsku sjednicu na kojoj bi moj predlog bio prva i jedina tačka”

međuvremenu mediji, od **Svetlane Vuković**, direktorice Uprave za kadrove, **Vukice Jelić** koja je na čelu Zavoda za zapošljavanje i ministra pravde **Duška Markovića** zatražilo izjašnjenje i dokumentaciju o svima koji su uoči parlamentarnih izbora dobili posao. Kad tužilaštvo razotkrije šta se tu zbivalo doći će i do ozbiljnih bračnih kriza jer su supruge, može biti, pogrešno shvatile čisto teorijska glasna razmišljanja poslanika **Miodraga Vukovića** i **Zorana Jelića**.

Ko je trebao, presudio je. Na snimcima sa sjednica DPS-a riječ je o političkom mišljenju, za koje se ne može krivično odgovarati, ocijenio je

premijer **Milo Đukanović**. Taj slučaj je bio politički trik kojim se željelo nauditi predsjedničkom kandidatu Demokratske partije socijalista. „Ne treba da se bavimo nepostojećim problemima, kao što je ovaj gdje pokušava da se kriminalizuje verbalni delikt, i taj slučaj je namjerno plasiran pred izbore da bi pokušalo da se naudi DPS-u“. I sve tako.

Đukanović je sa javnošću podijelio i informaciju da se Tužilaštvo bavi aferom *Snimak*, i da je dio poslanika DPS-a već dobio zahtjev od tužioca da se izjasne povodom svojih stavova, koji su, kako je dodao, zahvaljujući aferi dospjeli u javnost. Dodao je da se mora omediti polje koje želi da se ispita. „Jedno polje je da li je na tragu onoga o čemu je razgovarano na sjednicama DPS-a nastalo nezakonito ponašanje, i, ako jeste, da utvrdimo ne samo političku već i krivičnu odgovornost svakog koji

je, ponukan političkim razgovorima u DPS-u, nekoga diskriminisao prilikom zapošljavanja“. Naravno da tako demokratska i evropska partija kakav je DPS ne izdaje direktive. Ako je neko „ponukan“ – šta ćeš, dešava se.

Iz Demokratskog fronta su poručili da premijera Đukanovića, oko afere *Snimak*, mora saslušati državni tužilac jer je predsjedavao sjednicama stranačkih organa na kojima se spremao plan za zloupotrebu državnih resursa. Funkcioner Demokratskog fronta, **Goran Danilović** ocijenio je da je Đukanović saučesnik u zloupotrebi državnih resursa, krivičnom djelu koje je dokazano kroz snimke sa sjednica DPS-a.

Pošto je tako zauzeto istragom oko zapošljavanja po partijskim potrebama, Tužilaštvo valjda ne postiže da se bavi zloupotrebama na izborima. „Ako zatreba, imam i dokaze da su na pojedinim biračkim mjestima glasali ljudi koji sigurno nijesu bili tu“, kazao je prije mjesec dana za *Monitor* poslanik SDP-a **Džavid Šabović**. Tužilac mu se nije javljao.

Ako nije tužilaštvu, Šabović je ovih dana zanimljiv vaskolikoj javnosti. Njegova ocjena da se bliži momenat za velike događaje, da SDP treba da izađe iz vlasti i da treba stvoriti

građanski pokret u kojem bi, uz SDP, bili i Pozitivna Crna Gora, Socijalistička narodna partija, Pokret za promjene, manjinske stranke, Liberalna partija, i poštene depeesovci – pretresena je sa svih strana.

Predsjednik DPS-a stvar je smjestio u oblast političke trgovine. Usput se, dakako, pohvalio kako on sam nikad nije trgovao. Ne da mu moral. Kasnije je precizirao da je riječ o stavu jednog poslanika kojim treba da se bave njegov poslanički klub i partija.

„Đukanović se poziva na moral, koji je pokazao na putu od Konavala do evropskih integracija. Ja sam jedino moralno posrnuo kad sam ga podržao 1997. godine i pored svega toga“, odgovorio je Šabović, ali time rasprava o moralu među koalicionim partnerima nije završena. Ukorio ga je, u ime DPS-a poslanik te partije iz Plava **Husnija Šabović** „Moral je dio posla kojim se bavimo i svakog čovjeka pojedinačno. Neko nije u stanju da ugrozi svoje moralne principe ni jedan minut, a ima i onih koji su spremni da to čine 16 godina“. Moralne principe i ostalo Husniji Šaboviću od krivične prijave zbog kasapljenja šuma godinama štiti

NA KOJU ĆE STRANU: Ranko Krivokapić

poslanički imunitet.

Čelnik Demokratskog fronta **Miodrag Lekić** ocijenio je da je Šabovićeva izjava „vrijedna pažnje“. Njegove kolege iz Fronta nijesu to uočile.

Stav Socijaldemokratske partije povodom izjava Džavida Šabovića, biće ono što usvoje kao konačan stav Predsjedništvo i Glavni odbor te stranke, kazao je njen funkcioner **Ivan Brajović**.

U izjavi za *Monitor* Džavid Šabović kaže da su njegovi stavovi u partiji dočekani na vrlo različite načine. Od odobravanja do osude. „Zadovoljan sam kad me, u znak podrške, zovu i iz Andrijevice i iz Rožaja. Ako gledamo od partijske baze nagore, veća je podrška na dnu piramide“.

Na pitanje na koji način će u SDP-u biti razmotreni njegovi stavovi, Šabović kaže: „Očekujem partijsku sjednicu na kojoj bi moj predlog bio prva i jedina tačka. To je vrlo ozbiljno pitanje i mislim da treba zakazati posebnu sjednicu, a ne da razgovaramo pod tačkom razno ili nakon nekog dogovora o tome kako će ko da glasa“.

„Mislim da je to ideja koja može da prođe. Svi mi smo pomalo potrošeni, ima mlađih i u mojoj i u drugim partijama. Prije nekoliko godina slušali smo čelnika jedne

I ISTRAŽIVANJA JAVNOG MNJENJA POKAZUJU KO JE BIO STVARNI POBJEDNIK PREDSJEDNIČKIH IZBORA: Miodrag Lekić i Filip Vujanović

od partija da u politici ništa nije vječno, što je sad drugačije ako ja to kažem“, kaže Šabović.

Šabović je u izjavi za *Monitor* najavio da bi mogao glasati za *leks specijalis*, iako se, kako kaže, kao političar plaši prakse poništavanja izbora u Skupštini. „Kao pravnik, smatram da je predlog zakona potpuno legitiman. Izbori nijesu bili regularni, jedan od kandidata bio je neustavan. Vujanoviću nek je srećan mandat, ali on nije moj predsjednik. Kao političar, plašim se prakse poništavanja rezultata izbora u Skupštini“. Stigla je potvrda: Šabović je na Zakonodavnom odboru skupštine glasao za poništenje predsjedničkih izbora.

Ako ni u čemu drugom, Šabović je u pravu što ponavlja kako – ovako više ne ide. Odisaja sa Filipom Vujanovićem samo je pokazatelj kako DPS mašina otkazuje. Lider Demokratskog fronta Miodrag Lekić, pokazalo je istraživanje javnog mnjenja, najpopularniji je političar u Crnoj Gori sa 38,5 odsto podrške javnog mnjenja, dok je na drugom mjestu predsjednik države Filip Vujanović sa podrškom od 23,1 odsto. Vujanović je mjesecima, do predsjedničkih izbora, bio najpopularniji crnogorski političar. Sad se svodi na sopstvenu mjeru – igračke na potez. U isto vrijeme kad i rasprava o *Snimku* i *leks specijalisu*, zakazan je građanski protest na platou ispred zgrade Skupštine Crne Gore. Pokret *Ulica 2013* iskazaće nezadovoljstvo zbog, kako su objasnili, neodgovornog odnosa opozicionih političara, neodržavanja datih obećanja i pokušaja definitivnog vraćanja u parlament.

Ovako više ne može, jasno je svakome ko hoće da vidi. Opomenu da vrijeme ističe trebalo bi, osim vlasti, da čuje i opozicija. Bez obzira na to što je vlast, zbog, kako su rekli, neblagovremenog prijavljivanja zabranila taj protest.

Miloš BAKIĆ

Vrijeme odluka

Vrijeme više nije saveznik crnogorskih vlasti. Jun i jul mjeseci su teških odluka. Za Brisel sada su dva pitanja od krucijalnog značaja: promjene crnogorskog Ustava u dijelu pravosuđa i procesuiranje odgovornih u aferi *Snimak*

Sada definitivno znamo da zvanična Podgorica reaguje samo pod pritiskom. Zato vidite da u posljednjih nekoliko nedjelja mnogo više ukazujemo na nagomilane probleme crnogorskog društva nego što smo to radili od decembra 2008. godine, kada je vaša zemlja praktično otpočela proces pridruživanja Uniji“, rekao je *Monitoru* jedan poslanik Evropskog parlamenta, član Delegacije za odnose sa zemljama jugoistočne Evrope. On napominje da će se gotovo svakodnevno Vlada Crne Gore morati suočavati sa sve većim kritikama ukoliko brzo i djelotvorno ne krene u nužne reforme.

I šef Delegacije EU u Podgorici **Mitja Drobnič** smatra da se Crna Gora još nije ni počela baviti onim pravim, najtežim izazovima. Čak se ističe da Crna Gora zaostaje u reformama, iako se godinama ranije trubilo o lideru evropskih integracija u regionu, pozitivnom primjeru, oazi multietničke demokratije...

Ovo su konačno dobre vijesti za crnogorske građane. Kada Brisel jače pritiska, onda je to pouzdan

znak da se država približava EU. Od omamljujućih, uspavljujućih i u suštini netačnih riječi niko, na duži rok, ne može profitirati.

Samo su oni koji ne znaju da je proces pristupanja Hrvatske Uniji vodio njemački diplomata **Dirk Lange**, mogli očekivati drugačiji scenario. Taj funkcioner Evropske komisije odlično poznaje stanje u regiji i ima političku težinu da insistira na rješavanju bilo kojeg pitanja za koji procijeni da je važno za evropsku agendu. Pragmatičnom Drobnič preostaje da stanje sređuje na terenu, a vlastima u Podgorici tek da nevoljno pristupe poslu i da se sa sjetom prisjete starog, dobrog **Leopolda Maurera**.

Za Langea i Brisel dva su pitanja sada od krucijalnog značaja: promjene crnogorskog Ustava u dijelu pravosuđa i procesuiranje odgovornih u aferi *Snimak*. Čak je i evrokomesar za proširenje **Štefan File** poručio predsjedniku Skupštine **Ranku Krivokapiću** da se preko toga neće preći, odnosno da su reforma pravosuđa i ispitivanje svih neregularnosti u izbornom procesu

preduslovi za otvaranje sada već znamenitih pregovaračkih poglavlja 23. i 24. Da li je Krivokapić razumio zahtjev EU, pokazaće odnosom njegove stranke u parlamentu prema prijedlogu opozicije da se formira anketni odbor koji će istraživati aferu *Snimak*, kao i procesuiranjem pred nadležnim organima. Za Brisel je nepojmljivo da u zemlji koja vodi pristupne pregovore s Unijom izborni proces u svim fazama nije demokratski i fer. To je, inače, bio prvi od ukupno 12 zahtjeva koje je Albanija dobila od EU, što znači da se ta zemlja može nadati napretku u evrointegracijama tek ako parlamentarni izbori 23. juna proteknu u najboljem redu. Uobičajeno ponašanje vladajuće partije već 23 godine Brisel ne želi više da toleriše.

Još pažljivije na razvoj situacije oko afere *Snimak* gleda zvanični Berlin, a ambasadora **Piusa Fišera** posebno je zabrinula odluka najviših sudskih instanci u zemlji u slučaju Zavala. U Berlinu tvrde da za procesuiranje korupcije na visokom

Vlada će se svakodnevno suočavati sa sve većim kritikama ukoliko brzo i djelotvorno ne krene u nužne reforme. I šef Delegacije EU u Podgorici Mitja Drobnič smatra da se Crna Gora još nije ni počela baviti onim pravim, najtežim izazovima

nivou još ne postoji potrebna politička volja, a to je uslov da građani Crne Gore budu sigurni da u ovoj zemlji niko nije iznad zakona. Zato je nužno da se u Crnoj Gori brzo desi ono što i u svim zemljama u jeku približavanja EU: raščišćavanje korupcije na najvišem nivou. Riječima, obećanjima, akcionim programima, agencijama ili odborima, niko više ne vjeruje. „Lov na velike ribe”, bio je i ostao ključni zahtjev Brisela i Berlina, upućen crnogorskim

zvaničnicima. „Teško je procijeniti što je od teškoga najteže”, često ponavlja Lange.

Premijer **Milo Đukanović** više nema manevarskog prostora. Ukoliko ne želi da njegova Vlada izgubi sve kredite u evropskim prijestonicama, moraće nevoljno i brzo da priloži neku veću žrtvu. Naime, 20. juna biće održan sastanak radne grupe za proširenje, gdje će svaka država-članica procjenjivati progres naše zemlje u procesu pridruživanja. Do kraja juna Komisiji se moraju dostaviti akcioni planovi za dva znamenita poglavlja, a bar za sada, oni nijesu po očekivanjima i ukusu Dirka Langea i njegovih saradnika. Oni takođe očekuju da će do kraja jula u Skupštini biti izglasane ustavne promjene. „Gomilaju se izazovi na političkoj pozornici Crne Gore i vrijeme je da se počnu rješavati”, ističe File.

Uostalom, to je zahtjev i crnogorskih građana. Preko 40 odsto njih smatra da zemlja ide u pogrešnom smjeru. Taj podatak o nezadovoljstvu ljudi onima koji u Podgorici odlučuju

mora predstavljati snažno upozorenje. Iz Brisela takođe poručuju da su veoma zabrinuti zbog nedostatka povjerenja javnosti u institucije države, što prije svega tumače stanjem u pravosuđu. Ocjene evropskih zvaničnika, koje se odnose na rad državne administracije, inače, mnogo su povoljnije.

Crna Gora će ukoliko zaista želi otvoriti 23. i 24. poglavlje morati da u junu i julu prođe putem kojim je prošla Hrvatska u svojoj posljednjoj fazi približavanja Uniji. Pred najtežim ispitom naći će se vicepremier i ministar pravde **Duško Marković**.

Mustafa CANKA

DIRK LANGE: „Teško je procijeniti što je od teškoga najteže”

Mogren grad u Budvi

Ako se projekat grada promovisan na beogradskom Bijenalu realizuje, Budvani će dobiti novi Stari grad, u neposrednoj blizini originala

Čudima nikad kraja kada je u pitanju izgradnja novih objekata u Budvi. Tranzicionim bogatašima, takozvanim investitorima, pripadnicima crnogorskog građevinskog lobija ne fali lucidnih ideja kako da zazidaju najvrednije lokacije na budvanskoj rivijeri, da betoniraju plaže, maslinjake, šume i voćnjake. Sva je obala iskićena građevinskim tablama sa crtežima čudovišnih zgradurina koje se zidaju uz obalu i po okolnim brdima.

Jedan od takvih projekata „zaslužio“ je naučnu prezentaciju na nedavno otvorenom Balkanskom arhitektonskom bijenalu u Beogradu. U Umjetničkom paviljonu **Cvijeta Zuzorić** na Kalemegdanu promovisan je projekat novog grada u Budvi pod imenom *Mogren grad* čije se podizanje planira u zaleđu poznate gradske plaže Mogren.

Riječ je o projektu *Atlas grupe Duška Kneževića*, gradnji objekata na oštroj stijeni iznad jedne od najljepših budvanskih plaža, između hotela *Avala* i plaže Mogren, o kojem nije bilo informacija u medijima.

Novost u ovom projektu je to što je investitor odustao od gradnje onog čuvenog solitera, staklenika od petnaestak spratova u kompletu

sa nizom visokih zgrada i odlučio se za posve drugačiji koncept. Nova arhitektura traži novo ime, pa je prethodni betonski vrt, *Mogren garden* preimenovan u *Mogren grad*.

U program Bijenala osmišljenog kao „naučno-kulturno dešavanje iz oblasti arhitekture koje podrazumijeva izlaganje i promovisanje radova arhitekata i arhitektonskih biroa na žiriranoj izložbi, kao i naučni skup sa zadatom temom konferencije-Uloga grada u savremenim društvima“, uvršten je projekat *Atlas grupe*.

Nije jasno kako se projekat urbanističke i arhitektonske degradacije jednog izuzetno vrijednog prirodnog resursa koji je i zaštitni znak prepoznatljivog pejzaža turističke metropole mogao naći na dnevnom

redu Bijenala. I kakve to veze projekat turističkog naselja ima sa jednim pravim gradom.

Na dostupnim fotografijama može se vidjeti skupina gusto zbijenih zgrada različitih visina, od kojih neke dosežu i do desetak spratova, sa uskim ulicama, kulama i tornjevima, naselje na silu utrpalo na vrh brda koje se okomito spušta u more, koje na prvi pogled podsjeća na neke stare italijanske gradove.

„Loša imitacija mediteranske arhitekture. Kada to Španci rade, ima nekog smisla i uporišta, ovdje to djeluje nadrealno i sirovo“, bio je jedan od brojnih komentara arhitekata koji su projekat vidjeli.

Mogren grad neodoljivo podsjeća na *Porto Montenegro*, na nizove

U Umjetničkom paviljonu *Cvijeta Zuzorić* na Kalemegdanu promovisan je projekat novog grada u Budvi pod imenom *Mogren grad* čije se podizanje planira u zaleđu poznate gradske plaže Mogren. Riječ je o projektu *Atlas grupe Duška Kneževića*, gradnji objekata na oštroj stijeni iznad jedne od najljepših budvanskih plaža, između hotela *Avala* i plaže Mogren, o kojem nije bilo informacija u medijima

jednoličnih, konfekcijskih stambenih zgrada u tivatskoj marini.

Idejni projekat *Mogren grada* izradio je beogradski arhitektonski biro D.A. – *Dizajn arhitektura*, po osnovu pozivnog konkursa u organizaciji *Atlas grupe*. Biro je specijalizovan za projektovanje svih vrsta objekata, najčešće su to supermarketi, tržni centri i benzinske pumpe. U Crnoj Gori potpisuje znatan broj projekata, idejnih ili razradu glavnih, poput tržnog centra

Delta siti i poslovne zgrade *Čelebić* u Podgorici ili projekat rekonstrukcije i dogradnje stare palate Smekia u Perastu.

Studio D.A. obavlja posao razrade glavnog projekta hotelsko-apartmanskog kompleksa Plavi horizonti u tivatskoj opštini, za koje je idejno rješenje uradio studio *Aecom* i HKS u Londonu, za investitora *Qatari Diar*.

Kao da se stil gradnje sa Plavih

horizonata samo preselio na hridi Mogrena. Identične zgrade, ulice, kule i crkveni zvonici... Isti rukopis, ista copy-paste arhitektura. Neki novi stari Mediteran.

Jedinstvena i neponovljiva priroda Crnogorskog primorja očigledno nije inspirativna za arhitekte i planere, naročito za vlasnike zemljišta kojima je dopušteno da grade šta im padne na pamet i da kopiraju već viđeno. Trenutno je u modi bezidejno udvaranje

tradiciiji i okivanje obale identičnim stambenim naseljima.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma izdalo je u septembru prošle godine Urbanističko-tehničke uslove za gradnju na lokaciji Mogren na ime dvije firme, *Attika land Doo.* iz Podgorice i *Mogren garden Doo.* iz Budve. U pitanju su povezane firme istog osnivača, sa Britanskim Djevičanskim ostrva.

UTU uslove potpisao je bivši ministar održivog razvoja **Predrag Sekulić**. Tokom njegovog mandata izvršene su izmjene i dopune plana DUP Budva-centar kojim su *Atlas grupe* na ovoj lokaciji uvećani spratnost i gabariti. Ministar Predrag Sekulić bio je izdašniji od svog prethodnika i nasljednika **Branimira Gvozdenovića**, koji je stavio svoj potpis na prvu verziju kontroverznog urbanističkog plana.

Datim uslovima određena je ukupna izgrađena površina od 27.308 kvadrata koja je projektom premašena. *Mogren grad* ima ukupno 36.000 kvadrata, gotovo kao susjedni Stari grad. DUP-om je onemogućena gradnja stanova za tržište jer je ova lokacija zonirana kao turistička.

Ako se projekat promovisan na

MANIFESTACIJA NESPUTANE MOĆI: *Budući Mogren grad*

beogradskom Bijenalu realizuje, Budvani će dobiti novi stari grad u neposrednoj blizini originala, Starog grada Budve. Osnivači antičke Budve prema legendi su Kadmo i Harmonija, sin feničanskog kralja i njegova žena. Utemeljenje *Mogren grada* nije mit, nego surova realnost čiji su akteri poznati. Oni su bogovi današnjice, imaju moć da mijenjaju prirodu, plaže i

Osnivači antičke Budve prema legendi su Kadmo i Harmonija, sin feničanskog kralja i njegova žena.

Utemeljenje *Mogren grada* nije mit, nego surova realnost čiji su akteri poznati. Oni su bogovi današnjice, imaju moć da mijenjaju prirodu, plaže i more, prema svom ćefu i potrebama

more, prema svom ćefu i potrebama. **A**tlas grupa posjeduje atraktivnu parcelu površine oko 8.500 m² i na drugoj mogrenskoj plaži, „na pjenu od mora“. Međutim, zeleni pojas u zaleđu plaže Mogren II između magistrale i mora još nije urbanizovan. Čekaju se planovi. Kneževićeva kompanija ima u vlasništvu 26.415 kvadrata zemlje u istom pojasu ali iznad magistrale, u podnožju brda Spas gdje planira gradnju kompleksa pod nazivom *Mogren Hill*. Sve navedene parcele pod teretom su hipoteke u korist grčke *Pireus banke* u ukupnom iznosu od 24 miliona eura.

Kada se sve sabere ispada da dobar dio zapadne obale budvanske opštine, duž plaža Mogren I i Mogren II, posjeduje ova velika podgorička biznis korporacija. Budući pejzaž Budve iz pravca Kotora, umjesto mediteranskog zelenila i stjenovitih plaža koje pamte generacije, uveliko će „uljepšavati“ građevine Duška Kneževića i partnera.

Branka PLAMENAC

ŽENE DPS-A

Karmini mafije

Ili: zašto je novoformirana Ženska alijansa Demokratske partije socijalista (ŽAD) „važan pokretački činilac daljeg demokratskog razvoja vladajuće partije“

Sхватили su to u DPS-u: žene dobro dođu kao šminka kriminalu. Nježniji pol daje nježnije lice zločinima, nerasvijetljenim ubistvima, pljačkaškim privatizacijama, izbornim krađama. Afera *Snimak* i druga nepočinstva Đukanovića i družine, prihvatljivije zvuče iz usta majke, sestre ili kćerke nego šefa sistema, lično. Vladajuća partija osnovala je Žensku alijansu.

Jednoglasno, 445 delegatkinja su pred gostima iz Srbije, Hrvatske, Slovenije i BiH izabrale: **Daliborka Pejović** prva je predsjednica ŽAD-a. Potpredsjednice, po regionalnoj zastupljenosti su - predsjednica opštine Kotor **Marija Maja Čatović**, poslanica **Žana Filipović** i **Zilha Idrizović** iz partijskog ogranka u Bijelom Polju. Formalno, inicijativa je lansirana krajem 2011. godine, kada je Glavni odbor stranke donio odluku o osnivanju organizacije žena formiranjem Inicijativnog odbora na državnom nivou. Osim Pejovićeve i Čatovićke tu su: **Nada Drobnjak**, **Sanja Vlahović**, **Valentina Radulović**, **Šćepanović**, **Anastazija Miranović** i **Sonja Damjanović**.

Bajkovit prizor na osnivačkoj konferenciji: nekoliko stotina njih

okupilo se sa istim ciljevima - očuvanje imperije prve porodice izgrađene dvodecenijskim kriminogenim poslovima i namicanje ličnih privilegija kao nagrada za to.

Zvanično, ciljevi su formulisani „malko“ drugačije. Prenijela ih *Pobjeda*: „Ženska alijansa DPS osnovana je sa ciljem unapređenja građanskog društva uz poštovanje ljudskih i manjinskih prava, posebno ženskih, i civilizacijskih načela: prava na život, slobodu, jednakost, pravdu i solidarnost, posvećenosti obezbjeđivanju dobra za sve građane Crne Gore te stvaranja boljih i jednakih uslova za život građana i građanki, adekvatnu zdravstvenu i socijalnu zaštitu i iste šanse

Žene, kao muškarci DPS-a, i tu vlada totalna rodna ravnopravnost, napreduju po istim kriterijumima: lojalnosti šefu i zasluge prema partiji. Novoizabrana predsjednica Daliborka Pejović ne uspinje se slučajno po stranačkoj vertikali. Naprotiv

za kvalitetno obrazovanje.” **Majka Tereza** bi im pozavidjela.

Ni dekor nije izostao. *Pobjeda* je izvijestila i o atmosferi za pamćenje: „Svečanosti su prisustvovala delegatkinje iz svih opština u Crnoj Gori, gosti iz koalicionih partija, nevladinih organizacija, fondacija, prijatelji Partije, istaknute ličnosti iz kulturnog, sportskog i javnog života Crne Gore, te partijsko rukovodstvo na čelu sa predsjednikom, Milom Đukanovićem.”

Premijer je tokom šestosatne sjednice kazao da pitanje rodne ravnopravnosti nije žensko, niti pitanje ženskih prava, već racionalne upotrebe svih društvenih resursa. „To je razvojno i pitanje umijeća državne politike da stvori pretpostavke za aktiviranje kapaciteta koji žene imaju

i kojim mogu doprijeti bržem ostvarivanju naših razvojnih i emancipacijskih ciljeva.” DPS-u, znamo, emancipacija je, ispred svega.

Da kulise budu ubjedljivije pobrinule su se gošće. **Mirel Radić Ljubisavljević** ispred Foruma žena Socijaldemokratske partije poručila je, u maniru dobrog koalicionog druga, da „ako najveća partija osniva Žensku alijansu, to je input da se rodnoj ravnopravnosti posvećuje veća pažnja” te da je „osnivanje ŽAD-a snažan doprinos jačanju ženskih političkih snaga u Crnoj Gori”. DPS-ovke

je pozdravila i **Hatidža Doni** iz Demokratske unije Albanaca, **Daša Šašić Šilović** iz Centralnoevropske mreže za rodnu ravnopravnost, **Sofija Klikovac** ispred SUBNOR-a, **Ljerk Dragičević** iz Hrvatske građanske inicijative, **Almina Bučan** članica Foruma žena Bošnjačke stranke...

Rodna ravnopravnost u DPS-u sigurno postoji u jednom – i žene, kao muškarci DPS-a, napreduju po istim kriterijumima: lojalnosti šefu i zasluge prema partiji. Novoizabrana predsjednica Daliborka Pejović ne uspinje se slučajno po stranačkoj vertikali. Naprotiv. Bila je, od 2002. do 2006. godine, poslanica u Skupštini Crne Gore, zatim direktorka JU *Muzeji i galerije*, koordinatorka Odbora za obrazovanje Agencije za zaštitu životne sredine, direktorka Agencije za zaštitu životne sredine.

Nakon što je izmila afera *Snimak* dodatno je napredovala.

U martu 2013. imenovana je za državnu sekretarku u Ministarstvu održivog razvoja i turizma. Kako i ne bi: na sjednici Glavnog odbora DPS-a, koja je održana 14. maja 2012. godine, dospjeloj u javnost zahvaljujući dnevniku *Dan*,

NAPREDOVALA NAKON AFERE SNIMAK: Daliborka Pejović, državna sekretarka u Ministarstvu održivog razvoja i turizma i predsjednica ŽAD-a

Pejovićeva je oštro kritikovala direktore državnih javnih preduzeća zbog neaktivnosti u obezbjeđivanju sigurnih glasova. Dodala je, braneći šefa, i to da su snimci sa Glavnog odbora dostupni svim građanima. Biće.

Nije mnogo prošlo a Pejovićeva, članica Predsjedništva DPS, zauzima čelno mjesto ŽAD-a.

Koaliciona saborkinja Almina Bučan iz Foruma žena Bošnjačke stranke vidi Daliborku Pejović na još većoj poziciji. Đukanoviću je na osnivačkoj konferenciji ŽAD-a poručila - ukoliko bude prilike da ga na premijerskoj funkciji zamijeni žena, to može biti Daliborka Pejović. „Ona je pokazala da tu funkciju može obavljati jednako uspješno kao i Vi“, skresala je u brk predsjedniku Vlade. Ostalo je nejasno - kome se Bučan time više dodvorila: Pejovićevoj ili Đukanoviću.

Bivša poslanica vladajuće stranke **Ljubica Beba Džaković** preteča je damske „borbe” za partijsku stvar. Pljevljakinja, koja je skoro dvije decenije provela u politici, često je isticala kako gaji majčinski instinkt prema Đukanoviću. Roditeljski instinkt nije joj stran ni kada su u pitanju premijerovi partneri, narkobosovi braća

POSLOVALA SA DRAGANOM DUDIĆEM: Maja Čatović, predsjednica opštine Kotor

RODITELJSKI INSTINKT PREMA ĐUKANOVIĆU I ŠARIĆIMA: Ljubica Beba Džaković, bivša poslanica DPS-a

Šarić. „Kada smo mi kontaktirali sa njima bili su biznismeni, ne narkobosovi kako ih sada zovu. Mada, ne znam kako neko nekoga može tako zvati dok se to ne dokaže na sudu”, svojevremeno je objašnjavala. „U to vrijeme oni nijesu napravili nijedan eksces u Pljevljima, ali jesu nekoliko zgrada. Prije toga 30 godina nijesu pravljene zgrade u Pljevljima. Zaposlili su 500-600 ljudi i iz DPS-a i iz SNP-a.” Fini momci.

Medju prekaljenim borkinjama Đukanovićeve partije je i **Milica Pejanović-Đurišić**, ministarka odbrane. Pejanović-Đurišić prošla je čitav ideološki put: od Centralnog komiteta SKJ krajem osamdesetih do sjevernoatlanskih predpristupnih komiteta dvijehiljaditih. Nekada članica predsjedništva Republike Crne Gore, zatim potpredsjednica pa predsjednica partije, kasnije ambasadorica u Parizu i Briselu, „skromno” živi: zajedno sa suprugom, **Zoranom Đurišićem**, direktorom nacionalne aviokompanije *Montenegro airlines*, posjeduju kvadraturu od 250m². U zgradi u kojoj stanuje i premijer, ministarka ima stan od 93m². Suprug Zoran na svoje ime knjiži stan od 164m². Teško ženama pada tranzicija.

Iako formalno nijesu u Partiji, supruge, sestre i kćerke partijskih funkcionera takođe uživaju u njenim blagodatima. Tako, recimo, supruge ministra kulture **Branislava Mićunovića**, **Radmila**, u *Prvoj banci*, braće Đukanović posjeduju 0.064

odsto vlasničkog udjela. Pretprošle godine dobila je i posebni status u crnogorskoj kulturi, na osnovu predloga ministra – muža. Postala je istaknuti kulturni stvaralac. Tako ima pravo na doživotnu mjesečnu naknadu, u visini jedne do dvije prosječne neto zarade u Crnoj Gori. Zaposlena je na Fakultetu dramskih umjetnosti. To je skoro 1200 eura. Vlasnik je agencije MAPA za reklamiranje i produkciju. Mjesečno još 1800 eura... I tako dalje...

Supruge **Zorana Jelića** i **Miodraga**

„Ženska alijansa DPS osnovana je sa ciljem unapređenja građanskog društva uz poštovanje ljudskih i manjinskih prava, ženskih prava, prava na život, slobodu, jednakost, pravdu i solidarnost, posvećenosti obezbjeđivanju dobra za sve građane Crne Gore i stvaranja boljih i jednakih uslova za sve i adekvatnu zdravstvenu i socijalnu zaštitu i iste šanse za kvalitetno obrazovanje.” Majka Tereza bi im pozavidjela

Vukovića takođe odlučuju o našim sudbinama. **Vukica Jelić**, pisali smo o tome u više navrata, na mjestu direktora Zavoda za zapošljavanje zamijenila je svoju jaču polovinu, Zorana, koji je, nakon toga, radio kao savjetnik za sezonsko zapošljavanje kod svoje nježnije polovine, Vukice. Svetlana Vuković na čelu je Uprave za kadrove.

Svetlana Vujanović, takozvana prva dama Crne Gore, predsjednica je Apelacionog suda. Mjesečno zarađuje 1481 eura, plus 479 eura kao dodatak „zbog suđenja u predmetima organizovanog kriminala i ratnih zločina.”

Iako prvi čovjek države proglašava izbor Savjeta i predlaže dva njegova člana, njegova supruga Svetlana je članica Sudskog savjeta (500 eura mjesečno), ali i predsjednica Disciplinske komisije tog tijela. U Vrhovnom sudu je članica Koordinacionog odbora centra za obuku sudija. Angažovana je i na rješavanju priliva predmeta.

Lidija Đukanović, supruga crnogorskog premijera, radi u *Prvoj banci osnovanoj 1901. godine*. Banka, koju smo pomagali sa 44 miliona eura našeg novca (**Igor Lukšić** bio minister finansija), u većinskom je vlasništvu Lidijinog đevera Aca, zaove Ane i bračnog joj druga.

Advokatica **Ana Kolarević** u Podgorici ima četiri stana (214 m², 80 m², 53 m² i 42 m²) i dva poslovna prostora (157 m² i 86 m²). Skupa: 632m². Kolarevićka stanuje u četvorosobnom, kupljenom stanu, površine 214m², naselje Kruševac, u blizini Agencije za nacionalnu bezbjednost.

Majka brine za djecu. Sin **Edin** tako ima stan u SAD. Pisali smo o tome više puta: kao student, uknjižio je na svoje ime nekretninu u Njujorku. Ni manje ni više nego - Menhetn. Ulica: 60 E. 8th Street Unit: RES, NoHo, NY 10003. Mladani Edin kupio je stan za 877.500 dolara. Sitnica.

Ljepši pol ljepše prodaje priču o nevinosti režima.

Marko MILAČIĆ

Roditeljstvo i kazna

Pošto u državnoj kasi nema novca i za privatizacije partnere Vlade raznih of-šor adresa, i za ovdašnje porodilje i bebe, vlast je novim propisima ozvaničila svoje prioritete

Molbe nije imao ko da čuje – skupštinska većina okupljena oko DPSDP koalicije usvojila je u ponedjeljak novi Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Propis je prihvaćen skupa sa *paketom* spornih odredbi kojima se, praktično, kažnjavaju buduće majke, njihove porodice ali i poslodavci koji budu *nerazumni* da osobu ženskog pola prime u stalni radni odnos.

Usvajanje nekoliko SDP-ovih amandmana koji dijelom ublažavaju prvobitno predložene norme predstavljeno je kao veliki ustupak javnosti. SDP se zaogrnuo plaštom (lažne) *socijalne osjetljivosti* i *solidarnosti* tako što je predložio, primjera radi, da se maksimalan iznos isplaćenih zarada koje će poslodavcima biti nadoknađene dok su njihove radnice na porodijskom odsustvu poveća sa jedne, na dvije prosječne zarade (960 umjesto 480 eura).

Amandman je pratila *robinhudovska* elaboracija: „Od tri odsto najbogatijih koji imaju pravo na nadoknadu uzimamo da bi dali najsiromašnijim”, obrazložio je u ime socijaldemokrata **Damir Šehović** na sjednici skupštinskog Zakonodavnog odbora. Na istom mjestu se licitiralo. SDP je zatražio da visina naknada za nezapošljene porodilje bude, umjesto dosadašnjih 26, cijelih 100 eura. DPS je ocijenio da naša mlada država još ne može podnijeti toliki izdatak. Usput, svaki poslanik u Skupštini Crne Gore, svakog mjeseca, dobije tih 100 eura kao naknadu za korišćenje mobilnog telefona. Kad izbornom voljom građana, ili zbog kalkulacija partijskog vrha, izgube mjesto u parlamentu ili vladi – plata im je zagarantovana još godinu dana. Za to ima. A što se nezapošljenih porodilja tiče - našli su se, uglavnom, na 63,5 eura. **Malo li je?**

Nešto ne štima u ovoj priči. Ako premotamo film unazad, sjetićemo se da je resorni ministar **Predrag Bošković** (onaj što u izgubljenom novčaniku nosi *siću* od 7000 eurića) bio i ostao pri tvrdnji da je „osnovni razlog za izmjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti sprječavanje zlorabotrebama u toj oblasti”.

Ministar je, pride, u Parlamentu opomenuo opozicione

poslanike. „Vaše zalaganje da se ovaj zakon ne usvoji vidim, suštinski, na taj način da se zalažete za zaštitu zlorabotrebama postojećeg zakona“, kazao je Bošković. Onda je ispričao neku priču o dvjema zubarkama koja bi, navodno, trebalo da argumentuje tvrdnje o prevarama i zlorabotrebama. Ostala je dilema – zašto se takve stvari ne dokazuju na sudu nego na stranicama *Pobjede* i u ministarskim anegdotama. Bošković je, osvetoljubiv kakvog ga poznajemo, iskoristio pruženu priliku da pripijeti onima što su bili najglasniji u suprotstavljanju ponuđenim izmjenama Zakona. „Utvrdićemo i da li je bilo nevladinih organizacija, koje su ovdje bile najglasnije, koje su zlorabotrebale ovo pravo, i da li ima drugih koje su se time bavile“, poručio je ministar rada i socijalnog stranja. Treba primijetiti – ponovo nije rekao šta će biti ako se utvrdi da je neko, zaista, zlorabotrebavao postojeće propise. Da li će počinio prevara biti procesuirani ili ucjenjivani na sljedećim izborima?

Tada u priču o sprečavanju prevara uskače SDP sa svojim alternativama i *utješnom* statistikom po kojoj će novim propisima biti pogođeno „samo 3,3 odsto onih koji zapošljavaju porodilje”. A zašto bi i jedan jedini građanin Crne Gore bio kažnjen zbog nesposobnosti aktuelnih vlasti nije objašnjeno.

Zato ostaje činjenica da je pravni učinak SDP-ovih amandmana to što su pokazali prave razloge koji su naveli vlast da krene u proceduru izmjena Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Besparica.

Pošto u državnoj kasi nema novca i za privatizacije partnere premijera **Mila Đukanovića** sa raznih of-šor adresa, i za ovdašnje porodilje i bebe, vlast je novim propisima ozvaničila prioritete. Potpisivanje peticija, pokazalo se, ne može ih zaustaviti u naumu da naš novac potroše onako kako najviše odgovara njima i njihovim povjericima. Ako se na tome i završi – eto dokaza da su u pravu.

Z. RADULOVIĆ

HIT NEDJELJE

„SDP je partija slobodnih ljudi i pojedinaca, u kojoj se zna ko donosi odluke“.

Ivan Brajović, ministar saobraćaja, komentar povodom izjave Džavida Šabovića da SDP treba da raskine koaliciju sa DPS-om

Irena Mrnjavac

Predsjednica Hrvatskog studentskog politološkog foruma:

- Istraživanje koje smo proveli među studentima pokazalo je u kako apsurdnom društvu živimo. Primjerice, 90 posto naših ispitanika je nezadovoljno stanjem u državi, no mali broj njih bi nešto učinio po tom pitanju, a kamoli prosvjedovao. Rezultat toga je, naravno, da više od 60 posto njih želi otići.

(Oslobođenje)

Ričard Goldston

Prvi glavni tužilac Haškog tribunala:

- Sudska pravda ne može sama po sebi donijeti mir. Nažalost, očekivanja od Haškog tribunala su bila previsoka i dok nema govora o tome da pravda može asistirati uspostavljanju mira, zaustavljanju osvete i pomoći žrtvama da započnu proces zacjeljenja, to nije dovoljno. Druge forme zaustavljanja nasilja moraju se naći, a za to su potrebni dobri lideri, kako bi se našla najbolja rješenja.

(RFE)

Milan Kučan

Bivši predsjednik Slovenije o BiH:

- Priče o otcjepljenju RS-a su manipulativne i više se odnose na domaću publiku i ubiranje političkih poena u vlastitom entitetu, vlastitom biračkom tijelu. To nije realno niti moguće. U velikoj mjeri, takav stav može egzistirati pod pretpostavkom da političari iz RS-a imaju podršku Beograda. Međutim, vidljivo je da je više nemaju i zbog toga su njihove želje potpuno nerealne.

(Oslobođenje)

Predrag Matvejević

Evropski intelektualac, pisac, potpredsjednik svjetskog PEN-a, profesor na univerzitetima Sorbone i La Sapienza u Rimu:

- Nisam neko ko obožava Evropu, znam sve njezine mane, ali mislim da je za našu današnju situaciju, ona najmanje zlo.

(RFE)

Ivica Dačić

Premijer Srbije:

- Na Vidovdan 28. juna, dan koji Srbima nije donio puno toga dobrog - Kosovsku bitku, ubojstvo Franje Ferdinanda i hapšenje Slobodana Miloševića - očekujemo dobre vijesti iz Brisela i da konačno dobijemo datum početka pregovora s Europskom unijom.

(Jutarnji list)

Andrej Bazilevski

Filolog, pisac i prevodilac o ljubavi između Srba i Rusa:

- Evo kako stoje stvari: ljubav nije sporna – volimo se. I mi vas, i vi nas. I nije da se volimo kako ne treba. Samo što voleti – još ne znači poznavati. A ne znati – znači ne razumeti opasnosti. Hraniti iluzije. Ispoljavati apsurdne pretenzije. Biti ljubomoran na samog sebe. Verovati u čuda, a ne u dela ruku svojih. Dangubiti.

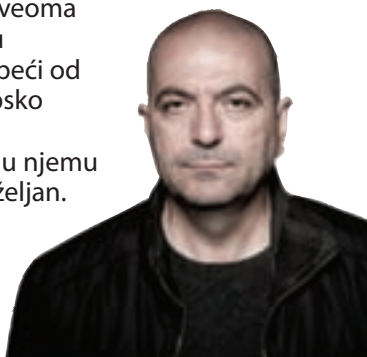
(Politika)

Hani Abu-Asad

Palestinski reditelj, scenarista i producent:

- Osjećaj stida i srama je veoma važan u svakom društvu, a u modernom pokušava se pobeći od tog osećaja. Moderno evropsko društvo je postalo društvo individualista i konzumera i u njemu je osećaj stida postao nepoželjan. Što se manje stidiš sebe i svojih postupaka, postaješ veći i bolji konzument.

(Politika)

ALEIDA GUEVARA

Ljekarka, ćerka Če Gevare, tokom gostovanja u Hrvatskoj:

- Danas je revolucionarna oštrica istupljena, upravo zbog nedostatka solidarnosti među ljudima. Otudjenje čini svoje i to sve ide na ruku vlasnicima krupnog kapitala. Internet nam stiže iz svemira, a dobar dio planeta još nema električnu energiju...

(Novi list)

Džon Lajdon

Muzičar:

- Mislim da ni u jednom jeziku ne postoji dovoljno riječi koje bi tačno opisale bilo koje osjećanje. Takođe, mislim da ni u jednoj muzici nema dovoljno nota koje bi u potpunosti opisale jedno ljudsko osjećanje. Ali ove dvije stvari zajedno nekako stvaraju treći element. Negdje na sredini puta između ovih sila, kad zajedno deluju, možemo naći istinu.

(Vreme)

ŽIZEL BUNDŠEN

Manekenka:

- Kada nas slikaju mi koristimo tone šminke i usluge svetskih profesionalaca. To je već poznato i zato žene ne treba da nam posebno zavide na izgledu. Ne treba da se stide svojih mana, jer ih one čine jedinstvenim i neponovljivim. A tu je suština.

(Blic)

EVA LONGORIJA

Glumica, nakon što je završila fakultet:

- Veoma sam uzbuđena zbog toga što sam diplomirala na Chicano fakultetu! Nikada niste prestari ili prezauzeti da nastavite sa školovanjem.

(Vijesti)

Dejan Aleksić

Pjesnik:

- Svet je karnevalizovan do krajnosnih granica, a poznato je da svaka civilizacija koja stvori uslove za parodiranje sopstvenih temeljnih vrednosti, objavljuje time svoju dekadenciju.

(Večernje novosti)

HIPOTEKARNA BANKA

Vama POSVEĆENA!

„AKTIVIRAJ SITNIŠ“ je Vaša štednja, koju ostvarujete korišćenjem debitnih platnih kartica.

Pri svakoj kupovini karticom, iznos sa računa koji plaćate karticom, zaokružuje se na prvi veći iznos i to na:

♦ 0,50 €, 1,00 €, 2,00 € ili 5,00 € - po Vašem izboru.

Razlika između iznosa na računu i zaokruženog iznosa, automatski se uplaćuje na Vaš štedni račun i još se vremenom uvećava za kamatu.

„AKTIVIRAJ SITNIŠ“ je još jedan razlog više da koristite debitne kartice Hipotekarne banke: VISA Electron, Premium ili Premium Plus.

Call Centar 19905
www.hb.co.me

Siromasi kao pokusni kunići

Bolesna sam, ali nemam novca za liječnika ili za lijekove. Ovdje mi pomažu besplatno!”, objašnjava Ameena iz Pithampura u Indiji u emisiji njemačke postaje WDR. Ali ono što Ameena zapravo ne zna: lijekovi koje dobiva od svog indijskog liječnika kojeg također plaća neki „dobrotvor”, zapravo uopće nisu dopušteni za liječenje bolesti od koje boluje.

Ova Indijka je tek jedna od tisuća koje, često bez znanja i dopuštenja, sudjeluju u testovima međunarodnih farmaceutskih koncerna. Već godinama oni nude takve terapije u zemljama poput Bangladeša i Indije, ali i u Africi ili Kini.

Jer kako nalažu nadležne službe za registraciju lijekova na zapadu, svi lijekovi koji se nađu na tržištu su morali biti ispitani i na ljudima. Teoretski i po takozvanoj Deklaraciji iz Helsinkija, postoje stroga pravila za takav test: on mora biti dragovoljan, ispitanik može u svakom trenutku prekinuti sudjelovanje i, osobito kad je riječ o kroničnim bolestima, farmaceutska tvrtka mora obećati pomoć pacijentu i nakon završenog testa.

To zapravo znači da su i troškovi golemi: razvoj i ispitivanje nekog lijeka lako može koštati i po 800 milijuna eura. A lijekova koji se trebaju ispitati ima jako mnogo. Samo koncern Boehringer-Ingelheim u ovom trenutku provodi 125 ispitivanja u 72 zemlje u kojima sudjeluje više od 70 tisuća ispitanika. Slično je i kod svih ostalih proizvođača lijekova koji djeluju na svjetskom tržištu.

A test u nekom od „sirotišta” naše planete drastično smanjuje troškove. Osobito je privlačna Indija: ne samo da tamo živi oko 700 milijuna stanovnika koji praktično nemaju pristup nekom specijalistu, nego u toj zemlji ima i dobro obrazovanih liječnika koji će pomoći provođenju ispitivanja. Povrh toga - izgleda da to želi i sama država Indija.

Jer 2005. je ta zemlja uvelike ublažila kriterije po kojima se smiju provoditi testovi lijekova u Indiji. Gotovo je licemjerno da se takvi testovi predstavljaju pod krinkom - humanitarne pomoći! Jer kako objašnjava

Christian Wagner-Ahlfs, kemičar u organizaciji BUKO koja istražuje aktivnosti farmaceutskih koncerna u trećem svijetu, u Indiji živi mnogo ljudi u velikoj bijedi i među njima nije teško naći bolesnike s „pravom” bolesti kakva zanima koncern. Oni ionako nemaju novca ni mogućnosti za liječenje „i kad onda dobiju mogućnost terapije, onda je to naravno vrlo privlačna ponuda”.

Indija je poželjno odredište za takve eksperimente i iz još jednog razloga: u mnogim dijelovima te zemlje se tradicionalno, mrtvi - spaljuju. A kako se u provinciji Indije jedva može dogoditi da netko zatraži obdukciju preminulog, to znači i da, ako nešto pođe po zlu, više nema nikakvih dokaza koji bi teretili farmaceutsku tvrtku.

Nažalost, to se uvijek iznova događa - i u međuvremenu su i mediji Indije u bojnom pohodu protiv međunarodnih koncerna. Između 2007. i 2010. je, kako javljaju tamošnji stručnjaci, preminulo 1.725 osoba za vrijeme, ili neposredno nakon neke zdravstvene studije. Nije rijetkost da se ispitivanja vrše i na maloljetnicima - čak i djeci, bez da se uopće pitaju roditelji za dopuštenje. Tek u vrlo rijetkim slučajevima su obiteljima preminulih plaćene i odštete - i niti jedna nije veća od 2.500 eura.

Farmaceutski koncerni su dugo šutjeli, ali ove, već glasne optužbe za ubojstva bolesnika, ipak su ih natjerali da objave barem dio svojih tajni. Christian Wagner-Ahlfs pak objašnjava kako doista postoji još jedan motiv za tajnovitost koncerna kad ih se zapita o ispitivanjima lijekova. A to je - pohlepa i želja koncerna da što duže zadrže patent na određeni lijek ili preparat.

Naime, nakon određenog roka, svatko može proizvoditi lijek s kojim ti koncerni zarađuju milijune i čak milijarde. Farmaceutske tvrtke zato mijenjaju tek djelić kemijskog spoja - često tek neki besmisleni dio koji neće pokazati baš nikakvu razliku u djelovanju, ali kojim onda stječu pravo produžiti patent.

Drugim riječima, takvi „pokusni kunići” ponekad doista dobivaju „normalan” lijek kakav bi inače skupo platili u apoteci - a koncerni tako mogu i dalje ubirati golemu zaradu od tih zaštićenih preparata. Naravno da ima i pokušaja s novim lijekovima koji će se pokazati opasni ili čak smrtonosni. Ali većina testova, tvrdi ovaj kemičar, su tek „kozmetički” testovi „novih” lijekova. Jer, stvoriti „pravi” novi lijek je jednostavno - previše skupo.

Radio DW

Farmaceutski koncerni moraju isprobati svoje lijekove i na ljudima, a to je mnogo jeftinije provesti u Indiji ili Africi gdje bolesnici ionako nemaju za liječnika

Spuž kao sklonište

Monitorov policijski izvor pretpostavlja da je jedan od razloga zbog kojih se Liridon predao crnogorskoj policiji to što je neposredno prije toga čuvao u Peći dvojicu crnogorskih državljana koji su na Adi Ciganliji ubili Tamaru Radulović, pa mu je boravak u Spužu sigurniji nego na Kosovu

Kada se prošle sedmice predao crnogorskim vlastima, **Liridon Keljmendi** je vjerovatno imao sasvim drugačije motive od novčanih. Okolnosti pod kojima se predao crnogorskoj policiji i trenutak koji je za to izabrao prije ukazuju na to da je mlađanom Keljmendiju neko „disao“ za vratom i da je, zapravo, pronašao utočište u Crnoj Gori. Spuž je, sva je prilika, trenutno najbezbjednije mjesto za njega dok se raspada očev kriminalni klan.

„Teško je to sa sigurnošću kazati, ali je sasvim vjerovatno da je Liridonu prijetila neka opasnost i da je Crne Gora, gdje koristi veze oca **Nasera**, za njega najsigurnije mjesto na svijetu“, kaže za *Monitor* dobro obaviješteni policijski izvor.

„Liridon se predao i traži nazad svojih četrdeset hiljada eura“, naslov je jednog novinskog teksta o tome kako se sin uhapšenog narkobosa **Nasera Keljmendija** dobrovoljno prijavio da odsluži kaznu u Crnoj Gori u zamjenu za kauciju koju je ranije položio pod nepoznatim okolnostima. Šira javnost je tako doznala da Liridon Keljmendi nikada nije odležao zatvorsku kaznu od sedam mjeseci.

Sin uhapšenog narkobosa Nasera

Keljmendija, Liridon Keljmendi (30), uhapšen je 24. maja oko 5.30 sati na graničnom prelazu Kula, nedaleko od Rožaja. Sam se predao crnogorskoj policiji da bi, navodno, odslužio preostalih pet i po mjeseci kazne zatvora zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja podstrekavanjem.

Keljmendi je ranije hapšen po

SLUŽBENA TAJNA ZAŠTO SE DOBROVOLJNO
PREDAO: Liridon Keljmendi

potjernici koju je za njim raspisao Nacionalni biro Interpola Podgorica, po naredbi Osnovnog suda u Kotoru, zbog izdržavanja zatvorske kazne od sedam mjeseci. Nakon što je u istražnom zatvoru proveo mjesec i po, sada se doznaje da je platio kauciju od četrdeset hiljada eura, kako bi bio pušten iz pritvora.

Pravnici smatraju da Liridon ne može dobiti natrag novac koji je uplatio kao jemstvo da će se odazvati svakom pozivu Osnovnog suda u Kotoru gdje je protiv njega vođena istraga i gdje je osuđen pravosnažnom kaznom.

On, naravno, ne isključuje mogućnost pravnih finesa Keljmendijevog branioca, ali smatra da bi državni organi mogli, ako žele, da razjasne kako je Liridon 2004. godine dobio ličnu kartu u Bijelom Polju i postao stanovnik naselja Kruševo, o čemu je *Monitor* pisao desetak dana prije Liridonove predaje.

„Ne znam kako je moglo da se prihvati jemstvo, kada je Liridon već jednom bio u bjekstvu i da ga je policija Hrvatske uhapsila i isporučila Crnoj Gori po potjernici Interpola. Znači, postojala je opasnost da ponovo pobjegne“, kaže taj pravnik.

Presudom iz juna 2011. godine Liridon je osuđen na sedam mjeseci zatvora, a njegov brat Elvis, kome se sudilo u odsustvu zbog istog krivičnog djela, na devet mjeseci. Istom odlukom na godinu zatvora osuđen je bivši rukovodilac filijale MUP-a u Kotoru **Svetozar Popović**, a savjetnica u toj filijali **Ksenija Mitrović** na deset mjeseci.

U presudi je pisalo da su Popović i Mitrovićeva 24. septembra 2010. godine posredno podstreknuti od

Liridona Keljmendija da mu kao stranom državljaninu izdaju lična dokumenta. Liridon je prethodno izvjesnom **Zvonku Radoviću** iz Podgorice dao lične podatke i kopiju lične karte, radi predaje službenicima kotorske filijale ovlaštenim za izdavanje ličnih dokumenata. Radović je to prihvatio i u više navrata ostvario kontakt sa Popovićem, da bi potom faslifikovano rješenje o upisu u Registar crnogorskih državljana predao Mitrovićevoj. Ona je po dogovoru sa Popovićem istoga dana na osnovu priložene dokumentacije i falsifikovanog rješenja zavela okrivljenog Liridona u crnogorsko državljanstvo.

Ova informacija je u kontradiktornosti sa činjenicom da je sin uhapšenog Naser Keljmendija mnogo ranije bio „stanovnik“ Bijelog Polja, sa ličnom kartom izdatom u ovom gradu. Prema faksimilu lične karte do koje je *Monitor* došao, Liridon je u Bijelom Polju bio prijavljen na adresi naselje Kruševo. Staru, nebiometrijsku ličnu kartu izdao je MUP Bijelo Polje još devetog juna 2004. godine, pod registarskim brojem 43401, sa rokom važenja od deset godina.

„Uslov za dobijanje lične karte je državljanstvo. Policija je ranije negirala da Keljmendijevi imaju crnogorsko državljanstvo. Liridon nije mogao

I NARKOBOS IZA REŠETAKA: Naser Keljmendi

dobiti ličnu kartu u Bijelom Polju ako nije bio državljanin Crne Gore“, objašnjava *Monitorov* policijski izvor.

Sada, kada se Liridon predao, otvara se niz pitanja, kao recimo ono ko je u vrijeme izdavanja bjelopoljske lične karte bio na određenim mjestima u Podružnoj jedinici policije u ovom gradu, i bez čijeg znanja lična karta ne bi mogla biti izdata. To je nešto što ne bi moglo tek tako da se prepusti zaboravu, s obzirom na to da je ovo krivično djelo Liridon počinio mnogo prije od onog u Kotoru.

„Sve su to zbunjujuće činjenice koje govore u prilog tome da Liridon nije poslije toliko vremena došao u

Crnu Goru da bi izdržao kaznu i uzeo natrag kauciju, već da mu je ovdje trenutno sigurnije nego na Kosovu“, kaže *Monitorov* policijski izvor.

On otkriva da je Liridon neposredno prije predaje crnogorskoj policiji u Peći čuvao ubice **Tamare Radulović**. Ovu nesrećnu djevojku su u jednom kafiću na Adi Ciganliji u Beogradu ubili crnogorski državljani **Filip Vilotijević** (25) i **Vukašin Cmiljanić** (20).

Tamarinim ubicama Liridon je u Novom Pazaru nabavio lažne putne isprave. Sa tim ispravama oni su se preko sjevernog Kosova prebacili u albanski dio Kosovske Mitrovice, odakle su došli u Peć.

„Nijesu se dugo skrivali. Kosovska policija ih je otkrila u navodnoj rutinskoj kontroli u centru grada“, kaže *Monitorov* policijski izvor.

Ukakvim je sve poslovima bio Liridon Keljmendi zvani **Dona**, osim što je posljednjih dana na Kosovu čuvao ubice Tamare Radulović, i od koga je strahovao, doznaće se prije ili kasnije. Samo nekoliko dana nakon što su uhapšeni Vilotijević i Cmiljanić, Liridon je u cik zore došao na Kulu.

„Prošao je bez problema kosovsku carinu i policiju, a zatim je crnogorskim graničnim policajcima predao svoja lična dokumenta i zatražio da ga uhapsu. Šta ga je na to navelo, zasada je službena tajna“, priča *Monitorov* dobro obaviješteni izvor.

KELJMENDIJEVI ZNANCI

Policija Bosne i Hercegovine tražila je bezbjednosnu provjeru za 21 osobu iz Crne Gore zbog veza sa Naserom Keljmendijem. Osobe za koje je policija BiH tražila bezbjednosnu provjeru bile su duži period u intenzivnoj komunikaciji sa Keljmendijem.

Na spisku za provjeru nalaze se pripadnik Agencije za nacionalnu bezbjednost **Duško Golubović**, bivši gradonačelnih Ulcinja **Gzim Hajdinaga** i načelnik policije u tom gradu **Rudolf Elezović**, potvrđeno je *Danu* u vrhu Federalne policije. Tražena je provjera i za jednog od vlasnika podgoričkog kafića **Grand Ranka Ubovića**, biznismena iz Ulcinja **Muja Redžu**, šefa katastra u tom gradu **Dauta Bejtovića** kao i **Lindona Camaja**.

Direktor Federalne policije **Dragan Lukač** potvrdio je u izjavi za *Dan* da je potpisao spisak za 21 osobu iz Crne Gore čije su provjere tražene.

„Radi se o tajnoj istrazi i zasada ne mogu iznositi detralje“, rekao je on.

Iz policije BiH potvrđeno je da su provjere za tražene osobe urađene i da će se tužilaštvo u narednom periodu izjasniti o tome, ali i da spisak nije konačan.

Tufik SOFTIĆ

Muk i licemjerje

UTVRDITI ODGOVORNOST I NALOGODAVACA I IZVRŠILACA:
Predstavnici NVO u Herceg Novom na 21. godišnjicu deportacije

Mnogi od onih koji su bili na vlasti devedesetih, kad su zločini organizovani, na vlasti su i sada. Na čelu s Milom Đukanovićem. Otud ovako ruganje i hajka na hrabre svjedoke koji su progovorili o nalogodavcima

Ministar crnogorske policije **Raško Konjević** i ministar sigurnosti BiH **Fahrudin Radončić** svim silama uprli da se pod hitno utvrde i zaslužno kazne nalogodavci ratnog zločina deportacije bh izbjeglica iz Crne Gore. To su odmah podržali **Milo Đukanović**, **Filip Vujanović** i **Vladimir Šušović**, uz tvrdo obećanje da će zdušno pomoći pravednom rasvjetljavanju tog zločina, pa makar sva trojica zaglavili u Spužu. Đukanović je tada bio premijer Crne Gore, Bulatović predsjednik države, a Šušović državni tužilac.

Bio bi ovo, naravno, pravi put da se spere teška ljaga sa Crne Gore i njenih nedužnih građana zbog tog

zločina, ali navedena informacija samo je pusta želja onih koji se više od dvije decenije bore da se pred licem pravde nađu krivci za deportovanje oko stotinu bosanskih izbjeglica (tačan broj nije utvrđen) snagama **Radovana Karadžića**, gdje je većina pobijena.

I ovogodišnji 27. maj, dvadeset prvu godišnjicu deportacija, čelnici DPS vlasti propratili su ćutanjem. Nije se pretrgla ni opozicija.

Predstavnici pet nevladinih organizacija položili su vijenac ispred zgrade Centra bezbjednosti u Herceg Novom, gdje je bio sabirni centar za izbjeglice. Oni su ponovo apelovali da prestane negiranje tog ratnog zločina i da se utvrdi odgovornost nalogodavaca

i izvršilaca, postavi spomen ploča ispred zgrade Uprave policije u Herceg-Novom i uspostavi Dan sjećanja na žrtve deportacije. U saopštenju su naveli da se umjesto ostvarivanja pravde ostvaruje „projektovani zaborav” od strane vlasti.

Podsjetimo: prvostepeni krivični sud je po drugi put presudio da to nije ratni zločin. Nalogodavci i oni koji su zločin mogli da spriječe nikada nijesu procesuirani, iako je tadašnji predsjednik države **Momir Bulatović** na sudu priznao da je slučaj bio „državna greška”, a Vlada Crne Gore porodicama žrtava isplatila obeštećenje od preko četiri miliona eura. Ustanovljeno je da nijedna od

deportovanih osoba-civila nije imala nikakvu krivičnu odgovornost, što je svojevremeno navođeno kao razlog da budu deportovani u BiH.

U novembru prošle godine podgorički Viši sud je devetorici pripadnika crnogorske policije, osumnjičenih za deportaciju, ponovo izrekao oslobađajuću presudu. U obrazloženju navedeno je da su

oslobođeni policajci „samo izvršavali svakodnevne policijske aktivnosti”. Policijski funkcioneri su optuženi za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva. U ranijoj presudi rečeno je da su „optuženi oslobođeni zato što Crna Gora nije bila u međunarodnom sukobu sa BiH, i zato što policijski službenici nisu bili dio oružanih snaga”. Viši sud je utvrdio

da su policajci postupali po naredbi tadašnjeg ministra unutrašnjih poslova Crne Gore **Pavla Bulatovića**.

Prije pet godina u istrazi povodom ovog zločina saslušan je i Milo Đukanović. Sudija **Radomir Ivanović** nije mu postavljao nikakva pitanja. Sutkinja **Milenka Žižić** u finišu prvostepenog postupka početkom 2011. odbila je kao „nepotreban” predlog odbrane da Đukanovića pozove kao svjedoka.

Đukanović je izjavio da su „pojedinci iz MUP-a trebali da se konsultuju šta da se radi, a ne da postupe ovako kako su postupili bez ikakvog traženja savjeta ili konsultacije sa mnom kao premijerom, sa Momikom Bulatovićem, kao šefom države ili predsjednikom Skupštine, ili na kraju sa državnim tužiocem”. Međutim, osim svjedočenja Momira Bulatovića, postoje i pisani dokazi da „pojedinci iz MUP-a” nisu djelovali samostalno. Konsultovali su se sa državnim tužilaštvom. To potvrđuju dokumenti koje je **Nikola Pejaković** (kao ministar unutrašnjih poslova naslijedio **Pavla Bulatovića**) krajem 1992. i u proljeće 1993. dostavio Skupštini Crne Gore. U njima piše da se hapsilo i deportovalo „u konsultaciji sa nadležnim državnim tužilaštvom”.

U sadašnjem sazivu Tužilačkog savjeta nalazi se **Vladimir Šušović**, u maju 1992. šef tužilaštva koje je policija tokom deportacija „konsultovala”. U vrijeme ministrovanja Filipa Vujanovića Šušović je, kako je *Monitor* već pisao, tvrdio da „teško dobijam dokumentaciju od MUP-a”. Vujanović je indirektno negirao ratni zločin deportacija. On je 9. marta 2008. tvrdio da su izbjeglice Bošnjaci u Crnoj Gori „imali drugi dom”.

Skupština Crne Gore, i tada joj je predsjednik bio **Ranko Krivokapić**, uništila je spaljivanjem

NALOGODAVCI NEPOZNATI

Ovih dana obilježena je još jedna godišnjica zločina bez kazne – devet godina od ubistva **Duška Jovanovića**, suvlasnika i glavnog i odgovornog urednika lista *Dan*.

Jedini osuđeni za ubistvo Jovanovića je saizvršilac likvidacije, nekadašnji karatista **Damir Mandić**. Ne postoje nikakve naznake da je istraga ikada usmjerena ka nalogodavcima. Mandića je Apelacioni sud osudio na 18 godina zatvora.

Porodica, redakcija *Dana* i nedavno osnovani Sindikat medija obilježili su devetu godišnjicu ubistva Jovanovića.

„Vlast bude i prođe, a nedjela nikad ne prođu. Zločin koji se dogodio 2004. godine, na pragu redakcije, obilježio je ovu vlast. I visiće im kao mač nad glavom. I poslije devet godina na početku smo iste priče”, rekla je tim povodom Jovanovićeve supruga **Slavica Jovanović**.

„Vrlo je vjerovatno da lobotomisti misle da će koristeći privilegije neograničene moći privatizovanog policijskog i sudskog aparata uspješno odstraniti neugodne djelove svojih biografija tako što će šikanirati svjedoke, kontrolisati medije i u obrazovni sistem plasirati udžbenike istorije svojih podložnika-istoričara”, kazao je nedavno za *Monitor* **dr Filip Kovačević**.

Podsjećamo, odmah nakon ubistva Duška Jovanovića, na protestu je u ime medijske zajednice Crne Gore govorio **Esad Kočan**, glavni urednik *Monitora*. Tražio je da se otkriju nalogodavci. To je izazvalo gnjev tadašnjih prorežimskih medija.

ZLOČIN KOJI JE OBILJEŽIO VLAST:
Skup povodom devete godišnjice ubistva Duška Jovanovića

dokaze o zločinu. To su dokumenti MUP-a i parlament nije obavezan da ih čuva - glasilo je obrazloženje tog čina.

Prekretnicu u rasvjetljavanju deportacija trebalo je da predstavlja Bulatovićevo svjedočenje pred Višim sudom 12. novembra 2010. „Sve do ovog momenta, na najveću političku, ali i krivično-pravnu odgovornost vrha države, to jest njega samog, u vreme deportacija šefa države, i Mila Đukanovića, u vreme deportacija šefa vlade, ukazivale su samo indicije, dakle posredni dokazi, od ovog momenta, i njegovo sopstveno (samo)optužujuće krunsko insajdersko svjedočenje i priznanje, dakle neposredan dokaz najveće dokazne snage”, napisao je profesor **Milan Popović** za naš list.

Desilo se nešto sasvim drugo. Pojačana je hajka na **Slobodana Pejovića**, koji je jedini iz čitave policijske službe Crne Gore imao hrabrosti da po nalogu vlastite savjesti javno progovori o zločinu deportacija i potvrdi da se radilo o organizovanoj državnoj akciji koju je naredio MUP Crne Gore. Sarajevsko-podgorička hajka na Pejovića, i sve one koji su stali u njegovu odbranu, nastavljena je i ovih dana preko televizije *Pink*.

Namećući kolektivni zaborav preko svojih specijalaca i medija, crnogorska vlast godinama pokušava da laži preokrene u istinu, da od dželata pravi mirotvorce, a od žrtava zločince. Slučaj Slobodana Pejovića je očigledan dokaz.

Prije više od godinu, profesor **Milan Popović**, glavni urednik *Monitora* **Esad Kočan** i poslanik **Koča Pavlović** podnijeli su krivičnu prijavu protiv tadašnjeg crnogorskog premijera Mila Đukanovića, vrhovne tužiteljice **Ranke Čarapić** i ostalih najodgovornijih za zločin deportacija i za zločin sprječavanja da se on rasvijetli. Tužilaštvo još čuti.

Tea Gorjanc-Prelević,

Sarajevsko-podgorička hajka na hrabrog svjedoka deportacija Slobodan Pejovića, i sve one koji su stali u njegovu odbranu, nastavljena je i ovih dana preko televizije *Pink*

izvršna direktorka Akcije za ljudska prava, kazala je povodom 21. godišnjice deportacije da je ovakvo procesuiranje zločina u Crnoj Gori ismijavanje pravde.

U Crnoj Gori su od 2011. do maja ove godine u toku bila, ili su pravosnažno okončana, suđenja za ratne zločine protiv ratnih zarobljenika i civila u logoru Morinj 1991. godine; suđenje za zločine protiv civilnog stanovništva u Bukovici 1992. i 1993. godine, i suđenje za ratne zločine protiv civilnog stanovništva, izbjeglica sa Kosova, u predjelu Kaluđerskog laza iz 1999. godine.

Od navedenih predmeta, kako se navodi u najnovijem izvještaju Akcije za ljudska prava (HRA), jedino je suđenje za zločine u Bukovici okončano donošenjem pravosnažne presude marta 2012. godine. Njom su oslobođena sedmorica optuženih. Suđenje za zločin u Kaluđerskom lazu,

koje je počelo 19. marta 2009. do kraja maja ove godine nije stiglo ni do prvostepene presude.

U predmetu Morinj, prvostepena presuda je ukinuta dva puta i suđenje je nastavljeno u Višem sudu u Podgorici. Četvorica od šestorice okrivljenih nepravosnažnim presudama prvostepenih sudova proglašeni su krivima, dok su dvojica pravosnažno oslobođena.

Nijedna osoba u ovim predmetima do sada nije pravosnažno proglašena odgovornom za ratni zločin. Jedine osobe koje su ikada proglašene odgovornim za ratni zločin izvršen na teritoriji Crne Gore su petorica pripadnika Vojske RS koji su osuđeni zbog ubistva tri člana fočanske porodice Klapuh, u Plužinama, u julu 1992.

Za zločin u Štrpcima Viši sud u Bijelom Polju osudio je 2002. za ratni zločin protiv civilnog stanovništva na 15 godina zatvora **Nebojšu Ranisavljevića**, državljanina Republike Srbije. On je, sa grupom pod komandom **Milana Lukića**, iz voza na pruži Beograd-Bar, 27. februara 1993, oteo i zatim ubio 19 Bošnjaka i jednog Hrvata. Njih deseterica su bili crnogorski građani.

Za ove ratne zločine niko nije osuđen zbog propusta i državnog tužilaštva i nadležnih sudova da u potpunosti primijene međunarodno humanitarno pravo koje obavezuje Crnu Goru, zaključuje se u izvještaju HRA. Onaj dublji razlog svako zna: mnogi od onih koji su bili na vlasti devedesetih, kad su zločini organizovani, na vlasti su i sada. Na čelu s Milom Đukanovićem.

Ratni zločini ne zastarijevaju. Svjedoka, uprkos svemu, još ima. Uzlud su režimski pogromi. Oni neće dozvoliti da Crna Gora ostane masovna grobnica za istinu.

Veseljko KOPRIVICA

ISPAO GLAVNI KRIVAC ZA STRADANJA U LOGORU U MORINJU: Ivo Menzalin, kuvar

FLORANS ARTMAN, NOVINARKA

Između pravde i sile

Haški tribunal u zadnjoj fazi svoga rada stavljen je pod oštru kontrolu politike. Posljedice su teške jer je na taj način sud ponudio aboliciju saučesništva u vrhu komandne strukture, i dao domaćim sudovima alibi da se i dalje uzdržavaju od krivičnog gonjenja naredbodavaca zločina i, kao i do sada, zadovoljavaju neposrednim izvršiocima

Iako više nije glavna tema u zemljama ex-yu, Haški tribunal još očekuje nekoliko važnih presuda. I ovih dana su donijete presude koje pokazuju da su i koliko su Srbija i Hrvatska bile umiješane u ratu u BIH. Koliko je sud nezavisan a koliko izložen pritiscima moćnih država i njihovih interesa, razgovarali smo s Florans Artman, nekadašnjom portparolkom glavne tužiteljice Karle del Ponte, novinarkom *Monda* i autorkom važne knjige o ratovima i poslijeratnoj pravdi u bivšoj Jugoslaviji.

MONITOR: *Navršilo se 20 godina od osnivanja ICTY. I dalje postoji veliko neslaganje oko njegovog doprinosa ublažavanju posljedica ratova i zločina, kao i pomirenju? I vi ste izražavali rezerve?*

ARTMAN: Neslaganje je samo delimično jer niko ozbiljan ne može negirati veliki doprinos Haškog tribunala, koji je omogućio da se princip kažnjivosti za ratne zločine sprovede na prostoru bivše Jugoslavije. To je iznelo na videlo mnoge činjenice o zločinima i u jednoj meri doprinelo donošenju pravde za žrtve, iako je krivično gonjena tek „šaćica odabranih” (ukupno 161) planera, naredbodavaca, podstrekača, kao i njihovih saučesnika. Sud je takođe uspostavio princip odgovornosti, koncept koji je do tada bio stran balkanskim gospodarima rata i ratnicima i time je doprineo kreiranju naprednih međunarodnih krivičnih standarda važnih za okončanje nekažnjivosti i šire u svetu. Nažalost, odustao je od tog zadatka, posebno u zadnjoj fazi svoga rada i zato je legitimno izražavati rezerve. Naime, deo sudija i još neki ljudi žele slušati samo pohvale, dok drugi smatraju da za nasleđe Haškog tribunala, iako zaslužuje pohvalu, ima mesta i za argumentovanu kritiku želi li se upozoravanjem na greške postići da ih druge instance, među kojima i stalni Međunarodni krivični sud (ICC), ne bi smele ponoviti.

Kao katalizator pomirenju u regionu, Sud nije uspeo podstaći obnovu poverenja među građanima, međutim,

INTERVJU

ne toliko svojom greškom već zato što proces pomirenja zahteva mnogo više nego što je samo utvrđivanje činjenica o zločinima i kažnjavanje ratnih zlikovaca. Pomirenje zahteva političku volju u državama regije da priznaju sopstvene zločine i da se iskreno suoče sa prošlošću, a takva volja još uvek izostaje. To što školski udžbenici u regionu ne obuhvataju nijednu činjenicu utvrđenu u presudama, nije krivica Haškog tribunala...

MONITOR: *Posebno ističete presude Gotovini, Markaču i Perišiću?*

ARTMAN: Te presude upravo ukazuju do koje mere je, nažalost, Tribunal na kraju odustao od svoje zadaće da bi se stavio u službu ciljeva koji nipošto nisu bili predviđeni u njegovom izvornom mandatu. Svojom hrabrom interpretacijom normi međunarodnog krivičnog prava, sudije su pokušale učvrstiti princip kažnjivosti. Međutim, pred zatvaranje

Suda, izgleda da je njegov predsjednik, uz još nekoliko sudija, preuzeo na sebe zadatak da ukloni izgrađene pravne

prepreke koje sprečavaju države, pa time i velike sile koje učestvuju u intervencijama širom sveta, da vode

TRIBUNAL ODUSTAO OD POTRAGE ZA ISTINOM

MONITOR: *Upravo izrečene prvostepene presude Jadranku Prliću i još petorici optuženih dokazuju postojanje etničkog čišćenja i udruženi zločinački poduhvat koji se prostire i na hrvatsku državu kroz ideju velike Hrvatske. Sa druge strane imamo oslobađajuće presude Jovici Stanišiću i Frenkiju Simatoviću?*

ARTMAN: Prvostepena presuda izrečena protiv Prlića i ostalih iz 'Herceg Bosne' nije konačna jer je najavljena žalba. A preokret koji smo uočili u zadnje vreme u Haškom tribunalu je izvršen od strane Žalbenog veća pod vođstvom predsjednika suda. Jasno je da su sudije podeljeni. U slučajevima Stanišića i Simatovića, prvostepeno sudsko veće je odmah, uz neslaganje jednog od sudija, odlučilo osloboditi optuženike od bilo koje odgovornosti za zločine počinjene u Hrvatskoj i u Bosni od strane specijalnih jedinica iz Srbije.

U slučaju Prlića, prvostepeno sudsko veće je naprotiv utvrdilo ne samo krivice optuženika nego i istaklo da su čelnici Republike Hrvatske sudjelovali u udruženom zločinačkom pothvatu u drugoj državi. Potvrđeno je učešće Hrvatske u ratu u BiH u skladu sa presudama protiv Blaškića i Kordića mada niko iz vojne ili političke komandne strukture u Hrvatskoj nije bio optužen na toj osnovi. Iako će Žalbeno veće po svemu sudeći potvrditi krivicu optuženika, više je nego moguće da će primenjivati isto rezonovanje kao nedavno kod Perišića i da će kazati

da utvrđivanje opšte kontrole strane države nad trupama u drugoj državi nije dovoljno. Kao što nije ni dovoljno ukazati da je Zagreb imao nameru da uspostavi hrvatski entitet na teritoriji BiH. jer ono što je trebalo utvrditi je operativna kontrola Tuđmana, Šuška ili Bobetka i ostalih hrvatskih čelnika spomenutih u presudi, nad trupama koje su napravile zločine. Izdvojeno mišljenje francuskog sudije Antonetija koji je predsedavao Sudskim vijećem u slučaju Prlić i ostali već otvara takvu mogućnost jer jasno poriče operativnu kontrolu kao i usmerenost pomoći Hrvatske čelnicima Herceg-Bosne za činjenje zločina.

Nakon oslobađajućih presuda za Perišića, Stanišića i Simatovića, Miloševićeva Srbija je manje-više definitivno oslobođena od učešća u ratnim zločinima u BiH i u Hrvatskoj. Jedino se sugerše da je osposobila vojne grupacije u tuđim državama da bi pomogle tamošnjim Srbima da očuvaju teritorije na kojima bi mogli živeti a da su te grupacije same odlučile da vrše etničko čišćenje na tim teritorijama. Žalbeno veće će isto tako verovatno kazati za Hrvatsku u konačnoj presudi protiv Prlića i ostalih. Na kraju će ispasti da sukob u BiH nije imao međunarodni karakter, to jest da niko preko granice ništa nije planirao niti organizirao. Svima nama mora nažalost već biti jasno da je Haški tribunal na kraju potpuno odustao od potrage za istinom i pravdom i da je time odlučio svojom voljom da postane prepreka umesto katalizator pomirenju u regionu.

SAVJEST

MONITOR: *Knjiga Karle del Ponte i vaša ne prestaju da uzbuđuju aktore surovih sukoba na Balkanu. Nadate li se da će vaše insajderske ispovijesti provocirati još nečiju nečistu savjest?*

ARTMAN: Oni koji imaju moć ili vlast retko osećaju nečistu savest! Kada sam prošle godine sreća Karla Bilta na ulicama Sarajeva, obratila sam mu se u nadi da je razmišljao o mojoj primedbi da nije uradio sve što je mogao kako bi sprečio zločin kada je početkom leta 1995. postao pregovarač EU na Balkanu, ali njega to nije zanimalo jer živi u mitu o slavnom diplomati koji nikad nije grešio. Oni žive u kulama od slonovače pa su izgubili osjećaj za stvarnost. Nisam pisala *Mir i kaznu* da bih nekoga provocirala nego, kao što sam uvek radila, kao novinar pa i kao ratni reporter, da ih podsetim na to da posmatramo što rade. Trudila sam se da u knjizi upoznam širu javnost s njenim okruženjem. U ovom slučaju s funkcioniranjem Haškog tribunala, problemima i izazovima s kojima je suočen, načinom na koji se bori protiv političkih pritisaka, kao i sa kojim ciljem države vrše taj pritisak. Jer, jedino informisana javnost može uticati na svoje okruženje, odlučiti da preduzme korake kako bi pokušala da poboljša funkcioniranje demokratije i njene institucije, pa bile one i međunarodne. Živimo u dobu gde nikad nismo imali veće količine informacija na raspolaganju ali ne koristimo to bogatstvo: uzimamo samo ono što može potvrditi naše predrasude. Uživamo više u tračevima nego u ozbiljnim informacijama. Zato je demokratija u zastoju.

ratove bez brige da bi jednog dana i njihovi lideri mogli biti pozvani na odgovornost. U konačne presude Gotovini, Markaču i Perišiću, Žalbeno veće je kreiralo pravni presedan, koji u budućnosti znatno otežava ili čak onemogućava krivično gonjenje vojnih zapovednika odgovornih za neselektivno granatiranje nastanjenih područja (Gotovina) ili pomaganje i podržavanje ratnih zločina počinjenih od strane „posredničkih snaga” (Perišić). To ukazuje da je Sud, u zadnjoj fazi svoga rada, ponovo stavljen pod oštru kontrolu politike. Posledice su teške jer time je Haški sud ponudio približnu aboliciju saučesništva u vrhu komandne strukture, i dao domaćim sudovima alibi da se dalje uzdržavaju od krivičnog gonjenja naredbodavaca zločina i zadovoljavaju kao i do sada neposrednim izvršiocima.

MONITOR: *Koliko je problem u nedostacima po sebi ad hoc tribunala, a koliko u njegovim ovlašćenjima i kapacitetu, koji dobija osnivačkim aktom odnosno kompromisom unutar SB UN?*

ARTMAN: I u delovima za koji ga možemo hvaliti, Haški sud je pravio greške kao i svaki sud uostalom.

To nije problem pa ni to što je sud udaljen od regije jer ni suđenja za ratne zločine pred domaćom jurisdikcijom nisu izazvala više interesovanja od onih pred Haškim sudom. Najveći problem, kao što sam pre šest godina detaljno opisala u svojoj knjizi *Mir i kazna*, je njegova izloženost političkim pritiscima. Statut Suda svrstava nezavisnost sudije i tužitelja među pravila ali, nažalost, iako se Sud dugo borio protiv mešanja politike u njegov rad uglavnom s uspjehom, danas se vidi da je deo sudija odustao od te obaveze i od pravde i istine da bi se stavili u službu interesa sile u SB UN. A da su, sa druge strane, pod izgovorom da treba skratiti suđenje, tužitelji postali skloni da pojednostave predmete kako bi izbegli da osvetle tačnu prirodu veze između snaga na terenu i centara moći u susednim državama. Ne treba zaboraviti da je sud kreiran kao alibi velikih sila koje dugo nisu sprečavale zločine i koje su mislile da nikad neće biti nijedne optužnice. Sud se izborio protiv toga i mnogo je postigao. Na kraju, međutim, velike sile žele da uvedu red u Haškom sudu, misleći na svoje interese a ne na procese suočavanja s prošlošću u

regionu. Žalosno je da ključni članovi Suda, odnosno sudije, prihvate ulogu izvršitelja jer bez njihove pomoći ne bi se mogla dogoditi pravna regresija koju smo uočili u poslednje vreme, niti skidati odgovornost Srbije za ratove i zločine počinjene u ratovima u BiH i Hrvatskoj tokom prve polovine 90-ih.

MONITOR: *Dugo ste bili dopisnica Monda iz Beograda i s ratom i krizom zahvaćenih ex-ju područja. Jeste li imali problema sa cenzurom unutar vaših novina i da li ste nekada bili prinuđeni i na autocenzuru?*

ARTMAN: Autocenzura nikad, osim da bih zaštitila svedoka ili izvor izložen mogućim osvetama. Rezultat toga je da sam pisanjem o bivšoj Jugoslaviji za *Mond* zaradila 1993. zabranu ulaska u tadašnju takozvanu RS, zatim 1994. zabranu da radim u Srbiji, a 1996. da pišem dalje o bivšoj Jugoslaviji u *Mondu* jer su tako zahtevali neki francuski zvaničnici kojima se nije sviđalo kako pišem. Ta zadnja zabrana, koju neću nikad oprostiti, omogućila mi je (dok sam još radila za *Mond* ali na druge teme), da napišem svoju prvu knjigu, *Milošević, dijagonala lauffera*, objavljenu 1999, i da izložim Miloševićeve obmane i njegovu ulogu u ratovima na prostoru bivše Jugoslavije. Ona me je takođe primorala da napustim *Mond* i da, igrom slučajnosti, završim u Haškom tribunalu, gde sam se mogla uveriti da je ta knjiga bila i potrebna i tačna. Zatim sam shvatila da bi trebalo napisati knjigu o funkcioniranju međunarodnog pravosuđa, pa sam drugom knjigom *Mir i kazna* zaradila krivičnu presudu i poternicu zbog kazne od sedam dana zatvora. Ono zbog čega sam osuđena bilo je takođe tačno i imala sam pravo da to objavim jer nema pravne osnove da se koristi konfidencijalnost da bi se zataškale neke nezakonite radnje. Iako sudije nisu porekle tačnost onoga što sam napisala, čime su priznali da su kršili zakon, mene su kaznili dok su oni ostali nedodirljivi. Novinarski posao je, znači, težak, ne samo kod vas.

Nastasja RADOVIĆ

Ključ je u prevenciji

U Crnoj Gori još nije izrađen Nacionalni registar za rak, tako da ne postoje pouzdani podaci o broju novooboljelih od kancera. Ipak zna se da kod nas muškarci najčešće oboljevaju od - raka pluća, prostate, debelog crijeva, grla, a žene od kancer dojke, pluća, debelog crijeva, jajnika

Vijest da je holivudska diva **Anđelina Džoli** odstranila obje dojke zbog straha od raka izazvala je oprečne reakcije i skrenula dodatnu pažnju javnosti na ovu bolest. Analizama DNK je utvrđeno da glumica nosi mutirani gen BRCA1 i da postoji rizik od 87 odsto da oboli od raka dojke a 50 odsto od raka

jajnika. Majka Anđeline Džoli od kancera je umrla u 56. godini, poslije desetogodišnje borbe sa bolešću. Nakon zahvata, glumičin rizik da oboli od raka je pet odsto.

Dio javnosti je ovaj potez okarakterisao kao hrabar, dok su kritičari istakli da je apsurdan.

„Milioni žena nose gen BRCA1

i nikad ne dobiju rak, jer vode zdrav život uz prevenciju raka pametnom prehranom, vježbanjem i izbjegavanjem kancerogenih hemikalija”, napominje portal *Natural News*. Ima i onih koji tvrde da ovakvi preventivni hirurški zahvati pogoduju medicinskoj industriji, koja više nego dobro zarađuje na operacijama, hemoterapijama i drugim tretmanima. Profite koji se mjere milijardama treba napumpavati i iracionalnim strahovima. Agencije su javile da bi iduće godine u apotekama trebalo da se pojavi test koji će, poput Džolijeve, svima omogućiti da provjere genetski rizik oboljevanja od kancera.

Nebojša Crnogorac, direktor Klinike za onkologiju za *Monitor* objašnjava da je nauka utvrdila da se rak dojke javlja kao sporadična bolest. Pa se kod preko 90 procenata pacijenata on i tretira kao slučajni karcinom. Međutim, kod pet do 10 odsto pacijenata bolest se javlja kao posljedica genetskih predispozicija. Nosioci nasljednih BRCA 1 gena imaju vjerovatnoću od 60 do 90 da obole od raka dojke, jajnika, debelog crijeva... U praksi osam od 10 pacijenata koji nose te gene obole od kancera dojke, dok je kod populacije bez rizičnih gena taj procenat znatno manji.

„To je grupa koja ima ekstremno veliki rizik od razvijanja raka dojke. Rekonstruktivna hirurgija je napredovala tako da se sada može otkloniti žlezdano tkivo dojke i taj veliki rizik od skoro 90 odsto se dovede do rizika od pet procenata. Time su značajno redukovani rizici, tako da mislim da je to dobro promišljen i

Nebojša Crnogorac:

„Načelno naši pacijenti uzimaju terapiju koju formalna medicina propisuje. A pored toga uzimaju i sok od cvekle, jabuke, te neke prirodne lijekove. To nije škodljivo. Ne valja ako se neko ne liječi, nego nađe nekog travara i liječi se samo tim metodama...”

DOMAGOJ ŽARKOVIĆ, CDPR: „Ljudi nam se obraćaju tek kada se razbole”

hrabar potez”, kaže Crnogorac.

On smatra da su teorije zavjere i priče da je sve marketinški potez da bi se promovisala nabavke testova pretjerane. „Mi kao ljekari smo imali da predemo jedan drugi put jer ja kao hirurg sam navikao da operišem kada postoji bolest. Operisati prije nego što bolest nastane kod pacijenata koji su zdravi, ipak je trebalo vremena da se i mi uverimo da to ima rezona. Pacijent ima prava da razmisli o riziku i donese odluku, a doktor ima obavezu da mu taj njegov rizik adekvatno pojasni”, smatra Crnogorac.

Kod nas ne postoje procedure kojim bi se u ranoj fazi utvrdilo postojanje genetskih predispozicija za bolest. Ljekari navode da su to testovi koji su vezani za mali broj pacijenata. Obično se mogu prepoznati ukoliko je nekoliko bliskih srodnika u porodici dobilo rak dojke prije 50. godine.

U Crnoj Gori godišnje od raka dojke oboli od 200 do 250 osoba. Na 99 žena, dođe jedan muškarac koji oboli od ove bolesti.

Poslije kardiovaskularnih bolesti, maligni tumori predstavljaju najčešći uzrok umiranja. Problem je što Crna Gora još ne posjeduje Nacionalni registar za rak, tako da ne postoje

pouzdati podaci o broju novooboljelih od kancera. Samim tim ne može se pratiti da li je posljednjih godina povećan broj oboljelih od kancera.

Mediji sporadično javljaju da je, na primjer, u Beranama, koji imaju oko 30.000 stanovnika, u periodu od 2011. do početka 2013. godine broj oboljelih od karcinoma respiratornih organa sa 211 porastao na 345 osoba.

Iskustva iz Srbije govore da se mortalitet od raka godišnje uvećava dva i po odsto, a učestalost oboljenja za dva odsto. Kažu zbog bombardovanja.

Domagoj Žarković iz Crnogorskog društva za borbu protiv raka kaže da je „problem što se zbog načina života ne poklanja pažnja zdravlju ni od strane pojedinca ali ni od države. Ljudi nam se obraćaju tek kada se razbole”.

Godina sa najviše smrtnih slučajeva od kancera u Crnoj Gori bila je 2005. – 1026 osobe, a najmanje 1999. – 820 osoba. Od raka dojke je 2003. umrlo 62 osobe, 2006 – 94, a 2008 – 83, od toga sedam muškaraca.

Najviše ljudi u Crnoj Gori umire od raka pluća, godišnje oko 300.

Žarković ističe da muškarci najčešće oboljevaju od rak pluća, prostate, debelog crijeva, grla, a žene od kancera dojke, pluća, debelog crijeva, jajnika.

I pored nepostojanja Registra, u Klinici za onkologiju kažu da za maligne bolesti dojke imaju podatke od 1996. U Crnoj Gori od 2010. funkcioniše Nacionalni program za rano otkrivanje raka dojke. Obavlja se sistematski skrining, sve žene od 50 godine jednom u godinu dobijaju poziv da urade na digitalnom aparatu mamografiju. Poseban centar za skrining u okviru Kliničkog centra trebalo bi da bude otvoren iduće godine, sa visoko kvalitetnim digitalnim mamografom vrijednim 400 hiljada eura.

„Kod nas je karcinom još uvijek tabu tema. Načelno veoma je malo pacijenata koji su spremni da podele svoja iskustva. A oni bi bili veoma dobar medij kojima se prenosi poruka drugim ženama da budu oprezne, da se kontrolišu, da se na vreme jave, da se leče...”, kaže dr Crnogorac.

I dok je malo informacija od onih koji su se suočili sa ovom teškom bolešću, mediji i internet nude papazijaniju informacija o alternativnim načinima liječenja. Od već pomenutih zavjera medicinskih i farmaceutskih lobija koji na ovoj bolesti zarađuju milijarde, pa sve do lijekova poput petroleja ili sode bikarbone.

„Načelno naši pacijenti uzimaju terapiju koju formalna medicina propisuje. A pored toga uzimaju i sok od cvekle, jabuke, te neke prirodne lijekove. To nije škodljivo. Ne valja ako se neko ne leči, nego nađe nekog travara i leči se samo tim metodama...”, kaže Crnogorac.

Ono što je standard u zemljama Evropske unije je preventivna kontrola – mamografija zbog raka dojke, papa test kod karcinoma grlića materice i test za nevidljivo krvarenje u stolici za rano otkrivanje karcinoma debelog crijeva. Te su procedure na određenom nivou pristupne i u Crnoj Gori.

U Nacionalnom programu za kontrolu raka se ističe da je potrebno dići svijest o rizicima kako kod stanovništva, tako i kod zdravstvenih radnika u efikasnijem prepoznavanju ranih simptoma kod ove teške bolesti.

Doktori upozoravaju da su ključne preventivne aktivnosti, kontrole, redovna fizička aktivnost, održavanje tjelesne težine, pravilna ishrana, prestanak pušenja jer duvan izaziva trećinu svih karcinoma.

Prilika za to je 31. maj Svjetski dan borbe protiv pušenja, koji se ove godine obilježava pod motom *Zabranimo reklamiranje, promociju i sponzorstvo duvana*. Uz podatak da je od posljedica pušenja kao jedne od najtežih bolesti zavisnosti samo u 2011. u svijetu umrlo oko šest miliona ljudi, a u Crnoj Gori preko 1500.

Predrag NIKOLIĆ

Je li Njegoš svetitelj?

Vladičina je religioznost neupitna, ali sa stanovišta pravoslavne teologije sporna. Luča mikrokozma, na primjer, infiltrirana je gnosticizmom – kojeg pravoslavlje odbacuje kao jeres

PRIKAZANA CJELOKUPNA SAMO LIJEVA RUKA, IAKO AMFILOHIJE TVRDI DA MU JE BILA SAČUVANA DESNA: Vladičina „ikona“

O životu i djelu genijalnog **Njegoša** zna se sve, ili gotovo sve, no rasprava na temu svetiteljstva se pojavila tek 162 godine nakon njegove smrti. Inicira je **Amfilohije (Radović)** i tvrdi da će „obrazložiti da su raniji mitropoliti i narod u Njegošu vidjeli sveca“. Takva svjedočenja, međutim, ne postoje, ukoliko se ne računa **Matija Bećković** koji propovjeda bajanja, tipa: „Njegoševa knjiga drži se uz Sveto pismo, a posvećenici se prekrste pre nego što je otvore i počnu da čitaju“.

Vladičina je religioznost neupitna, ali sa stanovišta pravoslavne teologije sporna. *Luča mikrokozma*, na primjer, infiltrirana je gnosticizmom – kojeg

pravoslavlje odbacuje kao jeres. U *Njegošu knjiga duboke odanosti* (1951) **Isidora Sekulić** primjećuje da Njegoš barata sa hiljadama imena i događaja, ali „što nikada, ama baš nikada, nije pomenuo ni dodirnuo, to su Oci crkve, teolozi, sveci“; uočava „jako odstupanje Vladičino od Biblije“, poput opisa Adamove preegzistencije „sa njegovim učešćem u aktivnom boju protiv Boga“.

Profesorka Univerziteta u Beogradu, **dr Anica Savić-Rebac**, utvrdila je u studijama *Njegoš i bogomilstvo* (1951) i *Njegoš, Kabala i Filon* (1952) da je pojam „luča mikrokozma“ („svjetlosnog ja“; „nebeskog dvojnika

čovjeka“) zapravo „karakteristika neomanihejske ideje“. Obrazložila je gnostička učenja kao inspiraciju Njegoševu. U *Luči* uopšte ne pominje se **Hristos**, no Bećković uz amfilohijevski blagoslov, svejedno tvrdi da je ona „liturgijska poema“, itd.

Da bi neki arhijerej bio sveti – prema predanju Crkve – utvrđeni su stroži kriterijumi nego za laike. Kanonizuju se mučenici za vjeru, čudotvorci po molitvama, podvižništvu, vrlinama, pravednosti; pa su im spontano – a ne nazdravičarski povodom 200 godina od rođenja – sastavljali tropare i kondake, pisali žitja.

Ništa se od ovih blagodatnih kriterijuma ne može primijeniti za Njegoševu kanonizaciju. Ne postoje svjedočenja o iscjeljenju molitvenim zastupništvom „svetog Njegoša”.

I pak, Amfilohije pominje jednu jedinu činjenicu – i to nepotpunu. Kao što je poznato, mošti svetiteljeve ne trule. Prorok se Bogu obraća: „... i nećeš dati da svetac tvoj vidi trulost” (*Psalmi Davidovi*, 16:10). Ne navodeći konkretan izvor, Amfilohije veli: „Njegoš je prvo bio sahranjen na Cetinju. Zbog nevremena ga nije bilo lako prenijeti na Lovćen. A kada je prenijet, ostalo je zapisano svjedočanstvo da je nađena njegova desna ruka, neraspadnuta. Ruka koja je pisala *Gorski vijenac* i *Luču*” (*Politika*, 10. maj o.g.).

Podatak o ruci je djelimično tačan – no izdvojen iskrivljuje što je tačno viđeno 27. avgusta 1855. kada je Njegoš iz grobnice u *Cetinjskom manastiru* odnešen u kapelu **Sv. Petra Cetinjskoga** na Lovćenu.

Zapis o tome ostavio je svjedok: **Milorad Medaković** (Zvonigrad, Hrvatska 1824 - Beograd 1897), srpski publicista, diplomata i obavještajac; bio je sekretar Njegošev i knjaza **Danila**.

Njegova knjiga *P.P. Njegoš, posljednji crnogorski vladajući vladika* (Novi Sad, *Knigopečatnja A. Pajevića* 1882) je na neki način „zaturena”. Izgleda ne slučajno; reprinti su rijetki, a njen pomen u fusnotama naučne literature nedovoljan da zainteresuje širi auditorijum...

Što je Medaković napisao o otvaranju Njegoševe prvobitne grobnice u *Cetinjskom manastiru*? Za razliku od Amfilohija, Medaković ne pominje da li je 1855. Njegoševa neraspadnuta ruka bila desna ili lijeva. Uostalom, prizor je daleko od ukazanja svetiteljskih. Medaković piše:

„Kad će se nositi smrtni ostaci vladiki na Lovćen – dok to čuje njegov stari **Tomo Markov**, kojem bješe tad sto godina, dojaši na konju na Cetinje da i on isprati

svoga sina. Kad se otvori ozidana raka, vidi se da je skrinja mnogo izagnjila i da se tako odnijeti ne može, te knjaz Danile naredi da se načini druga nova, u koju da se stavi onako kako je, ali ocaše knjaz Danile da vidi vladiku, pa to kaže svome sekretaru, a ovaj će mu reći, da to nipošto ne čini, jer crkovni kanoni zabranjuju otvarati grob prije sedam godina. 'Ali samo malko da vidu kakav je' – reći će knjaz – a sekretar: – 'Nimalo – nipošto'; ali knjaz naredi da malko otvore, a u to dođe i stari Tomo, te kad otvore samo jedna ruka bješe cijela, koju starac sa suzama poljubi, a ostalo tijelo bješe kano glib – pa se mnogo kajaše knjaz Danile, što nije poslušao riječi svojega sekretara” (str. 183).

Već naredni sačuvani izvještaj o stanju Njegoševih posmrtnih ostataka – kada je poglavar Crkve mitropolit **Ilarion (Roganović)** sa sveštenstvom

i vjernicima 1879. popravljao kapelu – ne pominje Njegoševu neraspadnutu ruku. Ne postoji ni crkveno priznato svjedočanstvo o čudotvornom djestvu njegovih „moštiju”.

Vratimo se Medakoviću koji dalje piše da je „potonja ura” Njegoševa izgledala neoubičajeno za pravoslavnog arhijereja:

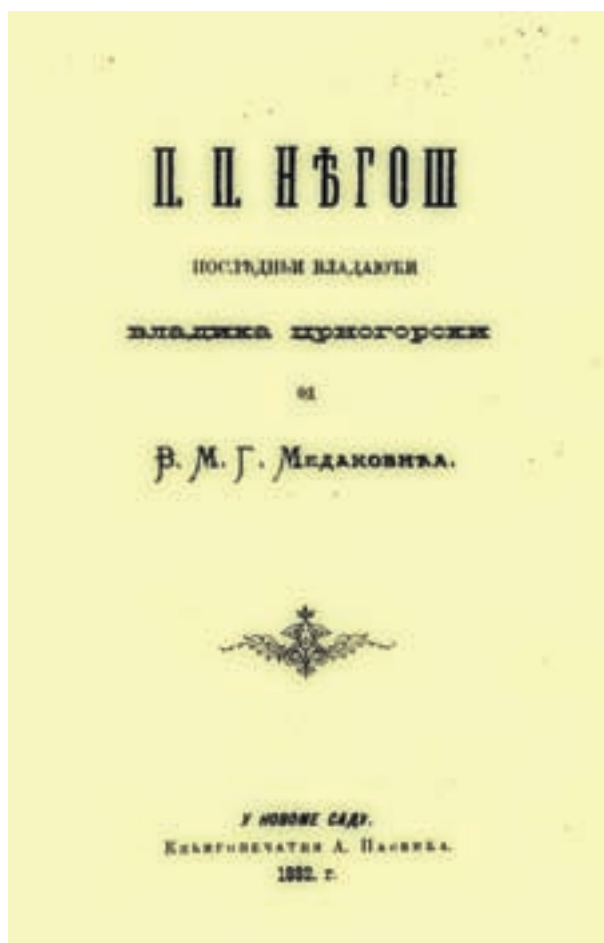
Onda se vladika umiri i naredi da dođe sveštenik sa svetom tajnom, da uzme pričešće, a reče da svi izidu. Došavši sveštenik sa svetom tajnom, ocaše da on pričesti vladiku kano i drugog bolesnika na samrti; a vladika sjeknu: 'Nijesi ti dostoin da mene pričešćuješ' – pa uzme putijer u svoje ruke i sam se pričesti” (str. 181).

Nakon toga Vladika – kao i četiri puta u *Testamentu* – i prema Medakoviću pominje na samrti isključivo crnogorski narod:

„Za tijem naredi, da mu se donese perina ona, na kojoj se predstavio njegov svetopočivši stric mitropolit Petar I, pa onda ustane posljednji put na svoje noge dobri vladika, prekrsti se i izgovori ove posljednje riječi: 'Preblagi Gospode Bože! Preporučujem ti moju dušu i bijedni narod crnogorski!' Spušta se na perinu u postelju i preseli se u vječnost 19. okt. 1851.g.” (str. 181).

Sljedeći navod potvrđuje da su Crnogorci imali svoju samostalnu Crkvu, dok za arhipastire SPC-a nije poznato da su ikada bili i poglavari države. Njegoš je, veli Medaković, „bio više nego obični vladika, koji imaše po položaju neku podjednaku vlast sa papom rimskim, o kojoj i sami Crnogorci imadu običaj govoriti, ili upravo ušlo je u poslovicu, te vele: *Papa rimski i vladika cetinjski*. Po ovome Crnogorci sami znadu, da su samo dva vladaoca u crkvi i izvan nje, ili dvije najveće vlasti u jednom i istovjetnome licu” (str. 166-167).

Kako je uostalom Njegoš,

„UOPŠTE VLADIKA NIJE MARIO ZA CRKOVNA DJELA”:
Originalna naslovnica knjige M. Medakovića

osim ako ne kao poglavar autokefalne Crkve, mogao Petra I kanonizovati? O predstavljanju neporecivog dokaza – moštiju Čudotvorca cetinjskoga, Medaković izvještava:

„1834.g. pojavi se svetac. Vladika sam pričaše ovo: 'Noću na san često mi dolazaše moj stric vladika pa mi govori: Ja nijesam zaslužio, da narod po meni čeplje, već me vadi iz zemlje. Ovako se on meni često javljaše, pa najposlije saopštim glavarima, koji mi rekoše: Pa gospodaru, da otvorimo grob – može biti da i jest nešto'. Vladika

pristane na ove savjete glavara, te otvore grob pokojnog vladike i nađu ga onakvog, kakvog su bili položili u grob prije četiri godine. – Oni ga izvade iz zemlje i stave u ćivot pred oltar, đe se i danas nalazi cjelokupan. On niti je balzamirat, niti o tome što znadu Crnogorci; a i da su bili najvještiji ljudi za to, opet pri onome strašnom položaju, u kojem se zateče zemlja onda, kada se on predstavi, ne bi bilo moguće izvesti to” (str. 70-71).

Za razliku od Sv. Petra Cetinjskoga, koji je blagodatošću riječi mirio Crnogorce, u knjizi *P.P. Njegoš, posljednji crnogorski vladajući vladika* je sljedeći opis:

„U svemu dosta je jada vidio vladika sa svojiema Crnogorcima; ali nije žalio truda nigđe, samo ako ih mogaše od zla izbaviti. Jednom, došavši vladika s mora na Cetinje, i tek što je uljegao u kuću – posvađaše se Donjokrajci i Bajice; a vladika iztrči sa zasukanijema rukavima, pa potrči ona sila ljudska u sav mah na krčme (u trku spade mu kapa sa glave za koju se on ne osvrtaše) pa uleće kano ora' među piliće, te poče razvađati zavađenu i opaku gomilu ljudih, te nekog za

„Видиш, Филипе, да сам још жив, и да ме ние са свиѣм оставила снага!“ За тиѣм нареди, да му се донесе перина она, на којој се преставио његов светопочивши стриц митрополит Петар I., па онда устане послѣдњи пут на своје ноге добри владика, прекрсти се и изговори ове послѣднѣ рјечи: „Преплаги Госноде Воже! препоручуем ти мою душу и бѣдни народ црногорски!“ Служи се на перину у постелю и пресели се у вѣчност 19. Окт. 1851 г.

Владика Раде имаше и радостниѣ и жалостниѣ дана у своѣму животу са својѣма Црногорцима. Он владаше с њима, али држаше, да их непознаѣ, па ће ме едном упитати: Бога ти, познаеш ли ти ове Црногорце? Мислим, да у неколико познаѣм, одговорим му; а он ће на то рећи: Непознаѣш, ваистину! Ево сам Црногорац, родио сам се и узраста' међу њима и господар сам им, па их још непознаѣм. — Тако схваћаше владика свој тешки положај међу својѣма Црногорцима!

FAKSIMILI IZ KNJIGE „P.P. NJEKOŠ. POSLJEDNJI CRNOGORSKI VLADAJUĆI VLADIKA”

glavu, nekog za vrat, nekog za perčin, nekog za ruku, nekog nogama nekog šakama – razbaca ih na sve strane, pa će onda onako umoran reći: 'Što ste se pomamili, najzadnji skotovi – a evo mi nedate ni da počinem – rđa ve bila'!” (str. 96).

Ostaje da uporedimo još nekoliko Medakovićevih navoda o Njegošu sa propovjedima Svetih otaca. Arhijerej se uzdržava „od svake strasti koja se otkriva i jezikom, i rukom, i bestidnim pogledom”, veli **Sv. Jovan Zlatousti**.

„*Snježana joj prsa krugla, a strecaju svetim plamom,/ Dvje slonove jabučice na njih dube slatkim mamom./ Crna kosa na valove niz rajske se igra grudi/ O divoto čudo! smrtni ere sad ne poludi!*”

Dakle: Noć skuplja vijeka, napisana 1844. u Perastu; o inspiraciji i pisanju „jeretičke” pjesme Medaković, a svemu tome je bio nazočan, veli:

„Vladika sjedjeći u svojoj sobi, po svojem običaju ili čitaše ili pisaše što; a kako je u drugoj kući bila jedna đevojka, koja pogledaše na njega ili iz ljubopitstva ili što se zagledala u vladiku – sva je prilika da se njojzi

vladika dopadaše, a zaista imala se u što i zagledati – na često bacaše svoj pogled na vladiku; a ovaj još u mladijema i najsnažnijema godinama ne preziraše ove umiljate poglede. U takvijem prijatnim časovima, đe priroda sve nadmašuje, đe se sva čuvstva pokreću, a poetična sila leti po visinama, napiše vladika, taj pjesnik, pjesmu ljubavi” (str. 115).

U Medakovićevoj su knjizi i drugi dokazi Njegoševe arhijerejske „nepodobnosti” za svetitelja:

„Uopšte vladika nije mario za crkovna

djela, koja se njega kano arhijereja tiču. Za vrijeme mojeg boravka u Crnoj Gori – za četiri godine, vladika je samo jednom služio liturđiju i da nije bilo da popi i đakoni, ne bi ni tad. On je na jednoj liturđiji zađakonio 72 a na drugoj zapopio 70. Prije no što će to učiniti, ja sam mu napomenuo da je to protiv crkvenije kanona, a da se on pri hirotonisanju zakleo, da neće više na liturđiji rukopolagati do jednog đakona, a drugog za sveštenika... Na to će vladika: 'Kad zavisi od moje volje, onda ću ja to sve odjednom’” (str. 128-129).

Za kraj, još jedan moguće interesantan citat Medakovića:

„Vladika Rade imaše i radostnije i žalostnije dana u svojem životu sa svojiema Crnogorcima. On vladaše s njima, ali držaše, da ih ne poznaje, pa će me jednom upitati: Boga ti, poznaješ li ti ove Crnogorce? Mislim, da u nekoliko poznajem, odgovrim mu; a on će na to reći: Ne poznaješ, vaistinu! Evo sam Crnogorac, rodio sam se i uzrasta među njima i gospodar sam im, pa ih još ne poznajem” (*Predgovor*, VI).

Vladimir JOVANOVIĆ

Lađa i svjetionik

Piše: Ferid MUHIĆ

Gori li još ono što se jednom zapalilo

Scena je spremna za ostvarenje sna. Ljubav samo što nije pokucala na vrata. Već se čuju koraci, ah, ti njeni laki španski koraci, lepršavi, razdragani, te sinkope u nepredvidljivom taktu leptirovih krila, istovremeno i stišani i naglašeni udarima sandalica sa visokom štiklom. Lakirani kajšići na vitkim člancima kao niti sapete oko jedara od bijele svile.

Gleda je kroz prozor dok prilazi i evo ih, tak-tak-tak; tik-tik, tri duga i odmah zatim, dva kratka kucanja. Uvijek je mogao jasno prepoznati zvuk njenog zgloba srednjeg prsta desne ruke i ralikovati ga od kucanja svih drugih ruku ovoga svijeta.

- Uđi! – kaže i ne pomjera se iz svoje pletene stolice od žutog bambusa.

- Gori li još ono što se jednom zapalilo, mili moj svjetioniče? – pita žena tek nakon što je i sama sjela u istu takvu pletenu stolicu preko puta čovjeka, izvadi kutiju cigareta, zapali jednu i povuče prvi dugi dim.

- Još malo pa se bilo ugasio. – Čovjek pažljivo nasu dvije čaše vina.

Tražili su vrijeme koje im je bilo neophodno da se priberu. Žena prvi put otrese pepeo sa cigarete koja je već do pola dogorela.

- I dalje imaš najmirnije ruke koje znam. Još nikada nisam vidio da ti padne pepeo sa cigarete. – Čovjek je kružnim pokretima ruke vrtio čašu sa vinom, ne skidajući pogled sa lica žene.

- A tvoje ruke su najmirnije koje ja znam. – Snop blagog svjetla preleti preko njenog lica. – Nego kako se desilo da se zapretana vatra opet razgori?

- Nešto sam radio. Čitao ili pisao. Ne znam. Kad me odjednom zapeklo! Puhnuo sam i vatra je iznenada buknila. Pomislio sam kako bi bilo da si ti neka lađa, brod izgubljen u noći, na burnom moru prepunom podvodnih grebena. Čime bih ti ja mogao pomoći? I tako rekoš sebi, zapaliću još jednu vatru za ovaj brod, za tu poslednju vlat o koju je privezana sva moja

preostala radost, vedrina,

ili hajde, recimo, sama pomisao da vrijedi čekati sutrašnji dan. Pretvorio sam se u misao o svjetioniku, u svjetionik i neprestano ponavljao istu mantru: Lađo moja, korabe moj, arko Nojeva, galijo španska, liburnijo ilirska, drakare vikinški, kajče ohridsko, kajaku eskimski, katamaranu polinezijski, nabrajao sam kao u bunilu sva plovila kojih sam se mogao sjetiti, i onda u zanosu ponavljao – nemoj potonuti, nemoj potonuti, nemoj potonuti, evo ja svijetlim kroz magle i oluje, kroz pomrčinu i noćnu tminu, drhti i treperi moja svjetlost, ali ne gasi se, neće se ugasi, svjetlice ovaj tvoj svjetionik sve dok ti nađeš siguran prolaz do mene! I evo još gori tvoj svjetionik i njegova svjetlost te je dovela, lađo moja, do ovoga spruda na kom smo sada zajedno. Nego, kako si ti mogla znati da ja sebe vidim kao neku ludu i smiješnu inkarnaciju svjetionika!? – Čovjek otpi iz čaše skoro do dna. Zatim si nasu novu čašu.

Sjedila sam na jednoj sunčanoj terasi. Dan je blistao u veličanstvenom svjetlu. Odjednom sam shvatila da ja zapravo ne vidim ništa. Da sam u totalnom mraku. Ništa, ama baš ništa nisam mogla vidjeti! Ni tračak svjetla se nije ukazivao u toj tmuši. Sve što mi se činilo da vidim, bila je obmana, iluzija, privid. I onda je odnekud iz tog mraka izronila neka daleka iskra. Pulsirala je plavičastim sjajem kao daleka, predaleka zvijezda, i odjednom sam shvatila: pulsirala je kao – svjetionik! I zatim mi se sasvim jasno ukazalo tvoje lice.

Sjedili su netremice zagledni jedno u drugo. Čovjek i žena. Lađa i svjetionik. Na malom molu svjetionika, privezana lađa. Izvana, iz mraka, čulo se kako nadolazi more a sve što se u tom trenutku moglo vidjeti bilo je treperenje slabšašnog svjetla beskrajno dalekih svjetionika prema kojima su plovile nevidljive, beskrajno usamljene lađe.

POMJERANJE GRANICA MAŠTE

Sve što vidim i sve što doživim neminovno postaje i tema, odnosno, priča koju ja slikam na svoj način. Trudim se da ne podlegnem temi kao nekom zadatku, kao kasnijem vizuelnom doživljaju koji će biti veoma eksplicitan i kao takav nametnut posmatraču... Moje je da počnem ubjedljivu likovnu sliku, a onom koji je posmatra prepuštam da je i završi

Samostalna izložba *Parovi... i oni drugi* umjetnice Milke Vujović nedavno je otvorena u podgoričkoj galeriji *Pizana*. U okviru izložbe predstavljene su slike u tehnici ulja na platnu sa detaljima u pozlati nastale u posljednje tri godine. Kako i sam naziv izložbe govori, izložene su slike na kojima dominiraju ženska i muška figura (ili više njih), predstavljene u različitim situacijama, bilo onim jednostavnim, svakodnevnim ili pak nekim drugim, psihološki složenijim.

Milka Vujović je rođena u Podgorici. Diplomirala je 1997. godine na Nastavničkom fakultetu u Nikšiću, a 1990. na Fakultetu primenjenih umetnosti u Beogradu, gdje je i završila postdiplomske studije 1993. godine. Profesorica je na Fakultetu primenjenih umetnosti u Beogradu, gdje živi i radi. Bavi se grafikom i slikarstvom. Dobitnica je nekoliko značajnih nagrada.

MONITOR: *Radovi sa izložbe nastali su prethodne tri godine, ali*

nastavak su „priče“ koje smo pratili duže vrijeme. Zanimljiv je naslov izložbe „Parovi... i oni drugo“. Možete li nam reći o ovom ciklusu i nazivu izložbe?

VUJOVIĆ: Jednostavno postoje ljudi koji u životu moraju da imaju svog para, srodnu dušu ili svoju drugu polovinu. Oni delaju i osećaju u paru i sve što čine kao da nekako bude i deo onog drugog. To su parovi, bili oni srećni ili ne, mentalno i fizički slobodni ili ne, oni su parovi. Njima nasuprot su

oni drugi... ko ste vi?

MONITOR: *U katalogu koji prati izložbu ste zapisali – „sa idejom da se onaj koji gleda, pasivni posmatrač, preobražava u aktivnog saučesnika, onoga koji vidi i koji biva podjednako uvučen u scenu pred kojom se zatekao...“. U vašim slikama uočavamo tu nostalgičnu vanvremenost i uvodite nas u svijet emocija i duhovne ljepote. Zanima me kako su nastajale ove slike - početna ideja i realizacija?*

VUJOVIĆ: Tim uvodom sam rekla i svoju ideju vodilju koju sam imala tokom nastanka ovih slika... sebe sam živela radeći na njima i sada ih prepuštam drugima, ne samo

Jednostavno postoje ljudi koji u životu moraju da imaju svog para, srodnu dušu ili svoju drugu polovinu. Oni djelaju i osjećaju u paru i sve što čine kao da nekako bude i dio onog drugog. To su parovi, bili oni srećni ili ne, mentalno i fizički slobodni ili ne, oni su parovi. Njima nasuprot su oni drugi

posmatračima nego onima koji će njihov život živeti dalje.

MONITOR: *Vaše slike imaju lični otisak i svijet za sebe, a na njima je karakteristično unošenje mnogih detalja - nakita, prozračnih tkanina, prisutna je neobična ornamentacija. Koje vas teme interesuju?*

VUJOVIĆ: Sve što vidim i sve što doživim neminovno postaje i tema,

odnosno, priča koju ja slikam na svoj način. Trudim se da ne podlegnem temi kao nekom zadatku, kao kasnijem vizuelnom doživljaju koji će biti veoma eksplicitan i kao takav nametnut posmatraču... Moje je da počnem ubedljivu likovnu sliku, a onaj koji je posmatra prepuštam mu da je i završi...

Detalje naprosto obožavam, uživam slikajući stvari koje volim, haljine, cipele, dugmad, šnale i svakojaki drugi aksesoar bez kojeg ja ne mogu da zamislim ženu i mislim da je to više nego očigledno... kažu da male stvari čine život i potpuno se slažem s tim. A možda ona druga misao da „manje je više“ kod mene apsolutno ne važi. Jednostavno uživam u građenju slike, koliko u psihološkom smislu toliko i u vizuelnom, tako da njena slojevitost predstavlja nešto što je postalo i moj prepoznatljiv likovni govor.

MONITOR: *Ostali ste vjerni poetici koju ste duže vrijeme gradili. Šta je sve uticalo na vaš senzibilitet i umjetnički izraz?*

VUJOVIĆ: Svaki umjetnik se trudi da tokom vremena izgradi svoj autentičan likovni jezik, način na koji će najbolje izraziti sebe, nešto po čemu će biti i prepoznatljiv. S godinama to neminovno mora i da dođe ukoliko sledite sebe i svoju viziju. Naravno da je neminovno ne videti stvari oko sebe, možda i nesvesno poprimiti nečiji uticaj, ali više u smislu sličnog poimanja umetnosti i onog što je vredno u njoj nego pukog i banalnog kopiranja... Svi vidimo iste stvari samo ih doživljavamo i interpretiramo na drugačije načine.

Mnogo je umjetnika koje cijenim iz prošlih vremena, ali svakako i savremenika i ne moramo obavezno biti po likovnoj poetici slični da bi mi se dopadali... po načinu izražavanja sličan ili dijametralno suprotan meni

KULTURA

ne znači ništa ukoliko je njegov rad likovno korektan i uzbudljiv. Ako treba da izdvojim epohu koju smatram veoma zanimljivom i plodonosnom ne samo u umetnosti, pomenula bih *art nouveaux*.

Sebe sam živjela radeći na njima i sada ih prepuštam drugima, ne samo posmatračima nego onima koji će njihov život živjeti dalje

MONITOR: *Nаша publika upoznata je sa vašim radom – prvenstveno grafikama, a i slikama. Da li se uskoro može očekivati ponovo neki iskorak iz slikarstva?*

VUJOVIĆ: Smatram da prelazak iz jednog medijuma u drugi, iz slike u grafiku ili bilo koju drugu vrstu izražavanja, predstavlja neku vrstu „odmora“ i uvijek novi izazov za umetnika. Samim prelaskom na drugu vrstu izražajnog sredstva - sa platna i četkica na cinkanu, linoleumsku, kamenu ploču, igle i dleta, potom na papir - način razmišljanja i put do pronalaženja željenog rezultata se menja, pomerate granice sopstvene mašte u stalnoj želji da napravite nešto novo, nešto što će vas zainteresovati u toj meri da sami sebi budete likovno zanimljivi. Prošle godine sam započela nov ciklus grafika – originalnih grafičkih listova urađenih u tradicionalnim grafičkim tehnikama litografije, linoreza, akvatinte i tek kao citat ponegde je primenjena i grafička tehnika modernog doba – sito štampa. Rad na nekih 15-20 grafičkih listova u kombinovanim tehnikama i u boji je veoma naporan i dugotrajan, iziskuje mnogo vremena, a budući da su neki od tih estampa i veoma komplikovani, imaju i po 12 klišeja, tiraž, odnosno broj otisaka u seriji je ekskluzivan. Što se njihovog izlaganja tiče, neke od njih su već imale premijeru na grupnim izložbama u Beogradu i u inostranstvu. Publika u Srbiji i Crnoj Gori će ih svakako videti u celovitosti, kao zaokružen ciklus, jer ih smatram svojim najzrelijim grafičkim listovima.

Miroslav MINIC

MEDIJI

DON GALO, ODAN LJUDIMA, BOGU I MARKSU

Bio je najčovječniji sveštenik i istovremeno komunista, dokazujući da jedno drugo ne isključuje

Hrpa anđela zgranuto gleda don Gala koji je tek stigao u raj sa svojim neizostavnim crvenim šalom oko vrata. Don Galo ih, preko svog večitog cigarilosa u zubima, pita: „Za ime Boga šta ste se toliko upiljili u mene?“ A anđeli odgovaraju: „Popovi ovde vrlo retko dospevaju“. Bio je to omaž čuvenog italijanskog karikaturiste Vaura na vest da je najpopularniji sveštenik, ne samo u katoličkom svetu, preminuo. Don Andrea Galo (Gallo, 84 godine) je bio ličnost koja pleni dobrotom, neposrednošću, iskrenošću i ljubavlju, naročito za one koje je društvo odgurnulo na margine.

Bio je najčovječniji sveštenik i istovremeno komunista, dokazujući da jedno drugo ne isključuje. Budući da je osim teologije studirao filozofiju, vrlo je verovatno da je čitao eseje Lešeka Kolakovskog o dodirnim tačkama marksizma i ranog hrišćanstva... Sa sedamnaest godina bio je mesec dana među partizanima i to je ostavilo neizbrisiv trag do poslednjeg njegovog daha...

Mislim da ga je najbolje opisati onim što je sam rekao:

„Gde je vera? U moralističkim krstaškim ratovima? Gde je politika? U palatama? Gde su partije? Sve dalje od ljudi. To je prava eutanazija demokratije, svi smo suodgovorni, i religijske institucije dakako... Otkud tolika homofobija? Čemu tolika diskriminacija? Hristos nikada nije govorio o homoseksualnosti. Ako nije, onda smo braća...“ A napisao je 24 traktata i tri knjige sa naslovima: *Kao pas u crkvi*, *Evangelje utopiste*, *Ako ne sad, kada* (u odbranu žena, mladih i seksualnih sloboda), *Ipak smo svi lepi*... Igrao je u nekoliko filmova koji propagiraju jednakost, pevao sa najčuvenijim pevačima, govorio i govorio o ljudskoj slobodi.

Nadam se da je sad već jasnije zašto su mnogi želeli da ga se otarase. Prvo su ga crkvene vlasti prinudile da „zatraži dozvolu“ i ode kao misionar u Brazil. Nastavio je i tamo da propoveda na isti način i počeo da stiče masu pristalica. Vlada diktatora i populiste Getulia Vargasa ga je proterala. Vratio se u Đenovu i sve što je poneo iz Brazila bilo je bezbroj prijateljstava i navika da puši cigarilose,

Iznošenje kovčega iz crkve masa je dočekala pjevajući don Galovu najomiljeniju pjesmu – *Bella Ciao*! Njom je don Galo završio misu u crkvi prošle godine uoči Božića i taj je snimak obišao svijet. Odlaskom don Gala svijet je postao još tmurniji

od kojih se nije odvajao i kad su mu ih lekari strogo zabranili. Da bi ga odvojili od ulica koje je proglasio za svoju crkvu, velikodostojnici su ga postavili za kapelana u zatvoru. Nije proteklo mnogo vremena, a čak i oni najžešći kriminalci su postajali sledbenici sveštenika. Onda su ga prebacili za kapelana u domu za nezbrinutu decu. U domu je vladalo pravilo da je batina iz raja izašla, pa su deca listom postala odana svešteniku koji ih je prvi iskreno voleo, podučavao poštovanju drugoga, pa čak i vodio u bioskop.

Onda su mu, da bi ga odvucli od javnosti, dodelili malu oronulu crkvicu uz samu luku, tamo gde se okupljao najproblematičniji lučki talog. I tu je postao omiljen, te je sa onima od kojih su svi digli ruke zajednički obnovio crkvicu koja je postala otvorena za svakoga. U sobičku te crkve je stanovao da bi bio „i praznikom i radnim danom u svako doba dana i noći“ uz onoga kome ljudska reč i prijateljstvo ustreba. Osnovao je Comune di San Benedetto al Porto (Zajednica svetog Benedeta u luci), obilazio i bogate i manje bogate,

preklinjao za pomoć, da bi u svojoj fondaciji, koju je namerno zvao comune (zajednica), pomagao prosjacima, prostitutkama, probisvetima, svima onima koje more kao plutajući otpad izbacila na obalu. Najviše je pažnje posvetio mladim narkomanima. Mnogi su se zahvaljujući njemu vratili u normalan život. Kad bi osetio da su na putu ozdravljenja išao bi od fabrike do fabrike, tražeći za njih posao i garantujući da se poslodavac neće pokajati.

Na njegovoj sahrani u subotu 25. maja u masi iskreno ožalošćenih bilo je ne malo njegovih bivših „pitomaca“. Računa se da je u crkvi bilo oko hiljadu i na trgu i okolnim ulicama još bar pet hiljada ljudi. Bio je to redak skup intelektualaca, javnih ličnosti, pop pevača, prostitutki, sirotinje i mladeži, mnogo mladeži koja je najviše izgubila njegovim odlaskom. Misa za pokoj duše vodio je kardinal Anđelo Banjasko, predsednik biskupske konferencije Italije, prototip visokog klera, koji nije mogao da odoli, a da ne pribeleži slavu pokojnika Crkvi. Njegov govor je često prekidano napadnim kašljanjem

prisutnih, da bi u trenutku kada je rekao kako je „don Andrea uvek smatrao arhiepiskopa Sirija svojim ocem“ kašalj postao opšti znak protesta. Stara i iznemogla sekretarica Zajednice Lili, jedva je uspela da umiri masu, apelujući da poštuju toleranciju kojoj ih je don Galo učio. Kardinal Đuzepe Siri jeste bio formalni „duhovni otac“ don Gala, jer on ga je u sveštenika promovisao, ali i prekomandovao i sputavao. Ostaće kardinal zapamćen ne po dobročinstvima nego po anegdoti koju je don Galo rado pričao. Kad ga je kardinal zaredio za sveštenika, stavio mu je ruku na glavu i rekao: „Dobri moj Galo, za tebe sam jedino siguran da nikada nećeš postati papa. Ko bi pristao da mu se sveti otac zove papa Galo“ (papagallo je na italijanskom papagaj). Nije postao Papa, ali bi buduća pokoljenja znala zasigurno da je crkva konačno krenula pravim putem ako bi jednoga dana don Andreu Gala proglasila za sveca.

Prvi govor nad kovčegom podržala/o je Vladimir Luksurija, transdžender (otuda ona nedoumica oko roda, koja ni slučajno nije sarkazam)... Govorio je gradonačelnik Đenove Marko Dorija, profesor istorije i ekonomije i lični prijatelj don Gala. Govorio je don Luidi Koti, najrevnosniji sveštenik u borbi protiv mafije i borac za pretvaranje nacionalizovanih mafijaških imanja u farme i dečije ustanove koje će voditi i u njima raditi nezaposleni... na kraju Moni Ovadija, pisac, režiser, interpretator i nesumnjivo najpoznatiji jevrejski intelektualac u Italiji i šire. Sažeo bih njegov govor na lep retorički venac don Galu: „Prema kabali svet počiva na 36 pravednika. Bio sam i ostao prijatelj don Gala, ostale nisam imao prilike da sretmem“.

Iznošenje kovčega iz crkve prisutna masa dočekala je pevajući don Galovu najomiljeniju pesmu – *Bella Ciao*! Njom je don Galo završio misu u crkvi prošle godine uoči Božića i taj je snimak obišao svet. Odlaskom don Gala svet je postao još tmurniji.

Milutin Mitrović
(Biznis i finansije / pešćanik.net)

NEDELJNA ŠEMA /ntvMontena/

Pregled programa
 08:30; 11:30; 15:00; 18:00; 20:00
 08:35 Svježi u dan/Zdrava Tv
 08:50 Montena SHOP/rad.danima
 09:00 Mali oglasi/Hit dana
 09:15 Rad.danima:Crtani filmovi
 10:00 Dok.Program
 11:00;13:00;18:05;20:05/TV SHOP
 11:20 Marketing 1
 11:30 Pregled programa
 11:35 Životinjske lakrdije/insekti
 12:00 Crtani film-Mumijevi/rad.danima
 13:20 serija:Otkaćena plavuša/rad.danima /r.
 14:00 Ponedjeljkom:u 10:00 PUTOPISI/ Dok. Serijal
 u 14:00 NEDELJNI PG RAPORT/r.
 u 21:40 Tekstura
 Utorkom:u 10:00 Teen Eye/r.
 U 20:20 Raport Iz Bijelog Polja
 u 21:30 Naš život/Dok. Serijal
 u 22:00 MBB MAGAZIN
 Srijedom:u 10:00 Naš život/Dok. Serijal/r.
 u 21:40 Istorijske paralele
 u 23:00 PROLOG
 Četvrtkom:u 21:35 Zelena patrola
 u 22:30 Montena Business Broadcasting
 Petkom: u 10:00 IT Networking /r.
 U 19:00 IT Networking
 u 21:30 Auto Shop/petnaestodnevno
 u 22:30 Montena Business Broadcasting /r.
 Subotom:u 10:00 Pet Show/kućni ljubimci
 u 12:30 Lili Pez-Dječija emisija
 u 14:10 MKanal/muzička emisija/
 u 16:00 PROLOG /r.
 u 17:00 Tekstura/r.
 u 19:00 RAPORT IZ BARA
 u 19:55 Auto Shop/petnaestodnevno /r.
 u 21:30 Putopisi/Dok.Serijal
 Nedjeljom: u 10:00 Pet Show/kućni ljubimci /r.
 u 12:30 Lili Pez-Dječija emisija /r.
 u 15:10 Raport iz Bara /r.
 u 15:30 Planet Croatia /r.
 u 16:00 Teen Eye
 u 17:00 KORIDORI /r.
 u 19:00 Zelena patrola /r.
 u 20:15 Planet Croatia
 u 21:00 MKanal/petnaestodnevno
 13:40 Nedjeljom: F I L M /r.
 14:50 Marketing 2
 15:05 Dokumentarni program/rad.danima
 15:50 Mali oglasi
 16:00 Dok.Program/r./rad.danima
 16:50 MONTENA SHOP/radnim danima
 16:45 serija: Otkaćena plavuša/rad.danima
 18:15 Mali oglasi/Hit dana
 18:25 Životinjske lakrdije/insekti/r.
 18:53 Marketing 3
 19:10 NEDELJNI PG RAPORT/nedjeljom
 19:30 Crtani film-Mumijevi
 20:00 PG RAPORT/rad.danima
 20:50 Marketing 4
 21:00 I N F O - informativni program/osim nedjeljom
 00:00 PONOĆNI INFO/osim nedjeljom
 01:00 Repriza dnevne produkcije i serijskog programa.

IZLOG KNJIGA

POŠTA
ČARLS BUKOVSKI
 LOM, Beograd, 2013.

Prvi roman Čarlsa Bukovskog zasnovan na dvanaestogodišnjem iskustvu poštanskog službenika. U ovom romanu prisutne su glavne tačke poetike Bukovskog: gubitnik koji se bori sa svojom mukom i dozvoljava sebi čarobna zadovoljstva. Objavljivanje *Pošte* označilo je prekretnicu, kraj mučnog životarenja i izlazak iz anonimnosti anderground pisca. *Pošta* je do danas ostala najpopularnije djelo Čarlsa Bukovskog.

ŠARGAREPE - KNJIGA
O MOTIVACIJI I NAGRADAMA
 BU JEGHULT asee D.O.O. Novi Sad,
 2007.

Očigledno je da postoji mnogo problema koji se odnose na nagrade i sistem nagrađivanja. Dobrim upravljanjem nagradama može se postići upravo ono što današnjim preduzećima daje prijeko potrebnu konkurentnost. Sa današnjom razmjenom informacija, s mogućnostima da se imitiraju uspješne inovacije proizvoda i sa drugim tehnološkim dostignućima postaje sve očiglednije da konkurentnost jednog preduzeća u velikoj mjeri zavisi od toga koliko dobro umije da motiviše svoje osoblje i podstakne ga na neophodne podvige.

IMAGINARNI BALKAN
MARIJA TODOROVA
 XX vek, Beograd 2006.

Jedan bauk kruži kulturom Zapada - bauk Balkana. Sve sile ušle su u sveti savez da bi istjerale tu avet: političari i novinari, konzervativni naučnici i radikalni intelektualci, moralisti svih vrsta, rodova i oblika. Postoji li ijedna suparnička grupa koju njeni protivnici nisu ocrnili kao „Balkan” ili optužili za „balkanizaciju”. Koji od optuženih nije uzvratilo žigošući naziv kao „balkanizam”. *Imaginarni Balkan* je danas najpoznatija i najčešće citirana knjiga o Balkanu.

(Ovu rubriku *Monitor* realizuje u saradnji s knjižarom Karver)

Da te upoznam sa gospođicom Verem.

To je biljka čudnovate namjene, jednostavnog izgleda i još prostije upotrebe. Koristi se za podizanje na noge lagane, i to iz ljubavnih muka od simptomatologije: „davljenja u prsima“, „gušenja pod šijom“, stiskanja u trbuhu, vrćenja svijesti i ostalih anksiozno - depresivnih jada od narušene ljubavne (ne) sreće.

Verem na turskom znači sušica ili tuberkuloza. U osnovi nema veze sa ovim bolestima, niti ih liječi. Koristi se za spravljanje čaja i njegovanje ucviljenih - ostavljenih duša.

U našim krajevima se odomaćio izraz – overemio/overemila. To znači da je skapulala od neuzvraćene ljubavi i da (bez šale) može ostati bez svijesti i života. Nekada se, dragi moj, umiralo od ljubavi. Danas, Boga mi, samo od praznog džepa i još praznijeg stomaka. Sad se čudiš, jer mi ne vjeruješ. To opravdavam, jer si ogrezao u sadašnjost beskrupuloznog čovjeka, koji se ne zaplače nad rođenom majkom, ili nad informacijama sa TV ekrana o hiljadama mrtvih, postradalim, beskućnim... a ne da sventrava (utuli - prim.aut) nad izgubljenom dragom. Zato ti govorim da su priče o uzvišenoj i bezuslovnoj ljubavi, specijalno za mlađi naraštaj - čistokrvna fikcija. Znaš i sam da se danas više nego ikada, žene (a bezmalo i muški svijet) udaju iz matematike! On ima, ili ona želi imati, pa se spoje i „uživaju“. Ponekad se navodno, takvi primjerci znaju rasplakati nad nekom romantičnom pripovjedi, gledajući filmsku limunadu ili istinitu storiju. Da eto pokažu da su i oni ljudi... I

VEREM ZA KULIRANJE LJUBAVNOG JADA

Nekada se, dragi moj, umiralo od ljubavi. Verem, jednostavna biljka, koristi se za spravljanje čaja i njegovanje ucviljenih duša

POMAŽE:

- za liječenje melanholije
- protiv depresije
- popravlja raspoloženje
- za ublažavanje histerije
- protiv gubljenja samokontrole

opet sve na staro.

Evo, ti probaj zamisliti nekog svog ili sebe samoga kako umireš i plindiš, zbog onoga koji te ne želi. Nemoj da izmišljaš opravdanja i obrazloženja. Ne pominji mi tradiciju, surovi i pravedni patrijarhat i ostale izgovore za nečiji odlazak. Usredsredi se na sebe i zamisli se kako tog nekog voliš do padanja u nesvijest, a on neće ni rep da pomjeri, za tebe, za vas, za ljubav. Vjeruješ li da ima takvih ljudskih skotova? Takvih je u najvećem broju. Trend je kuliranja i gotovo.

Ljubav koja materijalizuje stanje zaljubljenosti u ljepotu koja se „provali“ u očima, pokretu, ne može se, isto kao

BILJE

i simplex kašalj, skriti. Ljubav je davanje, a ne prošenje emocije. Zato, te čiste duše nagrabuse, i bude im toliko loše da im srce staje, pluća popuštaju...

Verem trava (*Calamintha officinalis*) raste na vlažnom zemljištu uz rijeke i potoke. U narodu, ova biljka se koristi za liječenje „jada i čemera“, tuge, nesanice i „bola pod grudima“, dok je Britanci zovu i „kraljevskom biljkom koja liječi tugu“. Ljekovite osobine imaju list i cvijet koji obiluju taninima, gorkim materijama, etarskim uljem...

Narod se nekada liječio i bez apoteke. Govorili su „podaj joj malo čaja da ne overemi“, od tuge da ne uvene. Danas, ne znaju da ova biljka postoji. Danas je blam biti zaljubljen. Ako se kome desi, pa prokliza samokontrolu i zatelebasa se, ulazi u zonu prokazanih likova koje ismijavaju do padanja. Nepisana pravila važe za oba pola podjednako. Svi se prave mrtvi – hladni. Razmjenjuju se partneri kao čarape. Svinguje se k'o s poslom i posebnim zadovoljstvom. Maškaranje je aktuelnije nego u eri kada su ga smislili zbog razbijanja tabua. Crni vakat je za ljubav, kad ti kažem.

Drž' se trava, veremota i ne dozvoli da te pomodarska budalaština pretvori u robota. Ako te i ostavi, ti odživi svoju ljubav do kraja. Neka boli. To je znak da si živ i da nada stanuje na tvom broju i tvojoj adresi.

Preporuka: Skotove preskači u širokom luku. Oni ti mušćaju na sterilno. Ne brini, lako ćeš ih prepoznati!

Marija ČOLPA

**U PODGORICI
NA 64. KANALU**

POTRAŽITE NAS

ANTENE USMJERITE PREMA SJENICI

Uništavanje temeljnih vrijednosti države

Vrijeme apsolutističke vladavine Mila Đukanovića pamtiće generacije kao vrijeme uništavanja temeljnih ekonomskih vrijednosti države. Njegova vizija razvoja Crne Gore zasnovana je, po sopstvenom priznanju, na „limitiranosti znanja i iskustva u državnom aparatu“, kako saopšti na dan sedme godišnjice državnosti. Najveći bezdan je, ipak, uz neznanje njegovih najbližih saradnika i njegovo lično dramatično izraženo u Boki.

Ovaj prostor uništavaju improvizacija i voluntarizam, začinjeni nasiljem i primitivizmom, neviđenim u dugoj istoriji ovog kraja.

Odgovorni u ovom dvadesetogodišnjem haosu, kao ključni ljudi bili su, osim Đukanovića i predsjednici vlade Filip Vujanović, Šturanović i Igor Lukšić; ministri pomorstva Kalomperović i Lompar; ministri finansija Goranović, Ivanišević, Lukšić; ministri turizma Nenezić i Gvozdenović.

Nema zemlje na svijetu, koja se može porediti po užasu katastrofalnih posljedica koju su oni napravili na ovom malom, ali po značaju ekonomskom temelju naše države.

Uništili su crnogorsku flotu – a sada na improvizacijama i ortodoksnom neznanju, mimo svih država Evrope – ponovo je „revitalizuju“! „Ne možemo riješiti probleme na isti način na koji smo ih stvorili“, rekao je veliki Ajnštajn. A ova vlast to upravo čini!

Protjerali su pomorce – znanje, iskustvo i tradiciju - 1992. godine

iz medija i javnog života Crne Gore. To traje do danas. Nijedna osoba, od ovih koje sam nabrojao, pa do gradonačelnice Kotora, nikada nije kontaktirala nijednog pomorca iz njihovog udruženja. Neznalice i improvizatori uništili su sve stručne institucije vezane za pomorstvo i more. To je Vaš izbor gospodine iz sedmog mandata i čelniče DPS-a! Pomorci plove. Crna Gora gubi milione - socijalno, zdravstveno, štednja... Upravo objavili vijest da ćete raspisati dva tendera za nove marine u Boki. To je suluda ideja! Rezultati Vaše najbolje investicije koštaće našu državu desetine milijardi eura štete i 90 godina ropstva! Predivnoj Boki ste podmetnuli podgorički KAP. Sada uz svaku investiciju dodajete još po jednog trajnog zagađivača. Uz Boniće, koji će doći na red, prije ili kasnije. Svaka barka na mehanički pogon, pa do najvećeg kruzera su apsolutni zagađivači mora. Luke i marine takođe. Gore jahte koje nema ko da ugasi. Čisto i bistro more je budućnost naše djece, unuka i praunuka. A kaljuga koju pravite je Vaša zadužbina! Na Crnogorskom primorju prodajete, bud zašto, tuđu budućnost.

Momir Čolović, upravitelj stroja
Kotor

Komentari sa *Monitorovog* sajta

PRETPLATA * PRETPLATA * PRETPLATA

Uplatu izvršiti u korist računa:
Crnogorska komercijalna banka
A.D. Podgorica
Swift Code: CKBCMEPG
Acc.No. 400876851700 EUR
IBAN: ME2551000000000283959

Intermediary bank:
COMMERZBANK AG FRANKFURT/MAIN GERMANY
SWIFT CODE: COBADEFF

za "Monitor" D.O.O. Podgorica, 02373190
Kopiju uplate obavezno poslati na fax:
+382 81 231-944 i 231-955, ili na adresu:
81000 Podgorica, ul. Vuka Karadžića br.11

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI
Tel/fax: 031 344 244
E-mail: radio.delfin@t-com.me
www.radiodelfin.me

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI
Tel/fax: 031 344 244 E-mail: radio.delfin@t-com.me
www.radiodelfin.me

Ministrov socijalni dijalog

(Na tekst *Džip sa pogledom na DPS*)

- Trebalo bi nadobudnog ministra Boškovića, poslije svih ovih nesuvislih izjava, priupitati najozbiljnije da li on, uopšte, zna šta je to socijalni dijalog. A ova brojna crnogorska sirotinja, koje ima na svakom koraku diljem Crne nam Gore, trebalo bi da mu zahvali što ovako, skoro očinski, brine o njima! Aferim, ministre Boškoviću - samo naprijed u nove funkcije, jer ovo do sada je bilo - tek zagrijavanje!

Boba

Glavu gore narode

Na zahtjev Tužilaštva Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju izvještaj o političkoj propagandi sastavio je **Renaud de La Brosse**, redovni profesor na Univerzitetu Reims Champagne-Ardenne (Francuska). Iz brojnih izvještaja, studija, članaka i svjedočanstava proizlazi da je zajednička crta nacionalnih političkih programa u bivšoj Jugoslaviji prisutnih od kraja osamdesetih godina pa do prvih godina trećeg milenijuma to što su ih podržavali i omogućili mediji koji su postali najvjerniji službenici nacionalističkih stranaka na vlasti u pojedinim republikama, navodi Brosse.

Tadeuš Mazovjecki, specijalni izvještač koga je imenovala Komisija za ljudska prava Ujedinjenih nacija, rano je upozorio na negativni uticaj određenih sredstava javnog informisanja na jugoslovensko javno mnjenje. U Specijalnom izvještaju o medijima iz decembra 1994. on objašnjava: „Od početka sukoba, informacije koje su objavljivali mediji u bivšoj Jugoslaviji u suštini su se sastojale u nacionalističkom diskursu i sveprisutnim napadima i uvredama uperenim protiv drugih naroda”.

Nove vlasti nastale nakon sloma bivše Jugoslavije koristile su medije kao

oružje za ostvarenje svojih dugoročnih političkih ciljeva. Zato je vlast u svakoj bivšoj državi SFRJ nastojala da zavlada medijima na svojoj teritoriji, a naročito televizijom, pretvarajući ih u instrumente režimske propagande sa zadatkom da se stanovništvo „pridobije” za svoje političke zamisli i akcije.

U Srbiji je **Slobodan Milošević** svjesno koristio i kontrolisao medije za nametanje lajtmotiva nacionalističke propagande kako bi u očima građana opravdao stvaranje države unutar čijih bi granica živjeli svi Srbi, ali i ojačao sopstvenu vlast. Da bi propaganda širena putem štampe i audiovizuelnih medija dosegla punu efikasnost, Milošević se lično pobrinuo za kontrolu nad sredstvima javnog informisanja, ograničio slobodu riječi postojećim nezavisnim medijima - onemogućavajući ih na sve načine da informišu građane - i budno pazio na to da se novinari drže zvanične linije i prihvataju ideje i program vlasti: ukratko, da poštuju nametnutu disciplinu, navodi se u izvještaju Brossea.

Posezanje za propagandom od strane protagonista sukoba u Jugoslaviji nije samo po sebi novina. Sada su samo ponovo korišćene određene tehnike i recepti isprobani u drugim kontekstima, a naročito u nacističkoj Njemačkoj tridesetih godina, gdje su

Svi političari i sve vlasti nastoje da svoje ideje prenesu na druge i da dobiju podršku što većeg broja pojedinaca

tehnike manipulisanja masama putem propagande i dezinformisanja pripremile i kondicionirale njemačko javno mnjenje za Drugi svjetski rat i genocid koji ga je pratio, o čemu smo detaljnije govorili u jednom od prošlih nastavaka ovog feljtona.

Novi mediji, odnosno materijalna sredstva političke propagande, danas se obraćaju i dopiru do daleko većeg broja pojedinaca - čemu pomaže fenomen urbanizacije - sa novim tehnikama (trenutno prenošenje zvuka i posebno slike), favorizujući više emociju nego dokazivanje i težeći prije sugerisanju nego objašnjavanju. Takav razvoj, koji je doživjela i reklama, a od koje propaganda preuzima tehnike, teoretičarima je dao povod i obuhvatniju definiciju koja kaže da je propaganda „jezik namijenjen masi (koji) se služi riječima ili drugim simbolima prenošenim putem radija, štampe, filma. Cilj onoga ko širi propagandu jeste da utiče na stav masa o temama koje se propagiraju, koje su predmet

KOMUNIKACIJA STRANAKA I POLITIČARA

- Kada analiziramo današnju komunikaciju političkih stranaka i političara, očigledno da je danas sve drugačije u odnosu na pre pet, 10, 15 godina, kada je PR bio u samim povojima i kada je, kao ključna funkcija javnih ličnosti, bio nerazumljiv. Sećam se, tada je bilo mnogih grešaka, pa i anegdota. Nikad neću zaboraviti kako je Vuk Drašković, pokušavajući da dobije poene od raznih javnosti, obećao penzionerima da će imati besplatne sahrane kada umru. Takvih je gafova bilo mnogo i nije se znalo koliko oni mogu biti ubojiti, simbolično, kao bomba koja eksplodira u vlastitim rukama – kazao je nedavno za beogradski *Danas* **Predrag Vujović**, predsjednik Upravnog odbora škole za PR i prve agencije za odnose sa javnošću u Srbiji i regionu „P.R.A”.

mnjenja”.

Svaki političar i svaka vlast nastoji da svoje ideje prenese na druge i da dobije podršku što većeg broja pojedinaca: posezanje za političkom propagandom kao sredstvom da se to postigne je dakle sveprisutna pojava, i to bez obzira na vrstu političkog režima.

Prvi osnovni princip propagande, kako ističu teoretičari, jeste simplifikacija. To znači da je, kako bi javnost zasigurno

nezavisnoj Crnoj Gori i izbore za predsjednike opština u Crnoj Gori 10. septembra 2006. godine, vladajuća koalicija DPS- SDP koristila je slogan „Pobjedničkim putem – evo ruka!“. Na jednoj predizbornoj promociji, potpredsjednik DPS-a **Svetozar Marović** je objasnio da „Evo ruka“ znači da treba pozvati sve one koji do sada nisu bili za Demokratsku partiju socijalista i Socijaldemokratsku partiju da im se

Kampanju Socijalističke narodne partije koja je kandidovala **Srđu Milića** obilježili su plakati „Vrijeme je za pravdu“.

„Politički spot kao oblik promocije političkih stavova nametnuo se u Crnoj Gori tek dominacijom televizije nad političkim posterom i radijom krajem 90-ih godina XX vijeka. Kreiran kao kolaž slike i tona, snažne i jednostavne poruke i slogana, tempiran je u udarnim

НИКАД, САМ, УВИЈЕК СВОЈ!

МИЛИЋ ишакaв нам ишeбa!
ЗА ПОМПАТАК 7 СМЈЕТ

upamtila ono što propagandista želi da ona upamti, efikasnije objaviti jednu kratku i sažetu poruku koja rezimira ili po potrebi karikira određeni program, politiku ili ideju. U osnovi, potrebno je da se pronađu kratke i lako razumljive formule kojima može da se sažme određeni politički program ili doktrina i koje će masa lako moći da upamti.

Daljnja karakteristika svake političke propagande jeste sistematsko ponavljanje jedne ili više glavnih tema i stalno vraćanje na njih tako da se time ostavi neizbrisivi trag u glavama ljudi. Da bi bilo koja vrsta propagande bila efikasna, neophodni su preciznost i kontinuitet, instrumentalizacija koja propagandu hrani stalno novim informacijama, „dokazima“, otkrićima, šokantnim formulacijama.

Za ilustraciju nekih od tih stavova navešćemo nekoliko primjera iz političke propagande korišćene tokom izbora u Crnoj Gori prošle decenije.

Za prve parlamentarne izbore u

pridruže i glasaju za njih.

Prateći slogani opozicije, kako podsjeća **Radenko Šćekić** u radu o sredstvima političke propaganda u Crnoj Gori, bili su: „Glavu gore narode“ i „Nek se čuje glas naroda“, „Važni su ljudi“ i „Pravi ljudi za pravu Crnu Goru“, „Neka bude borba neprestana“, „Crna Gora nije na prodaju“ itd.

Pokret za promjene sa **Nebojšom Medojevićem** na čelu imao je slogan „10. septembra polažemo zajednički ispit za čisto 10“.

Liberali i Bošnjačka stranka, koalicija koju je predvodio Miodrag Živković, nastupala je sa sloganom „Ispravni u prošlosti, pravi za budućnost“. Srpska lista nastupila je sa osnovnim sloganom „Poštenije i bolje“.

Filip Vujanović, kandidat Demokratske partije socijalista, je za kampanju 2008. plasirao plakat „Bez dileme“, lider Srpske liste Andrija Mandić, kampanju je započeo plakatima „Samo najbolji smije“, a Nebojša Medojević sa „Budi se, Crna Goro“.

terminima na televiziji i ponavljan danima tokom izbornog ciklusa radi postizanja što jačeg efekta na birače”, navodi Radenko Šćekić u radu *Sredstva političke propagande u Crnoj Gori*.

Opozicija je izbornim spotovima prikazivala katastrofalno stanje u Crnoj Gori. Uz slogane „Promjene za Crnu Goru – odlučno danas za

pravedno sutra“ (Koalicija za promjene SNP-SNS-NS) i „Ovo se promijeniti mora“ u vidu dijagrama prikazani su korupcija, kriminal, nezaposlenost, siva ekonomija, narkomanija...

Jedan spot Narodne stranke poručivao je: „Znaju samo da dijele, množe i oduzimaju. Diješe nam zemlju i ljude, braću i sestre, očeve i sinove. Množe zlo i nesreću, strah i neizvjesnost.

Oduzimaju nam najsvetije, obraz i čast, vjeru i dostojanstvo.

Pravo na normalan život. Računica je jasna – saberimo se“!

U spotu Liberalnog saveza bila je poruka: „Ko su oni bili, a ko ti? Jasno je! De su oni sada, a de ti? Jasno je! Prevariše li? Ti to znaš! Opljačkaše li? Ti to vidiš! Gurnuše li u kriminal? Ne pitaj! Izdadoše li? Boli! Oće li još? Neće više! Nećeš im dati 20-og oktobra! Ajmo! Crna Gora može! Liberalni savez Crne Gore!“

Pripremio: **V. KOPRIVICA**
(Kraj)

Crtanje tvitova koje je već neko vrijeme prisutno u svijetu, ti si donijela i kod nas. Kako je počelo i gdje si sada?

Počelo je strahom da ću biti ono dijete što nije imalo vezu za posao posle fakulteta, a dobro znamo da djeca koja nemaju kod nas neophodnu vezu za posao, imaju obećanja, al se nešto mnogo pate sa tim. Odlučila sam da uradim nešto apsolutno sama. Kada sam došla na ideju ilustriranja nekog tvita, prešla sam na svakodnevnu realizaciju. Više radova, više publike, više pažnje. Dobri ljudi su sve to dijelili sa drugarima, a njihovi drugari sa njihovim drugarima i napravio se lanac. Za nekih 8 mjeseci pomakla sam se za desetak stepenica više. Napornim radom i ilustriranjem po čitav dan stigla sam i do medijske pažnje, što nisam očekivala. Mislila sam da će facebook stranica imati do 2000 fanova, kad ono, skoro 30.000. Toga i dalje nisam u potpunosti svjesna. U septembru prošle godine strahovala sam da kad završim fakultet neću imati posao u struci. Sada imam, računajući i ostale mreže, 35.000 ljudi koji prate šta radim, komercijalna angažovanja na drugim projektima (stići do njih je bila i poenta projekta), 5 predstojećih izložbi u Srbiji. Kad diplomiram malo ću se manje plašiti šta će sa mnom biti.

Veliki broj ljudi koji prate tvoj rad govori da za njega postoji interesovanje i u regionu. Kakve su reakcije?

I dalje mi je nevjerovatno da ih je toliko, jer kolege sa više iskustva i godina radnog staža imaju manje fanova od mene. Recimo da je 95% pozitivna kritika i 5% je negativna. Pozitivni su uglavnom komentari podrške, al najviše volim kad dođu i od onih koje sam ilustrirala, jer su mi motivacija. Negativni se zasnivaju na kritikovanju uspjeha ili na površno posmatranje crteža, tipa - ružan je. Što se tiče tih hejtera, malo ih je, pa nisam ni zabrinuta. A ovi koji me podržavaju mi upravo pomažu da organizujem izložbu u što više gradova.

Tvoj izraz je nastao u virtuelnom svijetu, ali se prenio i na realni.

Internet je sjajna stvar. Na ovaj način radovi moraju stići do nekog kome se sviđaju, pogotovo ako su učestali. Na internetu se vijest o nečemu mnogo

ANDRIJANA VEŠOVIĆ

Zombijana Bones rodila se kao Andrijana Vešović 1991. godine. Cijelog života je htjela da bude novinar iako je i tada stalno crtala, međutim

pošto je nisu primili u srednju ekonomsku školu, upisuje elektrotehničku gdje se počinje interesovati za digitalnu umjetnost. Potom, upisuje i Fakultet vizuelnih umjetnosti u Podgorici. Prekretnicu u stvaralaštvu ostvarila je projektom Zombijana Crta Twitter

brže prenosi. Moj rad se prenio u realni život počev od majica, preko televizije, štampe, pa sada i do izložbe. Kada su ilustracije izašle sa interneta, postala sam više svjesna koliko sam veliku stvar uradila.

Čime se Zombijana još bavi?

Zombijana svašta nešto voli da radi. Od 31. maja do septembra nastupiće pauza sa crtanjem tvitova, takoreći kraj prve sezone, pa će ljudi imati priliku da vide šta ja to još crtam, a da nisu tuđe misli. Volim ilustraciju. Ranije sam je radila u ful koloru, sada više eksperimentišem. Bavim se i fotomanipulacijom, grafičkim dizajnom, animacijom...

Imala si i projekat Van Dam Lizam. O čemu se radi?

Van Dam Lizam je podprojekat pokrenut prvo u Podgorici sa kolegicom fotografom Irenom Bajčetom (lijepljenje stikera po gradu, sa ilustracijama i tvitovima nastalim u okviru projekta).

Kasnije su djevojke iz Pljevalja tražile dozvolu da to i one urade u njihovom gradu. Van Dam Lizam je bio mali eksperiment - da li će ga vandalizam savladati i da li je Podgorica spremna za ovakav vid umjetnosti. Posle nedelju dana, malo stikera je opstalo, zapravo ostalo ih je tri, a do danas svega jedan. Neki su već posle tri sata brutalno izgrebani. Izgleda da sugrađani nisu raspoloženi da vide nešto novo. Moj predlog je da se stikeri skinu toplom vodom (sami se odlijepe), a ne da se grebu ključevima od džipa, greota je da ključ strada.

Šta će sljedeće izaći iz tvoje radionice?

Definitivno neću zauvijek biti samo Zombijana što crta tvitove. Očekuju se i novi projekti do septembra, a i ovu ljetnju pauzu ću iskoristiti za nove kreativne stvari.

Dragan LUČIĆ